

STRATEGIA ROZWOJU

GMINY ŚWIERKLANY

---

na lata 2015–2023

Urząd Gminy Świerklany | ul. Świerklańska 54, 44-264 Jankowice

---

tel. (32) 4327 500, fax (32) 4327 501; email: ug@swierklany.pl

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Metodologia	5
2. Wizja	7
3. Misja.....	8
4. Założenia strategiczne.....	9
4.1. Konstrukcja założeń strategicznych	9
4.2. Obszary strategiczne	10
4.2.1. Obszar strategiczny nr 1 – Przestrzeń, środowisko, gospodarka.....	10
4.2.2. Obszar strategiczny nr 2 – Infrastruktura społeczna i usługi na rzecz mieszkańców i przedsiębiorców	18
4.2.3. Obszar strategiczny nr 3 – Zarządzanie, partnerstwo i promocja	29
5. Zadania strategiczne	32
6. Źródła finansowania	33
7. Spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi oraz tymi, które są na etapie projektowania	36
7.1. Krajowe dokumenty strategiczne	36
7.1.1. Strategia Europa 2020.....	36
7.1.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)	36
7.1.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK)	37
7.1.4. Krajowy Program Reform – Europa 2020.....	37
7.1.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR) ..	38
7.2. Regionalne dokumenty strategiczne	38
7.2.1. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego 2020+	38
7.3. Programy Operacyjne	40
7.3.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020	40
7.3.2. Inne programy operacyjne	41
8. Monitoring i ewaluacja	42
8.1. Cel procedury.....	42
8.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją	42
8.3. Podstawowe zasady monitoringu	44
8.4. Narzędzia monitoringowe	45
8.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań	46
8.6. Terminy	48
8.7. Szczegółowy opis postępowania.....	48
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy	50
Z-1.1. Przestrzeń i środowisko	50
Z-1.1.1. Położenie administracyjno-geograficzne.....	50
Z-1.1.2. Charakterystyka sieci osadniczej.....	52
Z-1.1.3. Zasoby naturalne i opis wykorzystania terenów	54
Z-1.1.4. Opis zasobów kulturowych i turystycznych	62
Z-1.2. Sfera społeczna	63
Z-1.2.1. Struktura demograficzna i społeczna	63
Z-1.2.2. Struktura organizacji pozarządowych	67
Z-1.3. Sfera gospodarcza.....	68
Z-1.3.1. Struktura podstawowych branż gospodarki.....	68

Z-1.3.2. Rolnictwo.....	73
Z-1.3.3. Ilość podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w poszczególnych sektorach	74
Z-1.4. Infrastruktura techniczna	75
Z-1.4.1. Majątek Gminy Świerklany.....	75
Z-1.4.2. Infrastruktura komunikacyjna	76
Z-1.4.3. Infrastruktura ochrony środowiska	79
Z-1.4.4. Infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna.....	81
Z-1.4.5. Mieszkalnictwo.....	81
Z-1.5. Infrastruktura społeczna	82
Z-1.5.1. Infrastruktura edukacyjna	82
Z-1.5.2. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej.....	88
Z-1.5.3. Infrastruktura kultury i sportu	91
Z-1.6. Zarządzanie	92
Z-1.6.1. Organizacja i zarządzanie.....	92
Z-1.6.2. Struktura finansowa budżetu Gminy Świerklany.....	92
Z-1.6.3. Analiza finansowa budżetu Gminy Świerklany.....	95
Z-1.7. Analiza wskaźnikowa wybranych parametrów rozwoju społeczno-gospodarczego	97
Z-1.8. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego	101
Załącznik nr 2 Analiza SWOT	106
Załącznik nr 3 Raport z przeprowadzonych badań ankietowych	112
Z-3.1. Wstęp.....	112
Z-3.2. Cel i metoda badań	112
Z-3.3. Gmina Świerklany w percepcji mieszkańców, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych.....	114
Z-3.3.1. Analiza na podstawie ankiet dla mieszkańców	114
Z-3.3.2. Graficzna analiza badania ankietowego – mieszkańcy.....	117
Z-3.4. Analiza na podstawie ankiet dla przedsiębiorców i organizacji pozarządowych.....	125
Załącznik nr 4 Raport z przeprowadzonych konsultacji społecznych	126
Z-4.1. Przedmiot konsultacji społecznych.....	126
Z-4.2. Osoby uprawnione do udziału w konsultacjach	126
Z-4.3. Sposób przeprowadzenia konsultacji	126
Z-4.4. Przebieg konsultacji - syntetyczna informacja.....	126
Z-4.5. Wzór formularza zgłaszania uwag do projektu Strategii rozwoju	127
Spisy	129
Spis rysunków	129
Spis tabel.....	129
Spis wykresów	131

Wstęp

Strategia rozwoju jest dokumentem wyznaczającym najistotniejsze kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Określa wizję, misję, założone obszary i cele strategiczne oraz pola operacyjne, jak również wskazuje na otwarte kierunki rozwoju. Zalecenia Komisji Europejskiej mówią, że każda jednostka samorządowa swoje działania, a zwłaszcza inwestycje finansowane ze środków Unii Europejskiej, powinna podejmować w oparciu o jasno sformułowany plan długofalowego rozwoju. Jest to istotne tym bardziej teraz, gdy rozpoczął się kolejny okres programowania Funduszy Europejskich na lata 2014-2020.

Budując Strategię Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023 (dalej: SRGŚ 2015-2023) przyjęto zasadę, że wszystkie zidentyfikowane kierunki działania powinny realizować zasady podejścia obszarowego, tj. ukierunkowanego na realizację projektów zintegrowanych i partnerskich, inkorporujących korzyści synergiczne, a za rozwój Gminy odpowiedzialność ponoszą nie tylko władze samorządowe, ale także inne podmioty, w tym przedsiębiorstwa, organizacje samorządowe i mieszkańcy.

1. Metodologia

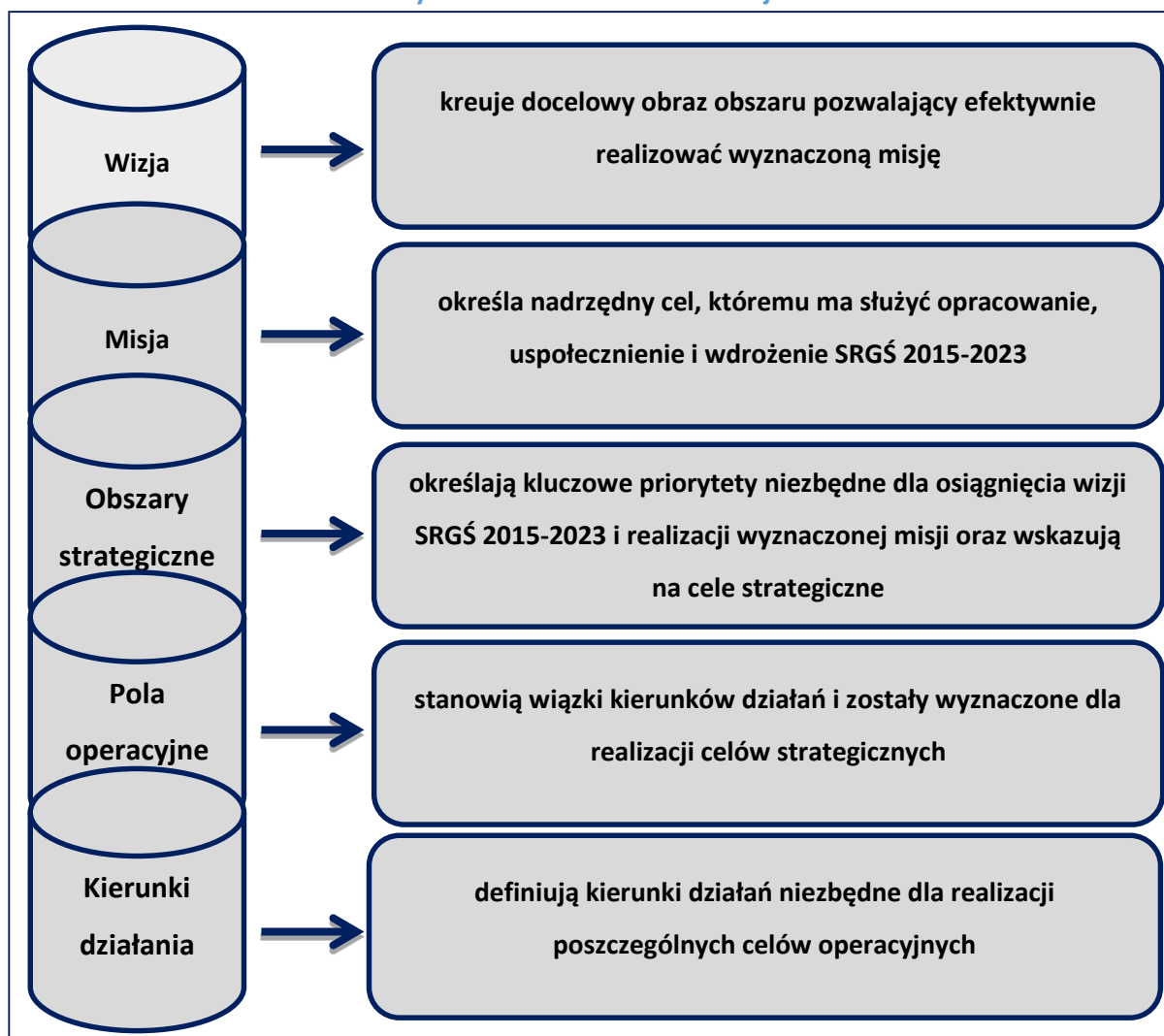
Proces budowy Strategii Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023 przebiegał wieloetapowo:

1. Opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej – celem było stworzenie obrazu obecnej sytuacji gminy w aspektach społecznych i gospodarczych, a także ocena potencjału rozwojowego. Efektem prac zespołu było powstanie diagnozy, opisującej podstawowe uwarunkowania rozwojowe gminy. Dokument został opracowany w oparciu o dane zastane, pozyskane m.in. z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy w Świerklanach oraz innych jednostek.
2. Badanie ankietowe mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych Gminy Świerklany – celem było uzyskanie jak najszerszych informacji od w/w grup interesariuszy dotyczących poziomu jakości życia, warunków rozwoju działalności, identyfikacji problemów oraz kluczowych kierunków rozwoju obszaru. Każdy uczestnik badania miał także możliwość wskazania konkretnego rozwiązania, propozycji zadania do realizacji w okresie 2015-2023 na terenie gminy.
3. Analiza mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń jej rozwoju (analiza SWOT) – celem było przeanalizowanie obecnych mocnych i słabych stron gminy, a także szans i zagrożeń istotnych z punktu widzenia jej dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Analiza SWOT została podzielona na obszary tematyczne, tj.: przestrzeń, infrastruktura; usługi publiczne, mieszkańcy, trzeci sektor oraz przedsiębiorczość, turystyka i współpraca zewnętrzna. Analizę SWOT przeprowadzono między innymi w trakcie warsztatów strategicznych.
4. Przygotowanie projektu planu strategicznego – celem była identyfikacja kierunków rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023 w podziale na cele strategiczne, operacyjne oraz otwarte kierunki działania. Plan strategiczny powstał w oparciu o wcześniejsze analizy, opracowania, materiały wypracowane w trakcie warsztatów, jak również w wyniku badania ankietowego mieszkańców. Projekt strategii został opracowany także w oparciu o założenia w dokumentach strategicznych wyższego szczebla tj. powiatowego, wojewódzkiego, krajowego oraz europejskiego.
5. Opracowanie procesu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii – celem było opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji postępów w realizacji poszczególnych kierunków działań oraz aktualizowania dokumentu.

Podstawą wyznaczania strategii rozwoju Gminy Świerklany jest określenie misji i wizji, a także wyznaczenie obszarów strategicznych i przypisanie im celów strategicznych oraz wyznaczenie pól operacyjnych. Do każdego pola operacyjnego rekomendowano proponowane kierunki działania. Wszystkie proponowane kierunki działania, jako wynik prac warsztatowych mogą i powinny być katalogiem otwartym. W założonym horyzoncie czasowym mogą pojawić się idee, pomysły i projekty,

które nie zostały uwzględnione w zaproponowanych kierunkach działania. Podstawowym kryterium spójności z przedmiotową strategią będzie przyczynianie się do realizacji danego celu strategicznego. Możliwość realizacji danego kierunku działania nie będzie wynikała z ujęcia danej aktywności wprost w zapisach strategii, ale z wykładni spójności. Okres obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Świerklany to przedział lat 2015-2023.

Rysunek 1 Podstawowe definicje

Źródło: Opracowanie własne.

2. Wizja

Na potrzeby opracowania niniejszej Strategii, wizja Gminy Świerklany zdefiniowana została w następujący sposób:

**Gmina Świerklany jest miejscem atrakcyjnym do życia,
gwarantującym dostęp do usług publicznych
o wysokim standardzie.**

**Gmina Świerklany jest przestrzenią aktywności mieszkańców,
rozwijającej się przedsiębiorczości i silnego środowiska
organizacji pozarządowych.**

**Gmina Świerklany jest postrzegana jako kreatywny, wiarygodny
i wartościowy partner.**

Wizja precyzyjnie określa pożądane cechy Gminy Świerklany oraz precyzuje kluczowe wartości Strategii. Wizja została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób, tak, aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

3. Misja

Na potrzeby opracowania niniejszej Strategii, misja Gminy Świerklany zdefiniowana została w następujący sposób:

**Gmina Świerklany prowadzi politykę rozwoju ukierunkowaną na poprawę warunków życia w oparciu o najwyższe standardy.
Gmina Świerklany inspiruje i aktywizuje mieszkańców, przedsiębiorców i organizacje pozarządowe, realizując działania wspólnie z innymi partnerami rozwoju i współpracując z otoczeniem zewnętrznym.**

Misja precyzyjnie wskazuje cel działania Gminy Świerklany oraz precyzuje kluczowe obszary Strategii. Misja została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób, tak, aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

4. Założenia strategiczne

4.1. Konstrukcja założeń strategicznych

Tabela 1 Matryca SRGŚ 2015-2023

Obszar strategiczny	Cel strategiczny	Pole operacyjne
Przestrzeń, środowisko, gospodarka	Zapewnienie dostępu do wysokiej, jakości, spójnej i nowoczesnej infrastruktury technicznej oraz poprawa atrakcyjności inwestycyjnej	1.1. Infrastruktura transportowa i komunikacja
		1.2. Mieszkalnictwo
		1.3. Rewitalizacja, dziedzictwo kultury i ład przestrzenny
		1.4. Gospodarka niskoemisyjna i odnawialne źródła energii
		1.5. Zapobieganie zagrożeniom
		1.6. Gospodarka wodno-ściekowa
		1.7. Tereny aktywności gospodarczej
Infrastruktura społeczna oraz usługi na rzecz mieszkańców i przedsiębiorców	Zapewnienie dostępu do wysokiej, jakości infrastruktury społecznej i usług	2.1. Przedsiębiorczość i zatrudnienie
		2.2. Wysoka jakość i dostępność edukacji
		2.3. Aktywne i zdrowe społeczeństwo
		2.4. Włączenie społeczne
		2.5. E-usługi
		2.6. Turystyka, rekreacja i sport
		2.7. Usługi czasu wolnego
Zarządzanie, partnerstwo i promocja	Zapewnienie wysokiej efektywności funkcjonowania samorządu oraz intensyfikacja relacji partnerskich	3.1. Efektywne zarządzanie
		3.2. Wielowymiarowe partnerstwo
		3.3. Promocja gminy

Źródło: Opracowanie własne.

4.2. Obszary strategiczne

4.2.1. Obszar strategiczny nr 1 – Przestrzeń, środowisko, gospodarka

Celem obszaru strategicznego nr 1 jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości, spójnej i nowoczesnej infrastruktury technicznej oraz poprawa atrakcyjności inwestycyjnej. W tym celu prowadzone będą działania związane z infrastrukturą transportową i komunikacją; mieszkalnictwem; rewitalizacją, dziedzictwem kultury i ładem przestrzennym; gospodarką niskoemisyjną i odnawialnymi źródłami energii; zapobieganiem zagrożeniom; gospodarką wodno-ściekową oraz terenami aktywności gospodarczej.

Celem pola operacyjnego **infrastruktura transportowa i komunikacja** jest poprawa spójności społecznej i terytorialnej zwiększenie transportowej dostępności obszaru, jak również poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego.

Celem pola operacyjnego **mieszkalnictwo** jest zwiększenie dostępności do infrastruktury mieszkaniowej, w szczególności osobom młodym, przyczyniające się do zwiększenia liczebności mieszkańców gminy (w tym mieszkańców napływowych).

Celem pola operacyjnego **rewitalizacja, dziedzictwo kultury i ład przestrzenny** jest poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni, organizacja, wzbogacenie i wykorzystanie terenów zielonych, podniesienie atrakcyjności obiektów o wartości kulturowej, wzmocnienia instytucji kultury i ich funkcji edukacyjnych oraz zwiększenie udziału mieszkańców w kulturze (w powiązaniu z PO 2.7. *Usługi czasu wolnego*), m.in. poprzez organizowanie konkursów architektonicznych na obiekty użyteczności publicznej. Odpowiednie wykorzystanie zasobów przyrody (w powiązaniu z PO2.6. *Turystyka, rekreacja i sport*) i zasobów kulturowych oraz rozwój oferty kulturalnej (w powiązaniu z PO 2.7. *Usługi czasu wolnego*), przyczynią się do poprawy ładu przestrzennego oraz podnoszenia potencjału turystycznego, w tym turystyki weekendowej.

Celem pola operacyjnego **gospodarka niskoemisyjna i odnawialne źródła energii** jest zmniejszenie wykorzystania konwencjonalnych źródeł energii, zmniejszenie emisyjności gospodarki oraz zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Cel ten zostanie osiągnięty głównie poprzez wzrost efektywności energetycznej w sektorze publicznym, sektorze mieszkaniowym oraz w przedsiębiorstwach.

Celem pola operacyjnego **zapobieganie zagrożeniom** jest rozwój systemów zarządzania zagrożeniami oraz wsparcie jednostek ochotniczej straży pożarnej w sprzęt niezbędny do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych.

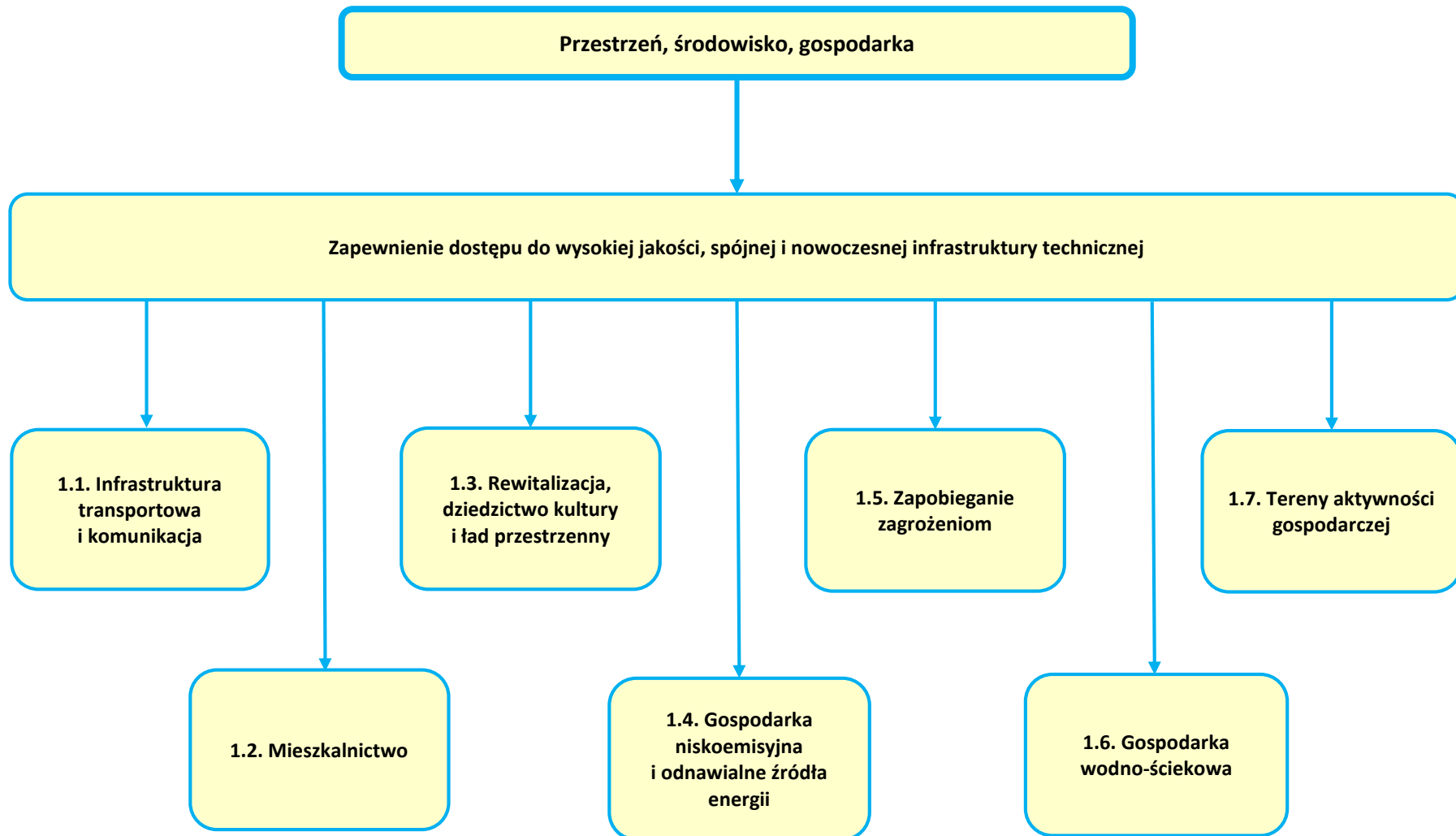
Celem pola operacyjnego **gospodarka wodno-ściekowa** jest poprawa efektywności wykorzystania zasobów naturalnych, w tym zmniejszenie presji na środowisko naturalne.

Celem pola operacyjnego **tereny aktywności gospodarczej** jest identyfikacja potencjału inwestycyjnego gminy i ewentualne jego wykorzystanie. W tym celu przyjęto następującą logikę postępowania – identyfikacja atrakcyjności inwestycyjnej poprzez konsultacje z przedstawicielami Specjalnych Stref Ekonomicznych, nauki oraz lokalnych przedsiębiorców; wytyczanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych; promocja gospodarcza zasobów inwestycyjnych i oferty inwestycyjnej gminy oraz zagospodarowanie terenów inwestycyjnych poprzez pozyskanie inwestorów.

Rysunek 2 Obszar strategiczny nr 1 – Przestrzeń, środowisko, gospodarka

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2 Obszar strategiczny nr 1 proponowane kierunki działania

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmiot odpowiedzialny	Podmiot wspierający
Przebudowa/ modernizacja wraz z infrastrukturą towarzyszącą i obiektami inżynieryjnymi drogi wojewódzkiej na odcinku DW 929 w ciągu ul. Świerklańskiej i ul. Rybnickiej	1.1.	– samorząd województwa; – Zarząd Dróg Wojewódzkich Województwa Śląskiego;	
Przebudowa/ modernizacja wraz z infrastrukturą towarzyszącą i obiektami inżynieryjnymi drogi wojewódzkiej DW 930 na odcinku ul. 3 Maja	1.1.	– samorząd województwa; – Zarząd Dróg Wojewódzkich Województwa Śląskiego;	
Modernizacji układu dróg powiatowych, szczególnie tych, które bezpośrednio łączą teren gminy z układem drogowym wyższego rzędu lub prowadzą do obszarów zamieszkania, stref aktywności gospodarczej i społecznej (ul. Szerocka; ul. Nowa; ul. Plebiscytowa i ul. Boryńska)	1.1.	– Powiat Rybnicki; – Zarząd Dróg Powiatowych w Rybniku;	
Przebudowa/ modernizacja wraz z infrastrukturą towarzyszącą i obiektami inżynieryjnymi dróg gminnych (m.in. ul. Hoły, ul. Boguszowicka, ul. Wierzbowa, ul. Jaworowa, ul. Równoległa, ul. Biasowicka, ul. Tulipanowa, ul. Słoneczna, ul. Wowry, ul. Kościuszki, ul. Jankowicka, ul. Spacerowa, ul. Księdza Janika, ul. Henryka Pobożnego, ul. Złota, ul. Piekarnicza, ul. Wiejska, ul. Rajska, ul. Władysława Łokietka, ul. Władysława Jagiełły, ul. Władysława Warneńczyka, ul. Kucharzówka, ul. Pogodna, ul. Stokrotkowa, ul. Gogołowska, ul. Przemysłowa, ul. Sportowa, ul. Prosta)	1.1.	– Gmina Świerklany;	
Budowa obwodnic w rejonie sołectwa Świerklany Dolne, Świerklany Górne i Jankowice	1.1.	– samorząd województwa; – Zarząd Dróg Wojewódzkich Województwa Śląskiego; – Gmina Świerklany;	
Poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej Gminy Świerklany	1.1.	– Gmina Świerklany;	

Uspokojenie ruchu kołowego w newralgicznych obszarach gminy, w powiązaniu z koncepcją rewitalizacyjną przestrzeni, w tym na przykład wskazanie ciągów komunikacyjnych mogących spełniać funkcje deptaków; wyznaczenie stref o ograniczonej prędkości; wyznaczenie stref uprzywilejowujących pieszych i rowerzystów; wyznaczenie ciągów ulic jednokierunkowych; zastępowanie skrzyżowań z pierwszeństwem przejazdu, skrzyżowaniami równorzędnymi; organizacja miejsc parkingowych poza strefami uspokojonego ruchu (w powiązaniu z koncepcją turystyki weekendowej)	1.1./ 1.3	– Gmina Świerklany;	
Uzupełnienie oznakowania ulic, przystanków, skwerów, obiektów inżynierskich, budynków i budowli oraz instalacja witaczy	1.1.	– Zarząd Dróg Wojewódzkich - Województwa Śląskiego; – Zarząd Dróg Powiatowych w Rybniku; – Gmina Świerklany;	
Budowa ścieżek rowerowych oraz wytyczanie i oznakowanie nowych lub istniejących tras i szlaków turystycznych	1.1./ 1.3.	– Zarząd Dróg Wojewódzkich - Województwa Śląskiego; – Zarząd Dróg Powiatowych w Rybniku; – Gmina Świerklany;	
Wytyczenie, uzbrojenie i promocja terenów pod zabudowę mieszkaniową	1.2./ 1.6.	– Gmina Świerklany; – Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerklanach;	
Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji lub innego równoważnego dokumentu programującego działania rewitalizacyjne	1.3.	– Gmina Świerklany	– organizacje pozarządowe; – spółdzielnie mieszkaniowe; wspólnoty mieszkaniowe, TBS, – przedsiębiorcy; – instytucje kultury; – kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;

Remont, przebudowa, rozbudowa, adaptacja, wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, obiektów, zagospodarowanie terenów i przestrzeni wraz z koncepcją ich społecznego, kulturalnego, gospodarczego, turystycznego i rekreacyjnego wykorzystania	1.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; – organizacje pozarządowe; – spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS; – przedsiębiorcy; – instytucje kultury; – kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; 	
Zwiększenie atrakcyjności obiektów i przestrzeni dziedzictwa kulturowego i wytwórczego poprzez prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, udostępnianie, przyjazne wykorzystanie i promocję, w tym m.in. renowacja zabytków znajdujących się na terenie Jankowic i Świerklan (zabytkowe kościoły, przydrożne kapliczki)	1.3.	<ul style="list-style-type: none"> – prywatni właściciele; – organizacje pozarządowe; – instytucje kultury; – kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; 	– Gmina Świerklany;
Organizacja i rozwój terenów zielonych oraz ich rekreacyjne zagospodarowanie	1.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; 	
Porządkowanie stosunków własnościowych gruntów wraz z opracowaniem planu wykupu	1.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; 	– właściciele prywatni;
Przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko i ład przestrzenny	1.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Przedsiębiorstwa górnicze; – Gmina Świerklany; 	
Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym m.in. poprzez zastosowanie instalacji OZE	1.4.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; 	– jednostki organizacyjne Gminy Świerklany;
Zastosowanie energooszczędnego oświetlenia ulicznego	1.4.	<ul style="list-style-type: none"> – właściciele infrastruktury oświetlenia ulicznego; – Gmina Świerklany; 	
Zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym i przedsiębiorstwach w tym m.in. poprzez zastosowanie instalacji OZE	1.4.	<ul style="list-style-type: none"> – spółdzielnie mieszkaniowe; wspólnoty mieszkaniowe, TBS; – przedsiębiorcy; 	– organizacje pozarządowe;

Promocja postaw ekologicznych wśród mieszkańców, w tym poprzez opracowanie i wdrożenie kampanii promocyjno-informacyjnej w zakresie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	1.4.	– Gmina Świerklany;	– organizacje pozarządowe;
Podnoszenie społecznej świadomości ekologicznej	1.4.	– Gmina Świerklany; – organizacje pozarządowe; – inne instytucje publiczne;	
Uczestnictwo w procesach planowania, rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej dla potrzeb zarządzania kryzysowego i bezpieczeństwa publicznego; przeciwdziałania zagrożeniom naturalnym i antropogenicznym; monitoringu zagrożeń naturalnych i alarmowania	1.5.	– Gmina Świerklany;	
Wyposażenie jednostek OSP ¹ w specjalistyczny sprzęt ratowniczo-gaśniczy niezbędny do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych oraz doskonalenie procesów ratowniczo-gaśniczych OSP w ramach specjalistycznych szkoleń	1.5.	– Gmina Świerklany; – jednostki OSP;	– Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy; – Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej;
Objęcie monitoringiem wizyjnym strategicznych miejsc na terenie gminy	1.5.	– Gmina Świerklany; – Komenda Powiatowa Policji;	
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz zagospodarowania osadów ściekowych na obszarach nieskanalizowanych lub planowanych do uzbrojenia na potrzeby mieszkalnictwa i stref aktywności gospodarczej	1.2./ 1.6.	– Gmina Świerklany; – Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerklanach;	
Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę, w tym głównie na obszarach planowanych do uzbrojenia na potrzeby mieszkalnictwa i stref aktywności gospodarczej	1.2./ 1.6.	– Gmina Świerklany; – Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerklanach;	
Identyfikacja atrakcyjności inwestycyjnej poprzez konsultacje z przedstawicielami Specjalnych Stref Ekonomicznych, nauki oraz lokalnych przedsiębiorców	1.7.	– Gmina Świerklany;	– Specjalne Strefy Ekonomiczne; – Instytucje Otoczenia Biznesu;

¹ OSP – Ochotnicza Straż Pożarna.

Wytyczanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych oraz terenów pod zabudowę usługową i biznesową	1.6./ 1.7.	– Gmina Świerklany;	– Specjalne Strefy Ekonomiczne; – Instytucje Otoczenia Biznesu;
Promocja gospodarcza zasobów inwestycyjnych i oferty inwestycyjnej gminy	1.7.	– Gmina Świerklany;	– Specjalne Strefy Ekonomiczne; – Instytucje Otoczenia Biznesu;
Zagospodarowanie terenów inwestycyjnych poprzez pozyskanie inwestorów	1.7.	– Gmina Świerklany;	– Specjalne Strefy Ekonomiczne; – Instytucje Otoczenia Biznesu;

Źródło: Opracowanie własne

4.2.2. Obszar strategiczny nr 2 – Infrastruktura społeczna i usługi na rzecz mieszkańców i przedsiębiorców

Celem obszaru strategicznego nr 2 jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury społecznej i usług, w tym celu prowadzone będą działania związane z przedsiębiorczością i zatrudnieniem; wysoką jakością i dostępnością edukacji; aktywnym i zdrowym społeczeństwem; włączeniem społecznym; e-usługami; turystyką, rekreacją i sportem oraz usługami czasu wolnego.

Rozwijane będą usługi doradcze i szkoleniowe promujące powstawianie nowych i rozwój istniejących przedsiębiorstw. Zapotrzebowanie na usługi doradcze MŚP dotyczą w szczególności doradztwa w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, w tym optymalizacji i innowacji oraz w zakresie strategii rozwoju i monitorowania biznesu (w tym strategii ekspansji międzynarodowej). W ramach działań prozatrudnieniowych premiowane będą inicjatywy skoncentrowane na poprawie szans na zatrudnienie osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, w szczególności osób młodych, zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na wiek lub niepełnosprawność oraz długotrwale bezrobotnych.

W ramach pola operacyjnego **wysoka jakość i dostępność edukacji**, planowane jest ciągle doskonalenie i podnoszenie jakości edukacji na wszystkich etapach kształcenia (w tym poprzez rozwój kształcenia eksperymentalnego i laboratoryjnego oraz wdrażanie programów edukacyjnych zwiększających kompetencje uczniów m.in. w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych, technik informacji i komunikacji, przedsiębiorczości, współpracy, kreatywności, filozofii, języków obcych). W ramach zwiększania dostępności planowane jest m.in. utworzenie dodatkowych miejsc przedszkolnych oraz wydłużenie godzin pracy, doposażenie placówek edukacyjnych w pomoce dydaktyczne, czy inwestycje w infrastrukturę techniczną. Planuje się także opracowanie i wdrożenie narzędzi identyfikacji potrzeb, wspomaganie rozwoju, planowania ścieżki edukacyjnej i zawodowej dzieci i młodzieży oraz wdrożenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym w zakresie zagrożeń. Dla realizacji ambitnie zaplanowanych działań w obszarze edukacji niezbędne jest przygotowanie kadry pedagogicznej do efektywnego stosowania pozyskanych pomocy dydaktycznych i sprzętu specjalistycznego oraz rozwój kompetencji w zakresie innowacyjnych metod kształcenia, jak również kompetencji miękkich.

W zakresie pola operacyjnego **aktywne i zdrowe społeczeństwo** planowana jest poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej, w tym ukierunkowanej na osoby aktywne zawodowo i umożliwiające utrzymanie zdolności do pracy lub ułatwiający pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy. Wykorzystane zostaną także możliwości realizacji programów profilaktycznych skierowanych do innych grup społecznych oraz działania promocji i edukacji w zdrowiu.

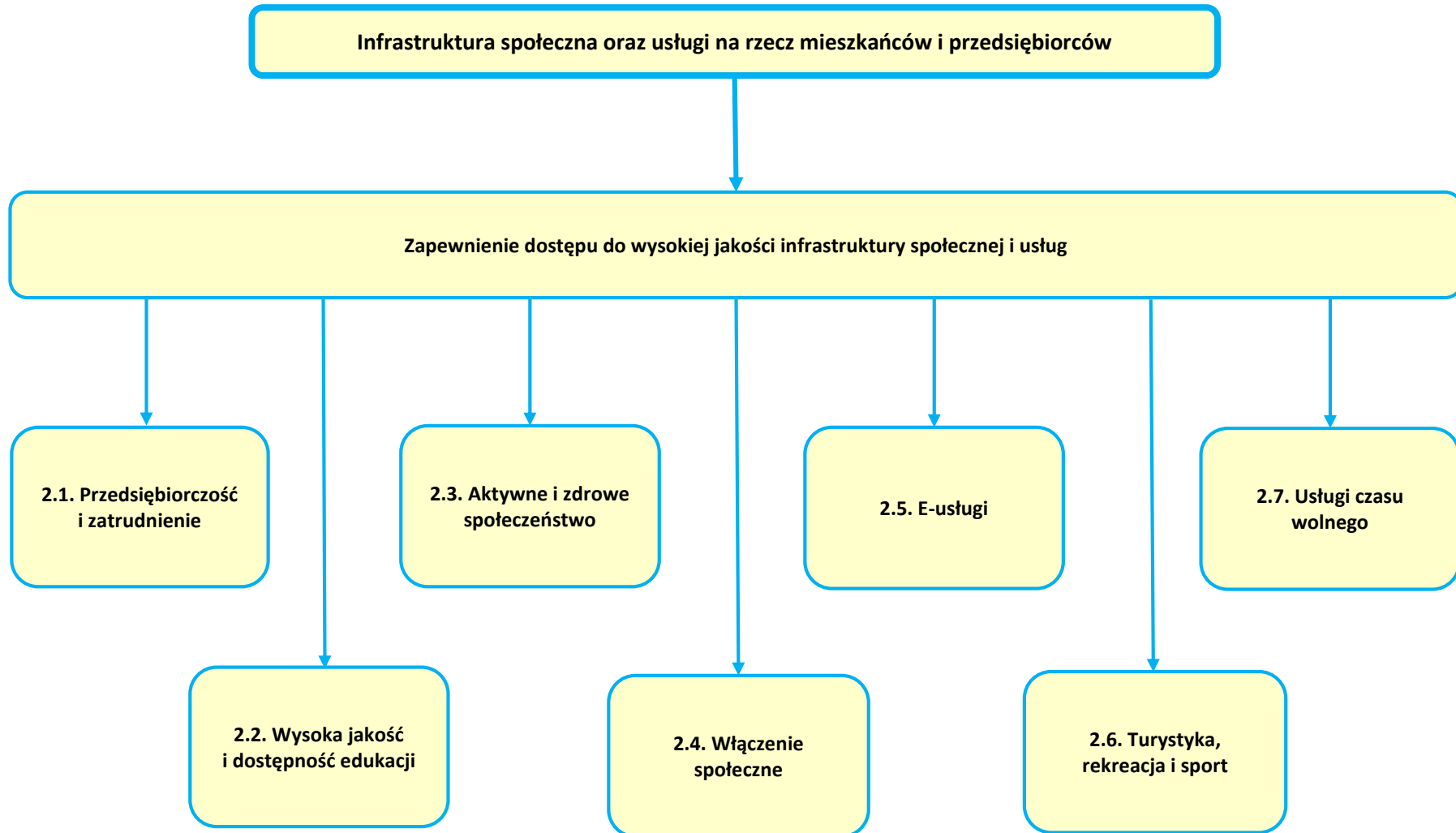
W ramach pola operacyjnego **włączenie społeczne** planowane są działania m.in. w zakresie podniesienia jakości i dostępności usług wsparcia rodziny (w tym pieczy zastępczej, asystentury rodzinnej, instytucji wspierających rodzinę w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych), placówek oferujących wsparcie dzienne dla dzieci i młodzieży, w tym rozwijanie środowiskowych form opieki nad dziećmi i młodzieżą; działania na rzecz rozwoju usług mieszkalnictwa wspieranego (usługi świadczone w mieszkaniach chronionych, treningowych) ukierunkowanych na pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem w procesie ich aktywizacji, integracji i reintegracji społecznej i zawodowej. Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, priorytet zyskać powinny specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w ramach formuły środowiskowej, jednakże tam, gdzie to konieczne realizowana będzie także działalność instytucjonalna.

W ramach pola operacyjnego **e-usługi** planuje się zwiększenie zastosowania TIK w usługach publicznych, wśród mieszkańców i przedsiębiorców oraz podniesienie kompetencji w/w grup w zakresie stosowania TIK.

W ramach pól operacyjnych **turystyka, rekreacja i sport** oraz **usługi czasu wolnego** planowane jest opracowanie i wdrożenie całościowej oferty turystyczno-rekreacyjnej gminy, w tym przygotowanie oferty turystyki poznawczej w oparciu o tradycję, obyczaje, kulturę, wytwórczość obszarów wiejskich, górniczych i Górnego Śląska, przygotowanie oferty turystyki weekendowej i aktywnej oraz przygotowanie serii wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym, jak również zwiększanie poziomu społecznego uczestnictwa w kulturze oraz aktywnych formach spędzania czasu wolnego, w tym poprzez promocję i zapewnienie dostępu do oferty turystycznej i wydarzeń kulturalnych.

Rysunek 3 Obszar strategiczny nr 2 – Infrastruktura społeczna i usługi na rzecz mieszkańców i przedsiębiorców

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 3 Obszar strategiczny nr 2– proponowane kierunki działania

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmiot odpowiedzialny	Podmiot wspierający
Wprowadzenie narzędzi doradczo-szkoleniowych ukierunkowanych na rozwój lokalnych przedsiębiorstw, w tym wsparcie informacyjno-doradcze w zakresie funduszy unijnych oraz wsparcie w nawiązaniu kontaktów z regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu	2.1.	– Powiatowy Urząd Pracy oraz inne publiczne służ by zatrudnienia; – Gmina Świerklany;	– Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego (mobilne punktu konsultacyjne); – Instytucje Otoczenia Biznesu;
Rozwój i zastosowanie instrumentów i usługi rynku pracy w zakresie pośrednictwa pracy; określenia ścieżki zawodowej; uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji; zdobycia doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców jak i przedsiębiorców	2.1.	– Powiatowy Urząd Pracy oraz inne publiczne służ by zatrudnienia; – agencje zatrudnienia;	
Organizacja systemu wsparcia zakładania nowych i rozwoju istniejących przedsiębiorstw, m.in poprzez promocję i informację na temat pożyczek/ dotacji na rozpoczęcie/ rozwinięcie działalności gospodarczej oraz wprowadzenie systemu ulg finansowych i pozafinansowych dla nowopowstałych przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw z potencjałem rozwojowym w szczególności generujących miejsca pracy	2.1.	– Powiatowy Urząd Pracy oraz inne publiczne służ by zatrudnienia; – Gmina Świerklany;	– Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego (mobilne punktu konsultacyjne); – Instytucje Otoczenia Biznesu; – fundusze pożyczkowe;
Promocja przechodzenia na własną działalność gospodarczą i samozatrudnienia oraz wsparcie szkoleniowo-doradcze na rzecz tworzenia nowych przedsiębiorstw i samozatrudnienia	2.1.	– Powiatowy Urząd Pracy oraz inne publiczne służby zatrudnienia; – Gmina Świerklany;	
Zwiększenie aktywizacji oraz mobilności zawodowej mieszkańców	2.1.	– Powiatowy Urząd Pracy oraz inne publiczne służby zatrudnienia; – Gmina Świerklany;	
Wprowadzenie programów podnoszących kompetencje zawodowe i rozwój doradztwa zawodowego na wszystkich etapach kształcenia	2.1.	– Powiatowy Urząd Pracy oraz inne publiczne służ by zatrudnienia; – jednostki edukacyjne;	– Gmina Świerklany;
Upowszechnienie i zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej poprzez tworzenie nowych miejsc w przedszkolach oraz dostosowanie placówek do potrzeb osób niepełnosprawnych	2.2.	– Gmina Świerklany; – osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi	

– budowa przedszkola w sołectwie Świerklany Dolne i rozbudowa przedszkola w Jankowicach		<p>przedszkola oraz inne formy wychowania przedszkolnego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Organizacje pozarządowe; – Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych;
Upowszechnienie i zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej poprzez rozwój alternatywnych form wychowania przedszkolnego	2.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; – Osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi przedszkola oraz inne formy wychowania przedszkolnego; – Organizacje pozarządowe; – Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych;
Doposażenie placówek edukacji przedszkolnej w sprzęt dydaktyczny, w tym do wczesnej nauki przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, informatycznych, języków obcych i przedsiębiorczości	2.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; – osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi przedszkola oraz inne formy wychowania przedszkolnego; – organizacje pozarządowe; – kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych;
Upowszechnienie i zwiększenie dostępności do opieki nad dziećmi do lat 3, w tym żłobków i klubów dziecięcych; wsparcie dla tworzenia nowych miejsc opieki w podmiotach opieki nad dzieckiem do lat 3 już istniejących; wsparcie dla tworzenia i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi w innych formach opieki wymienionych w ustawie o opiece nad dziećmi do lat 3	2.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; – osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi żłobki i inne formy opieki nad dziećmi do lat 3; – organizacje pozarządowe;

			– kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych;	
Doposażenie szkół podstawowych i gimnazjów w sprzęt i materiały dydaktyczne, w tym na potrzeby pracowni w tym do nauki przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, informatycznych, języków obcych i przedsiębiorczości	2.2.		– Gmina Świerklany; – jednostki edukacyjne;	
Rozwój infrastrukturalny/przebudowa/rozbudowa/modernizacja placówek oświatowych zgodnie z potrzebami	2.2.		– Gmina Świerklany; – jednostki edukacyjne;	
Budowanie i realizacja programów edukacyjnych w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy, wsparcie nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i TIK ² oraz postaw kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, itp. na wszystkich etapach kształcenia	2.2.		– jednostki edukacyjne;	– Gmina Świerklany;
Opracowanie i realizacja programów pomocy stypendialnej dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (m.in. uczniowie niepełnosprawni, uczniowie uzdolnieni, zagrożeni przedwczesnym kończeniem nauki)	2.2.		– jednostki edukacyjne;	– Gmina Świerklany;
Wprowadzenie doradztwa zawodowego i planowania ścieżki edukacyjnej na poziomie edukacji gimnazjalnej	2.2.		– jednostki edukacyjne; – Powiatowy Urząd Pracy oraz inne publiczne służ by zatrudnienia;	– Gmina Świerklany;
Promocja nauki na kierunkach zawodowych oraz edukacji technicznej, udostępnianie wiedzy na temat kierunków zamawianych; rozwój systemu praktyk i staży zawodowych	2.2.		– Powiatowy Urząd Pracy oraz inne publiczne służ by zatrudnienia; – jednostki edukacyjne kształcenia ponadgimnazjalnego (zawodowego) oraz ustawicznego;	– przedsiębiorcy; – organizacje przedsiębiorców i pracodawców;

² TIK – techniki informacyjne i komunikacyjne.

<p>Wprowadzenie szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych pod kątem kluczowych kompetencji uczniów niezbędnych do poruszania się po rynku pracy, tj. TIK, matematyczno-przyrodniczych, języków obcych, nauczania eksperymentalnego, właściwych postaw uczniów (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia oraz wykorzystania narzędzi wspierających pomoc psychologiczno-pedagogiczną na każdym etapie edukacyjnym (m.in. dla uczniów niepełnosprawnych, uczniów uzdolnionych, zagrożonych przedwczesnym kończeniem nauki)</p>	2.2.	– jednostki edukacyjne;	– Gmina Świerklany;
<p>Identyfikacja jednostek chorobowych oraz potrzeb zdrowotnych specyficznych dla obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem starzejącej się populacji</p>	2.3.	<ul style="list-style-type: none"> – zakłady opieki zdrowotnej; – pracodawcy; – podmioty wymienione w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w tym organizacje pozarządowe; – podmioty ekonomii społecznej; – podmioty lecznicze, inne niż wymienione wskazane w ustawie o działalności leczniczej 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; – inne jednostki samorządu terytorialnego; – instytuty badawcze i instytucje naukowe; – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna; – Śląski Wojewódzki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia;
<p>Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej, w tym ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy, m.in. poprzez udział w budowaniu i realizacji kompleksowych populacyjnych programów profilaktycznych skierowanych do różnych grup docelowych (dzieci i młodzież; osoby aktywne na rynku pracy; kobiety w okresie prokreacyjnym, seniorzy)</p>	2.3.	<ul style="list-style-type: none"> – zakłady opieki zdrowotnej; – pracodawcy; – podmioty wymienione w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w tym organizacje pozarządowe; – podmioty ekonomii społecznej; – podmioty lecznicze, inne niż wymienione wskazane w ustawie o działalności leczniczej 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; – inne jednostki samorządu terytorialnego; – instytuty badawcze i instytucje naukowe; – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna; – Śląski Wojewódzki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia;

Doskonalenie stanu technicznego bazy lokalowej i infrastrukturalnej w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej	2.3.	– zakłady opieki zdrowotnej;	
		– Gmina Świerklany;	
		– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;	
Rozwój zasobów mieszkań socjalnych i chronionych	2.4.	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;	
		– podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych w obszarze aktywnej integracji;	
		– Gmina Świerklany;	
		– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;	
Budowa lub adaptacja obiektów/ pomieszczeń na potrzeby centrum usług społecznych, w tym prowadzenia polityki senioralnej	2.4.	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;	
		– podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych w obszarze aktywnej integracji;	
		– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;	
		– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;	
Kompleksowe działania na rzecz integracji/ reintegracji i aktywizacji społeczno-zawodowej osób/ rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz usamodzielnianych	2.4.	– podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych w obszarze aktywnej integracji;	
		– inne podmioty prowadzące wsparcie na rzecz rodzin/ trudnej młodzieży/ etc.;	
		– Powiatowy Urząd Pracy;	
Kompleksowe działania na rzecz integracji/ reintegracji i aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych	2.4.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;	– zakłady opieki zdrowotnej;

		<ul style="list-style-type: none"> – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie; – podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych w obszarze aktywnej integracji; – inne podmioty prowadzące wsparcie na rzecz osób niepełnosprawnych; – Powiatowy Urząd Pracy; 	
Kompleksowe działania na rzecz integracji/ reintegracji i aktywizacji społeczno-zawodowej seniorów	2.4.	<ul style="list-style-type: none"> – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie; – podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych w obszarze aktywnej integracji; – inne podmioty prowadzące wsparcie na rzecz osób niepełnosprawnych; – Powiatowy Urząd Pracy; 	<ul style="list-style-type: none"> – zakłady opieki zdrowotnej;
Podnoszenie świadomości mieszkańców, głównie osób starszych, na temat wiedzy o dostępnych formach pomocy/ oferty usług senioralnych/ forma aktywizacji	2.4.	<ul style="list-style-type: none"> – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; – podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych w obszarze aktywnej integracji; – inne podmioty prowadzące wsparcie na rzecz osób niepełnosprawnych; 	<ul style="list-style-type: none"> – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie; – Powiatowy Urząd Pracy; – zakłady opieki zdrowotnej;
Świadczenie profilowanych usług doradczych, edukacyjnych i biznesowych na rzecz efektywnego funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, w tym podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników podmiotów ekonomii społecznej oraz	2.4.	<ul style="list-style-type: none"> – samorząd województwa; – akredytowane podmioty świadczące usługi na rzecz podmiotów ekonomii społecznej (OWES); 	

wspieranie powstawania i stabilności miejsc pracy w obszarze przedsiębiorczości społecznej		– podmioty wymienione w ustawie o pożytku publicznym i o wolontariacie, w tym organizacje pozarządowe; – podmioty ekonomii społecznej;	
Rozwój elektronicznych usług publicznych z uwzględnieniem rozwoju systemów back-office oraz digitalizacją zasobów, jak również tworzenie nowych treści cyfrowych i/lub podniesienie jakości istniejących danych, stanowiących element zasobów publicznych	2.5.	– Gmina Świerklany; – jednostki organizacyjne gminy;	
Zmniejszenie obszarów wykluczonych cyfrowo w gminie poprzez inicjowanie działań związanych z poprawą dostępności do sieci szerokopasmowej i sieci teleinformatycznej	2.5.	– przedsiębiorstwa telekomunikacyjne;	– Gmina Świerklany;
Rozwój istniejących lub tworzenie nowych Wiosek Internetowych, w tym ich doposażenie w sprzęt komputerowy	2.5.	– Gmina Świerklany;	
Podnoszenie kompetencji mieszkańców w zakresie wykorzystania narzędzi TiK	2.5.	– Gmina Świerklany;	
Opracowanie i wdrożenie całościowej oferty turystyczno-rekreacyjnej gminy, w tym przygotowanie oferty turystyki poznawczej w oparciu o tradycję, obyczaje, kulturę, wytwórczość obszarów wiejskich i górniczych, uwzględniającej m.in. wizyty studyjne, wydarzenia kulturalne, warsztaty tematyczne; przygotowanie oferty turystyki weekendowej i aktywnej; przygotowanie serii wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym	2.6.	– Gmina Świerklany; – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji; – jednostki edukacyjne; – organizacje pozarządowe; – koła gospodyń wiejskich	
Zwiększanie poziomu społecznego uczestnictwa w kulturze oraz aktywnych formach spędzania czasu wolnego poprzez promocję i zapewnienie dostępu do oferty turystycznej i wydarzeń kulturalnych	2.6.	– Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji; – jednostki edukacyjne;	– Gmina Świerklany;
Utworzenie wioski tematycznej związanej z dziedzictwem Gminy Świerklany, w tym m.in. dziedzictwem wydobywczym, przemysłowym, kulturalnym, etc.	2.6.	– Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji;	– Gmina Świerklany;

Wypracowanie spójnej koncepcji oraz budowa/ modernizacja/ przygotowanie szlaków, tras turystycznych i ścieżek rowerowych/ pieszych/ konnych/ etc., jak również ponadlokalna współpraca w zakresie ich łączenia	2.6.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; – sąsiednie jednostki samorządu terytorialnego; – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji; 	<ul style="list-style-type: none"> – samorząd województwa w zakresie regionalnego układu tras turystycznych;
Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (m.in. budowa lodowiska, skateparku; rozbudowa boisk LKS Fortecy Świerklany oraz LKS ORZEŁ Jankowice; remonty i doposażanie ośrodków sportu i rekreacji w Świerklanach i Jankowicach; budowa parków rekreacyjnych z placami zabaw i zewnętrznych siłowni w Świerklanach i Jankowicach)	2.6./ 2.7.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji; 	<ul style="list-style-type: none"> – organizacje pozarządowe;
Wsparcie działalności Śląskiej Galerii JAN w Jankowicach (zakup obrazów, organizowanie warsztatów malarskich, fotograficznych i innych oraz międzynarodowych plenerów malarskich i wystaw)	2.6./ 2.7.	<ul style="list-style-type: none"> – Śląska Galeria Jan; – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji; 	<ul style="list-style-type: none"> – organizacje pozarządowe;
Wsparcie działalności kół gospodyń wiejskich i zespołów śpiewaczych oraz promocja organizacji i uczestnictwa w warsztatach (m.in. tanecznych, wokalnych, rękodzieła)	2.6./ 2.7.	<ul style="list-style-type: none"> – koła gospodyń wiejskich; – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji; 	<ul style="list-style-type: none"> – organizacje pozarządowe; – Gmina Świerklany;
Wsparcie klubów sportowych działających na terenie Gminy Świerklany	2.6./2.7.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; – prywatni sponsorzy; 	
Wzrost kompetencji w zakresie umiejętności cyfrowych i języków obcych mieszkańców, w szczególności osób starszych oraz osób o niskich kwalifikacjach	2.6./ 2.7.	<ul style="list-style-type: none"> – koła gospodyń wiejskich; – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji; 	<ul style="list-style-type: none"> – organizacje pozarządowe; – Gmina Świerklany;
Wzrost interakcji między grupami/ przedstawicielami lokalnego środowiska (seniorzy/młodzież) – wymiana wzajemnych doświadczeń poprzez organizowanie wspólnych spotkań – wieczorów poetyckich, warsztatów rękodzieła, nauki języków obcych i obsługi komputera, etc.	2.7.	<ul style="list-style-type: none"> – koła gospodyń wiejskich; – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji; 	<ul style="list-style-type: none"> – organizacje pozarządowe; – Gmina Świerklany;
Przystosowanie infrastruktury (w tym np. świetlic wiejskich) na potrzeby rozwoju usług czasu wolnego		<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Świerklany; – inni właściciele infrastruktury usług czasu wolnego; 	

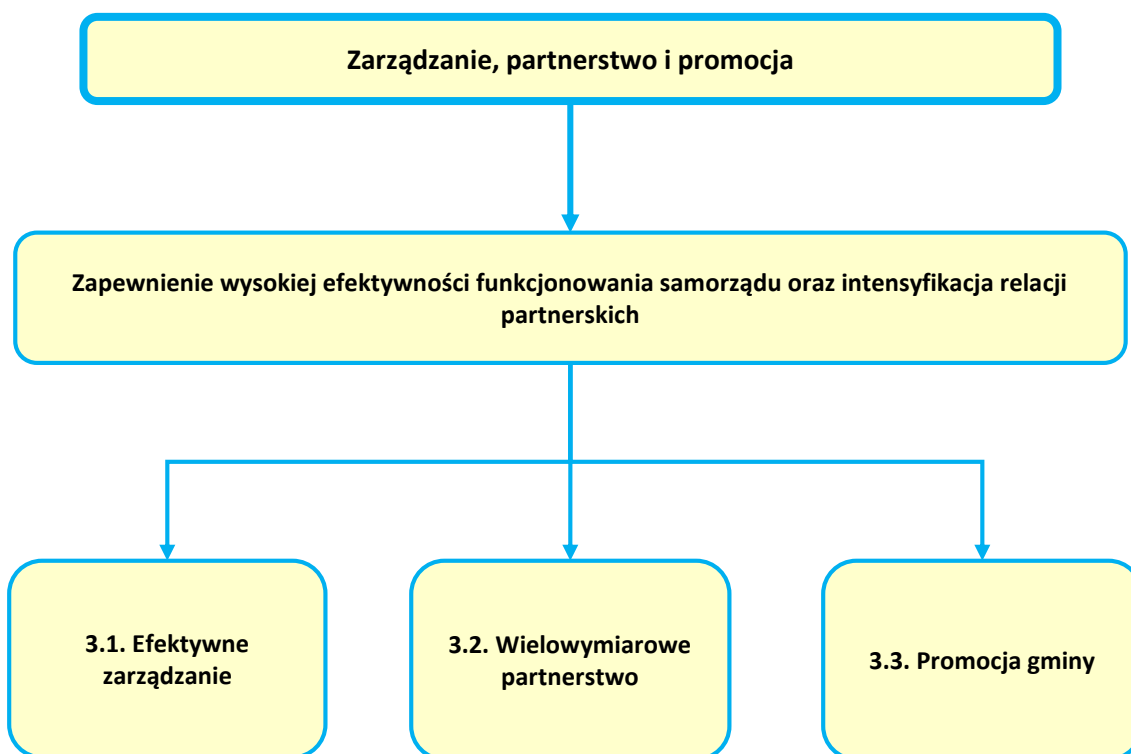
Źródło: Opracowanie własne.

4.2.3. Obszar strategiczny nr 3 – Zarządzanie, partnerstwo i promocja

Celem obszaru strategicznego nr 3 jest zapewnienie wysokiej efektywności funkcjonowania samorządu oraz intensyfikacja relacji partnerskich. W tym celu prowadzone będą działania związane z **efektywnym zarządzaniem; wielowymiarowym partnerstwem** oraz **promocją gminy**.

Rysunek 4 Obszar strategiczny nr 3 – Zarządzanie, partnerstwo i promocja

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 4 Obszar strategiczny nr 3 – proponowane kierunki działania

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmiot odpowiedzialny	Podmiot wspierający
Wykorzystanie mechanizmu konsultacji społecznych w działaniach strategicznych	3.1.	– Gmina Świerklany	– mieszkańcy; – organizacje pozarządowe;
Doskonalenie kadr administracji publicznej	3.1.	– Gmina Świerklany; – jednostki organizacyjne;	
Rozwój infrastruktury użyteczności publicznej (m.in. poprzez budowę budynku użyteczności publicznej w Świerklanach, skupiającego najważniejsze usługi administracji samorządowej oraz udostępnienie nowych powierzchni na potrzeby funkcjonowania GOKiR)	3.1.	– Gmina Świerklany;	
Upowszechnianie partnerstwa publiczno-prywatnego oraz promocja dobrych praktyk	3.1./ 3.2.	– Gmina Świerklany; – partnerzy prywatni;	
Upowszechnianie partnerstwa publiczno-społecznego oraz promocja dobrych praktyk	3.1./ 3.2.	– Gmina Świerklany; – partnerzy społeczni;	
Inicjowanie/ zaangażowanie i wspieranie działań o znaczeniu ponadlokalnym (m.in. turystyka, ochrona zdrowia, włączenie społeczne)	3.1./ 3.2.	– Gmina Świerklany; – sąsiadujące jednostki samorządu terytorialnego – partnerzy prywatni; – partnerzy społeczni;	
Rozwój współpracy środowisk branżowych, w tym współpracy zagranicznej: placówki edukacyjne/ OSP/ organizacje pozarządowe	3.1./ 3.2.	– przedstawiciele podmiotów wszystkich sektorów;	
Promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania	3.3.	– Gmina Świerklany;	
Opracowanie, wdrożenie i udostępnienie multimedialnego informatora uwzględniającego ofertę turystyczną/ kulturalną/ rekreacyjną gminy wraz z funkcją wirtualnego spaceru	3.3.	– Gmina Świerklany;	– organizacje pozarządowe;

Rozwój działalności promocyjnej gminy – w kraju i zagranicą, m.in. poprzez udział w międzynarodowych i krajowych imprezach targowo-wystawienniczych

---

3.3.

– Gmina Świerklany;

Źródło: Opracowanie własne.

5. Zadania strategiczne

Tabela 5 Zadania strategiczne do realizacji w latach 2015-2023

Tytuł projektu
Budowa przedszkola w sołectwie Świerklany Dolne
Rozbudowa przedszkola w Jankowicach
Utworzenie żłobka w gminie Świerklany
Remonty i doposażanie placówek oświatowych
Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Świerklany
Budowa i remonty dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą i oznakowaniem
Wdrożenie multimedialnej informacji kulturalnej
Wytyczenie i budowa tras i ścieżek rowerowych
Budowa nowej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (m.in. lodowisko, skatepark, parki rekreacyjne z placami zabaw i siłownią zewnętrzną)
Rozbudowa i utrzymanie boisk LKS Forteca Świerklany oraz LKS Orzeł Jankowice
Remont, modernizacja i doposażanie ośrodków sportu i rekreacji w Świerklanach i Jankowicach
Renowacja zabytków znajdujących się na terenie Jankowic i Świerklan (zabytkowe kościoły, przydrożne kapliczki)
Wsparcie działalności Śląskiej Galerii JAN w Jankowicach (doposażenie oraz rozwój oferty kulturalnej)
Budowa budynku użyteczności publicznej w Świerklanach
Budowa lub adaptacja pomieszczeń na potrzeby organizacji domu seniora
Wdrożenie instrumentów wsparcia osób niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępności infrastrukturalnej oraz działania miękkie i e-usługi
Rozwój Wioski Internetowej istniejącej w Jankowicach przy ul. Prostej 2 poprzez doposażenie w TiK oraz realizację projektów szkoleniowych i warsztatowych
Wsparcie działalności kół gospodyń wiejskich i zespołów śpiewaczych poprzez doposażenie oraz realizację projektów szkoleniowych i warsztatowych
Wdrożenie instrumentów rozwoju współpracy przedstawicieli lokalnego środowiska poprzez organizowanie wydarzeń kulturalnych, warsztatów i szkoleń
Nawiązanie współpracy środowisk branżowych i naukowych poprzez organizację wspólnych przedsięwzięć
Rozwój działalności promocyjnej gminy na arenie krajowej i zagranicznej

Źródło: Opracowanie własne.

6. Źródła finansowania

Najważniejszym źródłem finansowania działań strategicznych będą środki z funduszy unijnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – EFRR, Europejskiego Funduszu Społecznego – EFS i Funduszu Spójności – FS). Ponadto w finansowaniu działań SRGŚ 2015-2023 niezbędne będzie zaangażowanie prywatnych środków, w tym pochodzących z bezzwrotnych i zwrotnych funduszy oraz rozwój instrumentów finansowych opartych na partnerstwie publiczno-prywatnym i partnerstwie publiczno-społecznym. Źródła finansowania SRGŚ 2015-2023:

1. Środki własne Gminy Świerklany.
2. Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
  - środki finansowe transferowane w ramach Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020;
  - środki finansowe z Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Mechanizmu Norweskiego;
  - inne zagraniczne środki finansowe;
  - krajowe środki finansowe, w tym m.in. Narodowego Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz innych agencji rządowych;
  - inne źródła finansowania.
3. Komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
  - pożyczki i kredyty bankowe;
  - leasing finansowy;
  - inne.

Tabela 6 Główne – zewnętrzne źródła finansowania

Nr PO	Pole operacyjne	Osie priorytetowe RPO WSL 2014-2020	Inne źródła finansowania
1.1.	Infrastruktura transportowa i komunikacja	– Oś VI Transport	– Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020;
1.2.	Mieszkalnictwo	– Oś V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów – Oś X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna	
1.3.	Rewitalizacja, ochrona dziedzictwa kultury i ład przestrzenny	– Oś X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna – Oś V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów	– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020; – Programy ochrony zabytków i promocji dziedzictwa kulturalnego finansowane ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego; – Program Kreatywna Europa na lata 2014-2020;
1.4.	Gospodarka niskoemisyjna i odnawialne źródła energii	– Oś V Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna	– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020; – Programy ochrony środowiska Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
1.5.	Zapobieganie zagrożeniom	– Oś V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów	– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020; – Programy ochrony środowiska Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
1.6.	Gospodarka wodno-ściekowa	– Oś V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów	– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020;
1.7.	Tereny aktywności gospodarczej	– Oś III Konkurencyjność MŚP – Oś V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów	
2.1.	Przedsiębiorczość i zatrudnienie	– Oś III Konkurencyjność MŚP – Oś VII Regionalny rynek pracy	– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020; – Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020;
2.2.	Wysoka jakość i dostępność edukacji	– Oś XI wzmocnienie potencjału edukacyjnego	– Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020; – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020;

		– Oś XII Infrastruktura edukacyjna	
2.3.	Aktywne i zdrowe społeczeństwo	– Oś VIII Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy	<ul style="list-style-type: none"> – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020; – Programy profilaktyki i promocji zdrowia Ministerstwa Zdrowia; – Programy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej; – Programy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej; – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; – Programy rozwojowe Ministerstwa Informatyzacji i Cyfryzacji;
2.4.	Włączenie społeczne	– Oś X Włączenie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020; – Programy profilaktyki i promocji zdrowia Ministerstwa Zdrowia; – Programy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej; – Programy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej; – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; – Programy rozwojowe Ministerstwa Informatyzacji i Cyfryzacji;
2.5.	E-usługi	– Oś II Cyfrowe Śląskie	<ul style="list-style-type: none"> – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020; – Program Operacyjny Cyfrowa Polska 2014-2020;
2.6.	Turystyka, rekreacja i sport	– Oś V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów	<ul style="list-style-type: none"> – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020; – Program Kreatywna Europa na lata 2014-2020;
2.7.	Usługi czasu wolnego	– Oś X Włączenie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020; – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020; – Program Kreatywna Europa na lata 2014-2020;
3.1.	Efektywne zarządzanie		– Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020;
3.2.	Wielowymiarowe partnerstwo	-	-
3.3.	Promocja gminy	-	-

Źródła: Opracowanie własne.

7. Spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi oraz tymi, które są na etapie projektowania

7.1. Krajowe dokumenty strategiczne

7.1.1. Strategia Europa 2020

Strategia Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Europa 2020 przede wszystkim na poziomie dwóch wzajemnie ze sobą powiązanych priorytetów: rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

7.1.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)³

Strategia Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023 wpisuje się w logikę interwencji Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, m.in. na poziomie następujących:

- celu 3 – poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;
- celu 4 – wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki;
- celu 5 – stworzenie Polski Cyfrowej;
- celu 6 – rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia;
- celu 7 – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska;
- celu 10 – stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej;
- celu 11 – wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Tym samym założenia SRGŚ 2015-2023 przyczyniają się do osiągnięcia celu głównego Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030, jakim jest poprawa jakości życia Polaków.

³Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. https://mac.gov.pl/files/wp.../12/Polska2030_final_november2012.pdf.

7.1.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK)⁴

Strategia Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo na poziomie:

1. Obszaru strategicznego I. Sprawne i efektywne państwo – poprzez wdrażanie działań zapewniających ład administracyjny, działań prowadzących do rozwoju kapitału społecznego oraz zwiększenie efektywności instytucji publicznych.
2. Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka – poprzez rozwój kapitału ludzkiego; zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i środowiska; wzrost wydajności i zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz silniejsze wykorzystanie technologii cyfrowych.
3. Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna – poprzez zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych; zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych oraz podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych.

Polityka spójności zaproponowana na okres po 2013 roku umożliwi wszystkim państwom członkowskim i regionom aktywne dążenie do inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu⁵. Założenia te w pełni realizuje SRGŚ 2015-2023.

7.1.4. Krajowy Program Reform – Europa 2020

Strategia Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023 wpisuje się w logikę interwencji Krajowego Programu Reform – Europa 2020 na poziomie: celu w zakresie zatrudnienia; celu energetycznego, celu w zakresie edukacji oraz celu w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Realizacja SRGŚ 2015-2023 przyczyni się do odrabiania zaległości rozwojowych, w tym na zmniejszeniu dystansu infrastrukturalnego m.in. w energetyce, infrastrukturze społecznej oraz podniesienia jakości usług świadczonych przez administrację publiczną.

---

⁴Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_rozwoju/srk_2020/strony.

⁵Inwestowanie w przyszłość Europy, Piąty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, Luksemburg, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2010 r., ISBN 978-92-79-17791-0, doi: 10.2776/26602

7.1.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)⁶

Strategia Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023 wpisuje się w logikę interwencji Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie na poziomie realizacji polityki regionalnej wspierającej konkurencyjność regionów i zapewniająca spójność terytorialną kraju w ramach takich obszarów strategicznych jak:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów – Konkurencyjność poprzez rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich; zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej; wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego; tworzenie warunków do zwiększania inwestycji pozarolniczych; ukierunkowanie na poprawę jakości życia, budowanie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych – Spójność poprzez restrukturyzację społeczną, gospodarczą i przestrzenną, poprawianie dostępu do usług publicznych i zwiększanie ich jakości, zwiększanie dostępu do e-usług; przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego i wzrost integracji społecznej.
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie – Sprawność poprzez wzmocnienie strategicznego podejścia na wszystkich szczeblach; lepsze ukierunkowanie terytorialne środków publicznych; budowanie kapitału społecznego przez sieci współpracy między uczestnikami życia społeczno-gospodarczego.

7.2. Regionalne dokumenty strategiczne

7.2.1. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego 2020+

Strategia Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego 2020+ na poziomie wszystkich obszarów priorytetowych⁷:

Tabela 7 Spójność SRGŚ 2015-2023 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego 2020+

Nr PO	Pole operacyjne	Obszarów priorytetowych SRWŚ 2014-2020
1.1.	Infrastruktura transportowa i komunikacja	– Obszar priorytetowy: (C) Przestrzeń; – Obszar priorytetowy: (D) Relacje z otoczeniem;
1.2.	Mieszkalnictwo	– Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców; – Obszar priorytetowy: (C) Przestrzeń;

⁶Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, 13 lipca 2010r.

⁷ Spójność poszczególnymi działaniami SRWD 2020.

		– Obszar priorytetowy: (D) Relacje z otoczeniem;
1.3.	Rewitalizacja, dziedzictwo kultury i ład przestrzenny	– Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców; – Obszar priorytetowy: (C) Przestrzeń; – Obszar priorytetowy: (D) Relacje z otoczeniem;
1.4.	Gospodarka niskoemisyjna i odnawialne źródła energii	– Obszar priorytetowy: (C) Przestrzeń;
1.5.	Zapobieganie zagrożeniom	– Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców;
1.6.	Gospodarka wodno-ściekowa	– Obszar priorytetowy: (C) Przestrzeń;
1.7.	Tereny aktywności gospodarczej	– Obszar priorytetowy: (A) Nowoczesna gospodarka; – Obszar priorytetowy: (D) Relacje z otoczeniem;
2.1.	Przedsiębiorczość i zatrudnienie	– Obszar priorytetowy: (A) Nowoczesna gospodarka; – Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców; – Obszar priorytetowy: (C) Przestrzeń; – Obszar priorytetowy: (D) Relacje z otoczeniem;
2.2.	Wysoka jakość i dostępność edukacji	– Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców;
2.3.	Aktywne i zdrowe społeczeństwo	– Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców;
2.4.	Włączenie społeczne	– Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców;
2.5.	E-usługi	– Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców;
2.6.	Turystyka, rekreacja i sport	– Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców; – Obszar priorytetowy: (D) Relacje z otoczeniem;
2.7.	Usługi czasu wolnego	– Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców; – Obszar priorytetowy: (D) Relacje z otoczeniem;
3.1.	Efektywne zarządzanie	– Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców; – Obszar priorytetowy: (C) Przestrzeń;
3.2.	Wielowymiarowe partnerstwo	– Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców; – Obszar priorytetowy: (C) Przestrzeń; – Obszar priorytetowy: (D) Relacje z otoczeniem;

3.3.	Promocja gminy	<ul style="list-style-type: none"> – Obszar priorytetowy: (B) Szanse rozwojowe mieszkańców; – Obszar priorytetowy: (D) Relacje z otoczeniem;
------	----------------	--

Źródło: Opracowanie własne.

7.3. Programy Operacyjne

7.3.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020

Strategia Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023 wpisuje się w logikę interwencji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014-2020.

Tabela 8 Spójność SRGŚ 2015-2023 ze Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego 2014-2020

Nr PO	Pole operacyjne	Osie priorytetowe SRWŚ 2014-2020
1.1.	1.1. Infrastruktura transportowa i komunikacja	– Oś Priorytetowa VI Transport;
1.2.	1.2. Mieszkalnictwo	–
1.3.	1.3. Rewitalizacja, dziedzictwo kultury i ład przestrzenny	<ul style="list-style-type: none"> – Oś Priorytetowa V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów; – Oś Priorytetowa X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna;
1.4.	1.4. Gospodarka niskoemisyjna i odnawialne źródła energii	– Oś Priorytetowa IV Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna;
1.5.	1.5. Zapobieganie zagrożeniom	– Oś Priorytetowa V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów;
1.6.	1.6. Gospodarka wodno-ściekowa	– Oś Priorytetowa V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów;
1.7.	1.7. Tereny aktywności gospodarczej	–
2.1.	2.1. Przedsiębiorczość i zatrudnienie	<ul style="list-style-type: none"> – Oś Priorytetowa I Nowoczesna gospodarka; – Oś Priorytetowa III Konkurencyjność MŚP; – Oś Priorytetowa VII Regionalny rynek pracy;
2.2.	2.2. Wysoka jakość i dostępność edukacji	<ul style="list-style-type: none"> – Oś Priorytetowa VIII Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy; – Oś Priorytetowa XI Wzmocnienie potencjału edukacyjnego;
2.3.	2.3. Aktywne i zdrowe społeczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> – Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne; – Oś Priorytetowa X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna;
2.4.	2.4. Włączenie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> – Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne; – Oś Priorytetowa X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna;
2.5.	2.5. E-usługi	– Oś Priorytetowa II Cyfrowe śląskie;
2.6.	2.6. Turystyka, rekreacja i sport	– Oś Priorytetowa V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów;

2.7.	2.7. Usługi czasu wolnego	– Oś Priorytetowa V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów;
3.1.	3.1. Efektywne zarządzanie	– Oś Priorytetowa II Cyfrowe śląskie
3.2.	3.2. Wielowymiarowe partnerstwo	– Oś Priorytetowa I Nowoczesna gospodarka; – Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne;
3.3.	3.3. Promocja gminy	– Oś Priorytetowa V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów;

Źródło: Opracowanie własne.

7.3.2 Inne programy operacyjne

Strategia Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023 wpisuje się w logikę interwencji programów operacyjnych o zasięgu krajowym i europejskim, takich jak Program Polska Cyfrowa 2014-2020; Program Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020; Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020; Program Inteligentny Rozwój 2014-2020 oraz Europejska Współpraca Terytorialna 2014-2020. Nie wszystkie z w/w programów operacyjnych otwierają możliwości pozyskiwania środków dla samorządu gminnego, ale spójność SRGŚ 2015-2023 umożliwia aplikowanie o środki finansowe innym podmiotom, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniają się do rozwoju obszaru.

8. Monitoring i ewaluacja

8.1. Cel procedury

Niniejsza procedura ma na celu określenie sposobu funkcjonowania systemu monitorowania i ewaluacji SRGŚ 2015-2023. Opisuje ona schemat i tryb postępowania, wskazuje narzędzia monitoringu i ewaluacji oraz sposób pozyskiwania za ich pomocą danych, wprowadza zestaw wskaźników monitorowania, a także określa strukturę organizacyjną wraz z podziałem obowiązków pomiędzy uczestników procesu i harmonogramem pracy. Dzięki tak skonstruowanej procedurze założenia uwzględnione w SRGŚ 2015-2023 zostaną zrealizowane w formie procesu ciągłego i dynamicznego.

8.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Integralną częścią SRGŚ 2015-2023 jest monitorowanie i ewaluacja efektów jej wdrażania. Sformułowanej raz strategii nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie, gdyż funkcjonująca jej postać została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też osiągnięcie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej jednostki, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu strategii i opracowywania, a także wdrażania programów korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów⁸.

Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych w ramach strategii zadań oraz samej strategii, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji zadań i strategii z wcześniej zatwierdzonymi jej założeniami i celami. Terminem ewaluacja nazywamy natomiast ocenę realizacji strategii rozwoju pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych oraz wdrażanych działań zgodnych z celami zapisanymi w dokumencie⁹.

Ewaluacja jest funkcjonalnie powiązana z monitoringiem, gdyż jest on podstawowym źródłem informacji (danych wtórnych) bardzo istotnych z punktu widzenia wykonujących ewaluację danej strategii. Efektywność i skuteczność funkcjonowania systemu monitoringu w dużej mierze determinuje jakość i rzetelność oraz koszt przeprowadzonych badań ewaluacyjnych¹⁰.

⁸ „System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski — nowotarski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 17–18.

⁹ „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, dostęp online: www.poradnik.ngo.pl/x/619933 [2014-03-20].

¹⁰ Tamże

Podobieństw między monitorowaniem a ewaluacją należy dopatrywać się w tym, że jeden i drugi proces bazuje na analizie informacji, której podstawą są wskaźniki. Podstawową różnicą jest to, że monitoring jest narzucony i obowiązkowy. Ponadto jest to proces współbieżny z harmonogramem. Ewaluacja natomiast może występować punktowo, w postaci: ex ante – oceny szacunkowej przed rozpoczęciem realizacji, mid term – przeprowadzenia nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji oraz ex post – pełnej, przeprowadzanej najpóźniej w rok po zakończeniu realizacji.

Krótkie porównanie procesu monitoringu z ewaluacją przedstawia się w następujący sposób¹¹:

- monitorowanie:
  - rejestrowanie postępów z prowadzonych działań;
  - bieżące weryfikowanie zarówno tempa, jak i kierunku, w którym zmierza strategia;
- ewaluacja – szersze spojrzenie na strategię oraz sposób jej realizacji; zidentyfikowanie i ocena:
  - celów przedsięwzięcia;
  - sposobów realizacji, zamierzonych i niezamierzonych efektów wybiegających poza czas i miejsce wdrażania strategii.

Tabela 9 Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Pytania	Monitoring	Ewaluacja
Czym jest?	<ul style="list-style-type: none"> – proces zbierania informacji - systematyczne badanie, które opiera się na pytaniach: czy strategia przebiega zgodnie z planem, czy udaje się osiągać zamierzone produkty i rezultaty?; – monitoring wykonywany jest w trakcie realizacji strategii, bada jej trzy elementy: harmonogram działań, budżet oraz zaplanowane rezultaty; – osoby odpowiedzialne za monitoring to osoby zarządzające strategią. 	<ul style="list-style-type: none"> – proces ciągły, systematyczne badanie wybranych elementów strategii; – odpowiada na pytanie: czy udało nam się osiągnąć zamierzone cele oraz w jaki sposób udało nam się je osiągnąć?; – ewaluacja wykonywana jest po wybranym elemencie strategii lub po całościowej realizacji strategii; – osoby odpowiedzialne za ewaluację to osoby zarządzające strategią (przy ewaluacji wewnętrznej) albo wynajęta instytucja/osoba (przy ewaluacji zewnętrznej).
Czemu służy?	<ul style="list-style-type: none"> – pozwala ocenić postępy prowadzonych działań, zweryfikować tempo 	<ul style="list-style-type: none"> – pozwala pomóc w zaplanowaniu kolejnych działań;

¹¹B. Ledzion, *Teoria i praktyka zastosowania metod pozyskiwania danych z systemów monitoringu dla ewaluacji – sposoby weryfikacji i kontroli rzetelności i jakości danych monitoringowych*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy.

– i kierunek, w którym zmierza strategia; – pozwala także na bieżącą modyfikację działań, harmonogramu i budżetu, aby w razie potrzeby móc dostosować strategię do zmieniających się warunków bądź do aktualnej sytuacji; – dane pochodzące z monitoringu są podstawą do ich wykorzystania w ewaluacji.	– dostarcza konkretnej oceny strategii, analizując poszczególne kryteria i precyzując tym samym, jakie elementy strategii trzeba usprawnić i jak to zrobić; – dostarcza informacji niezbędnych do podjęcia decyzji; – ocenia czy i jak udało się osiągnąć zakładany cel; – dane pochodzące z ewaluacji pomagają w planowaniu kolejnych strategii, a nie stanowią krytycznej oceny naszej pracy.

Źródło: „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, <http://poradnik.ngo.pl/x/619933> [2014-03-20].

8.3. Podstawowe zasady monitoringu

Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii pól, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są, zatem wyznaczone kierunki działań jej realizacji oraz wskaźniki. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, jakie zadania w określonych kierunkach zadań zostały zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań¹².

Monitoring będzie, zatem skutecznym narzędziem wdrażania założeń strategicznych tylko wówczas, gdy będzie kierował się następującymi zasadami¹³:

- zasada wiarygodności – informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych; niedokładne dane w systemie monitorowania oznaczają powstanie ryzyka podjęcia niewłaściwych działań korygujących;
- zasada aktualności – informacje powinny być gromadzone, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwi podjęcie działań korygujących;

¹²„System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski – nowatorski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 19.

¹³Tamże, s. 19

- zasada obiektywności – monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów i dążeń;
- zasada koncentracji na punktach strategicznych – monitorowanie powinno skupiać się przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyień, mogących wywoływać zahamowania w realizacji założeń strategii lub ich zatrzymanie;
- zasada realizmu – monitorowanie musi być zgodne z realiami realizowanych zadań; dana jednostka wdrażając strategię, powinna dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów;
- zasada koordynacji informacji – monitorowanie musi być prowadzone w taki sposób, aby było skoordynowane z tokiem prowadzonych prac i jednocześnie nie wpływało na ich zahamowanie oraz nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań; informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich zainteresowanych, tak aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji mających znaczenie strategiczne;
- zasada elastyczności – proces monitorowania musi być bardzo elastyczny i zapewniający szybkie reagowanie na zachodzące zmiany; także w przypadku zmian i korekt należy modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w przyszłości.

8.4. Narzędzia monitoringowe

Dla miarodajnej oceny realizacji przyjętych założeń strategii potrzebne są konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także duże znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla wprowadzanych zmian oraz świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji, a analiza ich wartości pozwala ocenić, na ile podejmowane działania są zgodne z zakładanymi celami. Źródłem pochodzenia danych, które stanowią zobrazowanie stopnia przyjętych w strategii założeń, mogą być: jednostka własna, informacje ogólnodostępne, jak i sfera benchmarkingu. Ideą mierników opartych na danych wewnętrznych jednostki jest stworzenie narzędzi do pozyskiwania wiarygodnych i miarodajnych informacji przy minimalnym zaangażowaniu jej pracowników. W tym zakresie należy korzystać z materiałów przekazywanych obowiązkowo do GUS-u, urzędu wojewódzkiego, właściwego ministerstwa itp. Osobną grupę danych stanowią ogólnodostępne informacje publikowane w Banku Danych Lokalnych

na stronach internetowych Głównego Urzędu Statystycznego. Ich pozytywną stroną jest ich zakres oraz obiektywizm, zaś negatywną ich publikacja z rocznym opóźnieniem. Mając jednakże na uwadze fakt, iż zarządzanie strategiczne jest procesem rozłożonym w czasie, należy uznać źródło GUS-u jako cenny materiał do globalnej oceny podjętych działań. Kolejnym narzędziem służącym do oceny efektów realizacji strategii może być porównanie osiągniętych wyników z tymi, jakie osiągają inne jednostki. Taka sposobność może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność, gdyż benchmarking jest swojego rodzaju badaniem porównawczym polegającym na zestawianiu procesów i działań stosowanych przez własną jednostkę z tymi preferowanymi przez inne, uważane za najlepsze w danej dziedzinie, gdzie wynik niniejszej analizy służy jako podstawa doskonalenia.

W oparciu o informacje własne jednostki oraz te ogólnodostępne, możliwym jest szybkie reagowanie na negatywne efekty podejmowanych działań w ramach strategii rozwoju. To, przy założeniu, iż uda się pozyskać do współpracy inne jednostki z zakresu benchmarkingu, daje szansę na dostęp do kompletu informacji zarządczej umożliwiającej nie tylko ocenę wewnętrznej zmiany, ale również zobiektywizowanie pozyskanej informacji w odniesieniu do globalnej sytuacji danej jednostki.

8.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań

Dla prowadzenia kompleksowego i szczegółowego procesu monitoringu strategii wskazane jest powołanie Zespołu roboczego ds. opracowania, monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju, w którym powinni znaleźć się kierownicy wydziałów/referatów związanych z różnymi dziedzinami życia społeczno-gospodarczego gminy. Koordynatorem prac Zespołu roboczego powinna zostać natomiast osoba znajdująca się na stanowisku, któremu instytucjonalnie powierzono kompetencje nadzorowania wdrażania i monitoringu strategii. Powołując Zespół roboczy ds. opracowania, monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju należy ustalić tryb działania zgodnie z punktem 8.7. niniejszego rozdziału. Najbardziej optymalnym rozwiązaniem jest, aby wszystkie czynności związane z procesem monitoringu strategicznego były wykonywane systematycznie – zgodnie ze specyfiką przyjętych w strategii założeń. Tak przygotowane analizy i raporty powinny zostać podane do publicznej wiadomości po pozytywnym zaopiniowaniu przez Wójta Gminy. Aby proces opracowywania, monitorowania i ewaluacji SRGŚ 2015-2023 przebiegał bez problemów, a jego efekt był zgodny z oczekiwaniami, to oprócz opracowania struktury organizacyjnej procesu niezbędne jest określenie i opisanie modelu współpracy zawierającego dokładny opis ról, funkcji i zadań poszczególnych jego członków:

Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych:

Prowadzi systematyczny monitoring i ewaluację zgodnie z zapisami niniejszej procedury zadań ujętych w SRGŚ 2015-2023, w tym:

- gromadzi informacje o prowadzonych przez inne jednostki Urzędu Gminy oraz inne jednostki organizacyjne Gminy Świerklany, działaniach strategicznych;
- sporządza roczną informację o stanie realizacji SRGŚ 2015-2023 i przedstawia ją Wójtowi Gminy.

Wójt Gminy:

- zatwierdza Raporty o stanie realizacji SRGŚ 2015-2023;
- prezentuje Raporty o stanie realizacji SRGŚ 2015-2023 Radzie Gminy Świerklany;
- przedstawia do publicznej informacji Raporty o stanie realizacji SRGŚ 2015-2023;

Rada Gminy Świerklany:

- opiniuje projekt uchwały zatwierdzającej SRGŚ 2015-2023;
- uchwała SRGŚ 2015-2023.

Prawidłowo przeprowadzony proces monitoringu strategicznego w oparciu o wyżej wskazany schemat postępowania powinien przynieść korzyści w postaci:

- pozyskiwania danych pozwalających dokonać oceny postępu w realizacji strategii i jej wpływu na rozwój jednostki;
- efektywnej realizacji zadań zapisanych w strategii;
- osiągania założonych rezultatów;
- identyfikacji ewentualnych opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań i działań;
- podejmowania działań naprawczych;
- wniosków z systematycznie prowadzonego procesu monitorowania dokumentu strategicznego;
- wniosków z prowadzonego monitoringu, które mogą być również podstawą do przyjęcia założeń rozwoju strategicznego w następnym okresie.

Wyniki raportów monitoringowych powinny stanowić podstawę ewaluacji przyjętych w strategii założeń, gdyż monitorowanie to sposób mierzenia tego, co się dzieje, natomiast ewaluacja pozwala nam stwierdzić, co to oznacza.

8.6. Terminy

Terminy dotyczące przekazywania uczestnikom procesu dokumentów stanowiących narzędzia monitoringu i ewaluacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10 Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu

Dokument	Częstotliwość opracowywania	Uczestnicy procesu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji realizacji strategii rozwoju			Podanie informacji do publicznej wiadomości
		Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych	Wójt	Rada	
śródkresowy raport ewaluacyjny o stanie realizacji strategii rozwoju	jednorazowo, nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji strategii	do października roku następującego po okresie ewaluacji	listopad	grudzień	grudzień
końcowy raport ewaluacyjny o stanie realizacji strategii rozwoju	jednorazowo, najpóźniej w rok po zakończeniu realizacji strategii	do października roku następującego po okresie ewaluacji	listopad	grudzień	grudzień

Źródło: Opracowanie własne.

W połowie okresu realizacji strategii powinna zostać wykonana analiza celów strategicznych oraz ewaluacja śródkresowa (mid-term), z przeprowadzenia, której ostateczny raport powinien zostać upubliczniony w grudniu następnego roku po okresie realizacji niniejszej ewaluacji. Po zakończeniu okresu trwania strategii rozwoju powinna natomiast nastąpić ewaluacja końcowa (ex-post), z przeprowadzenia, której ostateczny raport powinien zostać upubliczniony w grudniu następnego roku po okresie realizacji niniejszej ewaluacji.

8.7. Szczegółowy opis postępowania

Szczegółowy plan przygotowywania Śródkresowego raportu monitoringowego o stanie realizacji SRGŚ 2015-2023 powinien być przedkładany Wójtowi Gminy przy zachowaniu niżej wskazanej ścieżki postępowania.

Tabela 11 Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania Śródkresowego raportu monitoringowego

Lp.	Realizator	Opis czynności	Termin
1	Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych	Występuje o informacje dotyczące realizacji SRGŚ 2015-2023. Niezwłocznie dostarczone dane gromadzi i na ich podstawie sporządza śródkresowy <i>Raport o stanie realizacji Strategii</i>	Luty roku następującego po roku będącym połową założonego horyzontu czasowego obowiązywania Strategii

2	Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych	Przedstawia śródkresowy <i>Raport o stanie realizacji Strategii</i> Wójtowi Gminy	Pierwsza połowa maja roku następującego po roku będącym połową założonego horyzontu czasowego obowiązywania Strategii
3	Wójt Gminy	Opiniuje i zatwierdza przedłożony materiał.	Po otrzymaniu <i>Raportu</i>
4	Wójt Gminy	Prezentuje materiał Radzie Gminy Świerklany	Niezwłocznie po zatwierdzeniu raportu
5	Rada Gminy Świerklany	Zatwierdza śródkresowy <i>Raport o stanie realizacji Strategii</i> .	Po otrzymaniu uzupełnionego Raportu – jednak nie później niż do końca maja roku następującego po roku będącym połową założonego horyzontu czasowego obowiązywania Strategii
6	Wójt Gminy	Zleca umieszczenie zatwierdzonej wersji Raportu na właściwej stronie internetowej.	Niezwłocznie po zatwierdzeniu przez Radę Gminy Świerklany jednak nie później niż do końca czerwca roku następującego po roku będącym połową założonego horyzontu czasowego obowiązywania Strategii

Źródło: Opracowanie własne.

Dla Końcowego raportu monitoringowo-ewaluacyjnego o stanie realizacji SRGŚ 2015-2023 szczegółowy plan postępowania powinien przedstawiać się w analogiczny sposób, z dostosowaniem ram czasowych niniejszej procedury.

Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy

Z-1.1. Przestrzeń i środowisko

Z-1.1.1. Położenie administracyjno-geograficzne

Gmina wiejska Świerklany położona jest w przestrzeni administracyjnej powiatu rybnickiego, znajdującego się w południowej części województwa śląskiego. Ulokowana jest w południowej części powiatu; graniczy z gminami: Jastrzębie-Zdrój, Marklowice, Mszana, Rybnik, Żory. Gmina usytuowana jest w środkowo-zachodniej części Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. Gmina Świerklany zlokalizowana jest w kwadracie nakreślonym przez cztery miasta subregionu rybnickiego: Rybnik, Wodzisław Śląski, Żory i Jastrzębie-Zdrój, co niewątpliwie wpływa na stosunki demograficzne

i gospodarcze.

Gmina zajmuje 2 417 ha, co stanowi 10,7% powierzchni powiatu rybnickiego i 0,19% powierzchni województwa śląskiego. Świerklany są drugą pod względem wielkości powierzchni gminą powiatu rybnickiego, po gminie Lyski. Siedzibą gminy jest miejscowość Jankowice, położona w zachodniej części gminy.

Gmina Świerklany leży w obrębie Płaskowyzu Rybnickiego na dziale wodnym pomiędzy dorzeczami Odry i Wisły. Przez jej terytorium przechodzi pas najwyższych wzniesień Płaskowyzu Rybnickiego. Najwyżej wyniesiona jest południowo-wschodnia część gminy obejmująca Świerklany Górne, gdzie wzniesienia osiągają wysokość ponad 290 m n.p.m., zaś najniżej jest położona dolina potoku Szotkówka (nieco powyżej 240 m n.p.m.). Różnica poziomów przekracza nieznacznie 50 m, przy czym największe deniwelacje występują w części południowej, na terenie Świerklan Dolnych.

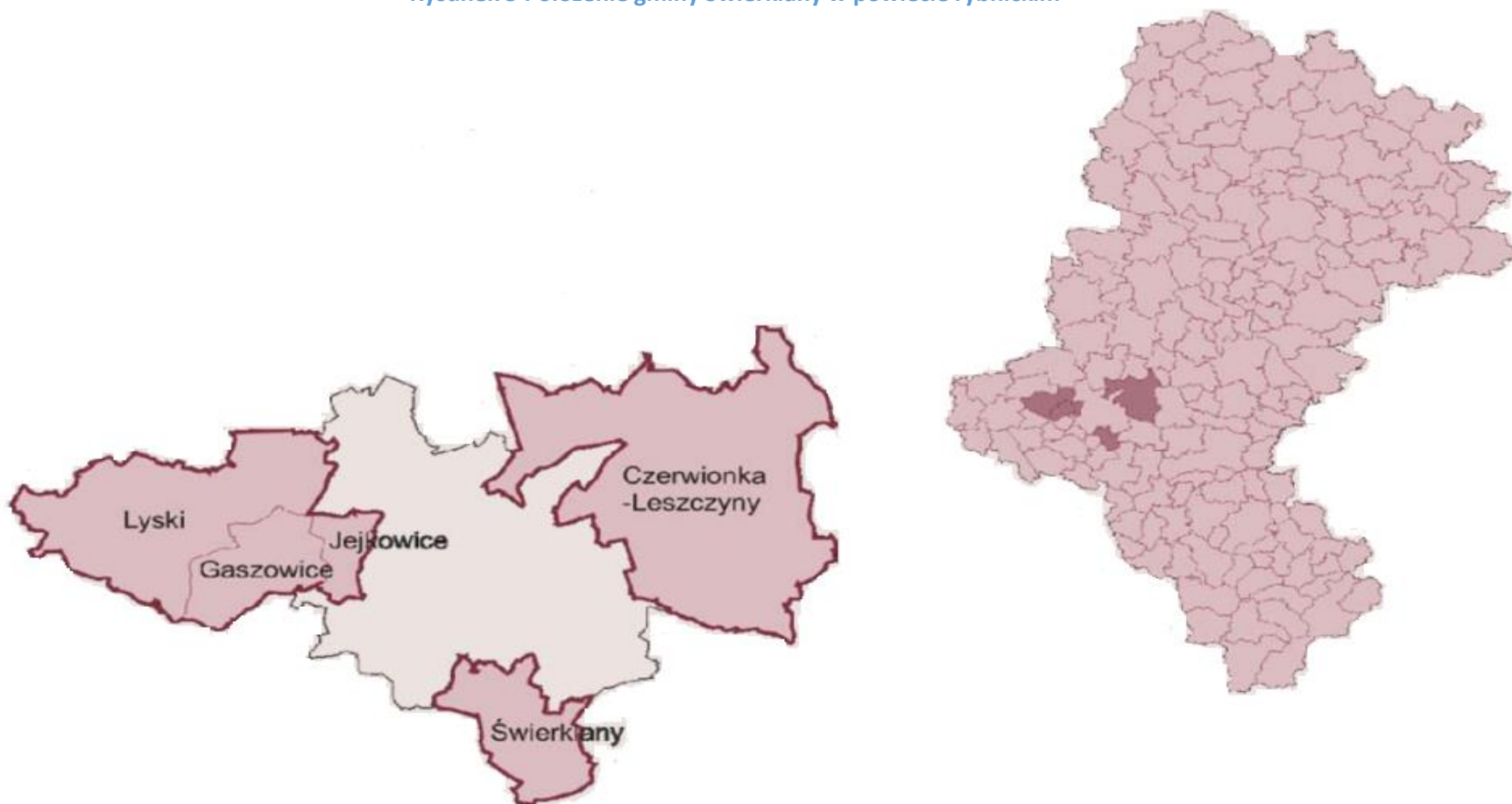
Rzeźba terenu jest dość urozmaicona, a w krajobrazie dominują pagórki o stosunkowo stromych stokach, doliny potoków czasami tworzą formy parowów. Główna dolina, Dolina Szotkówki, jest stosunkowo szeroka i płaskodenna. Obejmuje ona południowe tereny Świerklan Górnych i Dolnych, opadając ku niżej położonej Dolinie Olzy. Dolinki w rejonie Jankowic opadające w kierunku północnym są znacznie płystsze i mają łagodniejsze zbocza. Rzeki z terenu gminy prawie w całości spływają do zlewni Odry, tylko wschodni kraniec Świerklan Górnych należy do zlewni Wisły¹⁴.

---

¹⁴Zasoby informacyjne Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, <http://www.swierklany.pl/>.

Rysunek 5 Położenie gminy Świerklany w powiecie rybnickim

Źródło: Vademecum Samorządowca, Główny Urząd Statystyczny, http://katowice.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_slaskie/portrety_powiatow/powiat_rybnicki.pdf.

Z-1.1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

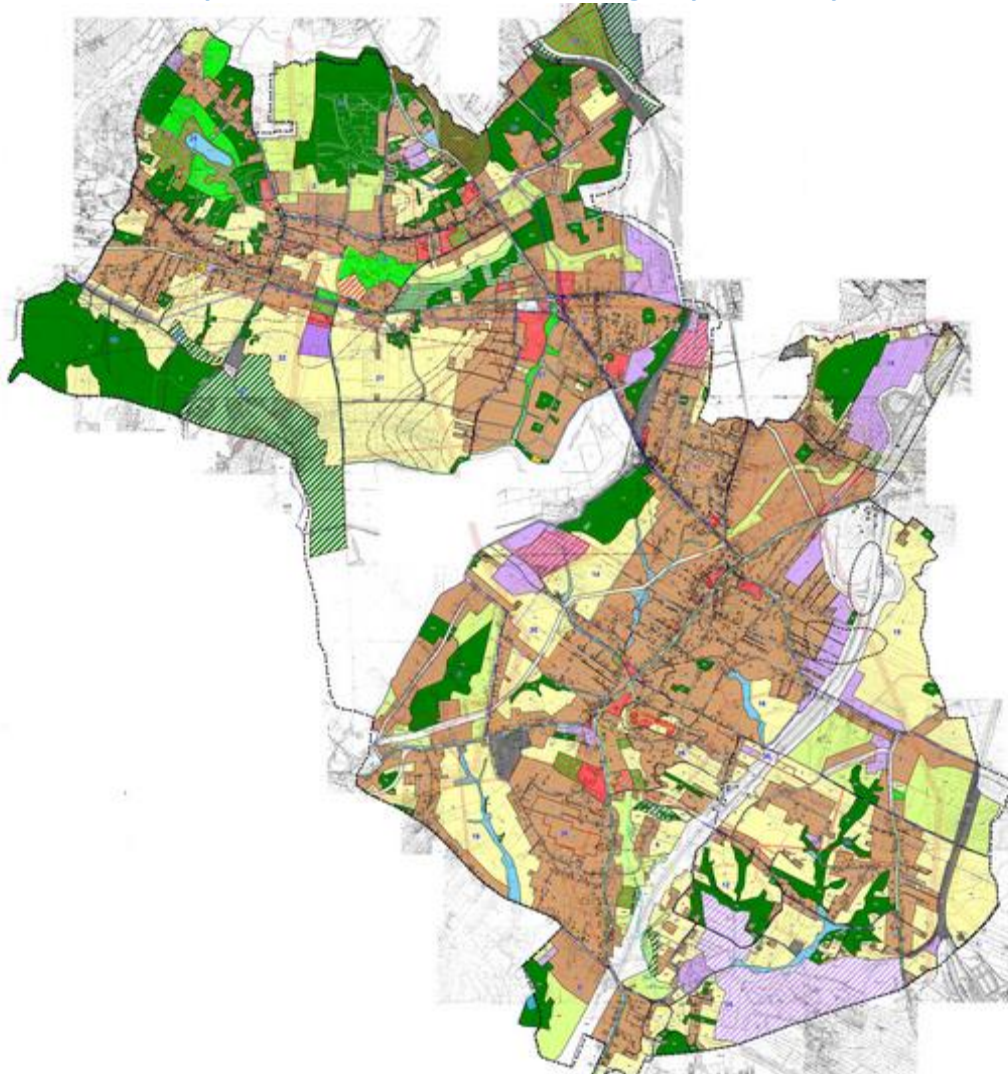
Sieć osadniczą gminy tworzą trzy sołectwa: Jankowice; Świerklany Dolne; Świerklany Górne. Sieć osadnicza gminy skupia się w obszarze oddziaływania dróg wojewódzkich DW 929 i DW 932 oraz drogi powiatowej nr 14-665 (Jankowice – Rybnik).

Tabela 12 Powierzchnia sołectw w gminie Świerklany (2015 r.)

Sołectwo	Powierzchnia [ha]
Jankowice	1 125
Świerklany Dolne	732
Świerklany Górne	560
Suma	2 417

Źródło: *Zasoby informacyjne Gminy Świerklany*, Urząd Gmina Świerklany, <http://www.swierklany.pl>.

Rysunek 6 Sieć osadnicza na terenie gminy Świerklany

Źródło: *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego*, Urząd Gminy Świerklany, http://www.swierklany.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=933&Itemid=186.

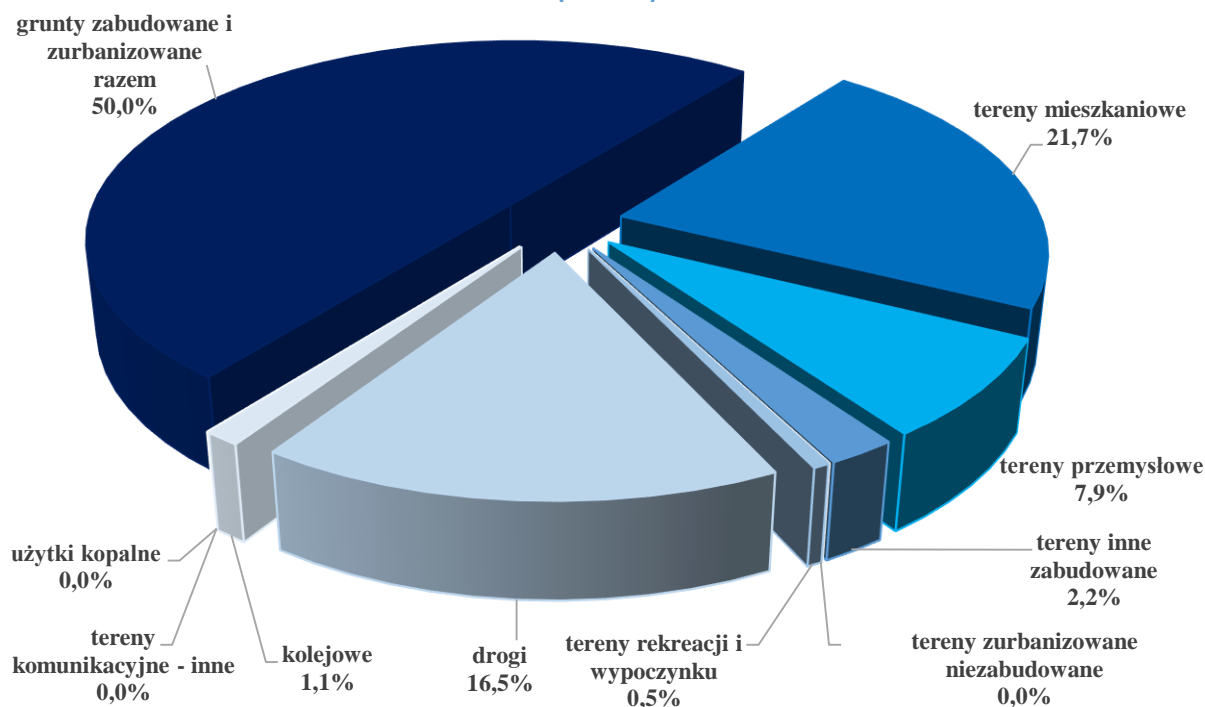
Ponieważ zarówno Jankowice, jak i Świerklany Górne i Świerklany Dolne są dużymi i silnie zurbanizowanymi, podmiejskimi jednostkami, charakteryzuje je złożona struktura wewnętrzna. Na kształtowanie się struktury osadniczej gminy największy wpływ ma górniczy charakter gminy oraz pojawiające się szkody górnicze.

Tabela 13 Kierunki wykorzystania gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (2014 r.)

Kierunki wykorzystania powierzchni	Wartość [ha]	Udział w powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych
tereny mieszkaniowe	209,0	43,5%
tereny przemysłowe	76,0	15,8%
tereny inne zabudowane	21,0	4,4%
tereny zurbanizowane niezabudowane	0,0	0,0%
tereny rekreacji i wypoczynku	5,0	1,0%
drogi	159,0	33,1%
kolejowe	11,0	2,3%
tereny komunikacyjne - inne	0,0	0,0%
użytki kopalne	0,0	0,0%
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	481,0	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wykres 1 Kierunki wykorzystania gruntów zabudowanych i zurbanizowanych – ujęcie graficzne (2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Dominuje zabudowa ulicowa jednorodzinna, z niewielkimi pozostałościami zabudowy zagrodowej:

- Jankowice – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z towarzyszącymi usługami oraz zabudowa usługowa oświaty, zabudowa usługowa administracji;
- Świerklany Górne – mieszkaniowa jednorodzinna z towarzyszącymi usługami oraz mieszkaniowa jednorodzinna;
- Świerklany Dolne – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa usługowa oświaty, zabudowa usługowa centrotwórcza.

Na terenie gminy znajduje się znaczna liczba obiektów przemysłowych, głównie szybów pomocniczych, baz i składów okolicznych kopalń węgla kamiennego.

Grunty zabudowane i zurbanizowane o powierzchni 481,0 stanowią 19,9% powierzchni gminy ogółem. Tereny mieszkaniowe zajmują obszar 209,0 ha, tj. 43,5% gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, a drogi 159,0 ha, tj. 33,1%.

Sieć osadniczą uzupełniają tereny zielone, zalesione przeznaczone na działalność rekreacyjną i turystyczną. W *Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego* zaplanowano nowe tereny pod zalesienie.

Z-1.1.3. Zasoby naturalne i opis wykorzystania terenów

Obszar gminy Świerklany w całości położony jest na terenie Górnośląskiego Zagłębia Węglowego, tj. dużej i ważnej jednostki geologiczno-gospodarczej Śląska. Rzeźba terenu jest urozmaicona, co jest pochodną występowania na powierzchni ziemi, podatnych na erozję, utworów lessowych i lessopodobnych podatnych na erozję, a także intensywne eksploataowanie złóż węgla kamiennego. Przez teren gminy przechodzi pas najwyższych wzniesień Płaskowyżu Rybnickiego – najwyższej położona jest południowo-wschodnia część gminy obejmująca Świerklany Górne, gdzie najwyższe wzniesienia osiągają wysokość ponad 290 m n.p.m.¹⁵.

Na terenie gminy przeważają gleby brunatne wylugowane i kwaśne oraz bielice i pseudo bielice (III i IV klasy bonitacyjnej). Gleby te wytworzone są na utworach żwirowych, piaszczystych, gliniastych, ilastych i lessopodobnych. Utwory żwirowe i piaszczyste dominują głównie na terenie Jankowic i północno-wschodniej części Świerklan Górnych. Na pozostałych terenach dominują utwory ilaste i lessopodobne. W dolinie rzeki Szotkówki rozwinęły się mady czarnoziemne, wytworzone z pyłów ilastych. W dolinkach mniejszych potoków, którymi spływają dopływy Rudy i Nacyny, utworzyły się na podłożu piasków słabogliniastych gleby mułowo-torfowe¹⁶.

¹⁵Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2012 r.

¹⁶Zasoby informacyjne Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, <http://www.swierklany.pl/>.

Pod względem klimatycznym okolica Świerklan ma korzystne warunki i łagodniejszy przebieg zimy, niż np. centralne, czy północne tereny województwa śląskiego. Zasadniczą cechą klimatyczną tego regionu jest wielka zmienność i aktywność atmosferyczna, wynikająca ze ścierania się wpływów oceanicznych i kontynentalnych. Odrębność natomiast zaznacza się w wyraźnym ociepleniu, przedłużeniu okresu wegetacyjnego, zwiększonej częstotliwości deszczów, a to na skutek częściowego otwarcia się na południe przez Bramę Morawską, skąd napływają wilgotne i ciepłe masy powietrza. Według róży wiatrów (czyli wykresu trwania i prędkości wiatrów) na terenie gminy Świerklany w ciągu roku około 60% stanowią wiatry z kierunków południowych i zachodnich, w tym blisko 20% z kierunku południowo-zachodniego, czyli od strony Bramy Morawskiej. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,8°C. Najwyższą średnią temperaturę miesięczną notuje się w lipcu (około 18°C), najniższą zaś w styczniu (-2,5°C). Roczna suma opadów zamyka się w granicach 800 mm. Maksymalne opady przypadają na lipiec (średnio 118 mm), minimalne zaś na styczeń (średnio 35 mm). Średnia wilgotność względna powietrza wynosi około 80%. Okres wegetacji na terenie Świerklan rozpoczyna się z początkiem kwietnia, a kończy w pierwszej dekadzie listopada. Jego długość waha się zatem w granicach 200-220 dni. Lato trwa około 100 dni (liczy się dni o temperaturze powyżej 15°C). Dni mroźnych przypada od 20 do 40 w roku, a z przymrozkami od 100 do 130. Przymrozki wiosenne występują zwykle do trzeciej dekady kwietnia, w obniżeniach terenu mogą pojawiać się nawet do drugiej dekady maja. Przymrozki jesienne pojawiają się przeciętnie od drugiej lub trzeciej dekady października. Średnio w ciągu roku występuje od 40 do 55 dni z pokrywą śnieżną¹⁷.

Gmina Świerklany położona jest w strefie wododziału Wisły i Odry, przy czym ~96,0% należy do dorzecza Odry¹⁸. Ponadto obszar gminy położony jest w zlewniach trzech rzek: Rudy, Szotkówki oraz Pszczynki. Zbiorniki wodne wody stojącej mają charakter antropogeniczny. Na terenie gminy Świerklany znajdują się źródła¹⁹:

- źródło „Boże Ciało” w Jankowicach przy sanktuarium;
- źródło w Jankowicach przy ul. Liściastej;
- źródło w Jankowicach przy ul. Nowej;
- źródło w Świerklanach przy ul. Wiejskiej;
- źródło w Świerklanach przy ul. Ks. Ligonia;
- źródło w Świerklanach przy ul. Gogołowskiej;
- źródło w Świerklanach przy ul. Szklarnia (źródło w lesie).

¹⁷Zasoby informacyjne Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, <http://www.swierklany.pl/>.

¹⁸Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2012 r.

¹⁹Tamże.

Na terenie gminy Świerklany najważniejszym surowcem mineralnym jest węgiel kamienny zalegający w podłożu całej gminy, którego wydobycie trwa już ponad 100 lat²⁰. Złoża KWK „Borynia-Zofiówka” należą do Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A., natomiast złoża KWK „Chwałowice”, KWK „Marcel” i KWK „Jankowice” należą do Kompani Węglowej S.A.²¹. Rejon rybnicki charakteryzuje się występowaniem złóż metanu towarzyszącym pokładom węgla kamiennego. Dlatego też Kopalnie „Jankowice”, prowadzą eksploatację złóż metanu towarzyszących złożom węgla kamiennego na podstawie obowiązujących koncesji wydobywczych²². Na obszarze gminy znajdują się następujące tereny górnicze²³:

- „Radlin I” – KW S.A. Oddział KWK „Marcel”;
- „Chwałowice” – KW S.A. Oddział KWK „Chwałowice”;
- „Jankowice” – KW S.A. Oddział KWK „Jankowice”;
- „Szeroka I” – JSW S.A. KWK „Borynia-Zofiówka”.

Na terenie gminy zalegają również dwa złoża piasków czwartorzędowych zlokalizowane w Jankowicach²⁴.

Gmina Świerklany obejmuje teren 2 417 ha, dominują grunty wykorzystywane jako użytki rolne (1 412,0 ha, tj. 58,4%). Grunty leśne zajmują powierzchnię 394,0 ha (16,3%).

Tabela 14 Struktura użytkowania gruntów w gminie Świerklany (2014 r.)

Kierunki wykorzystania powierzchni	Wartość [ha]	Udział w powierzchni ogółem
użytki rolne razem	1 412,0	58,4%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	394,0	16,3%
grunty pod wodami razem	1,0	0,0%
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	481,0	19,9%
użytki ekologiczne	0,0	0,0%
nieużytki	75,0	3,1%
tereny różne	54,0	2,2%
Ogółem	2 417,0	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

²⁰Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2012 r.

²¹Tamże.

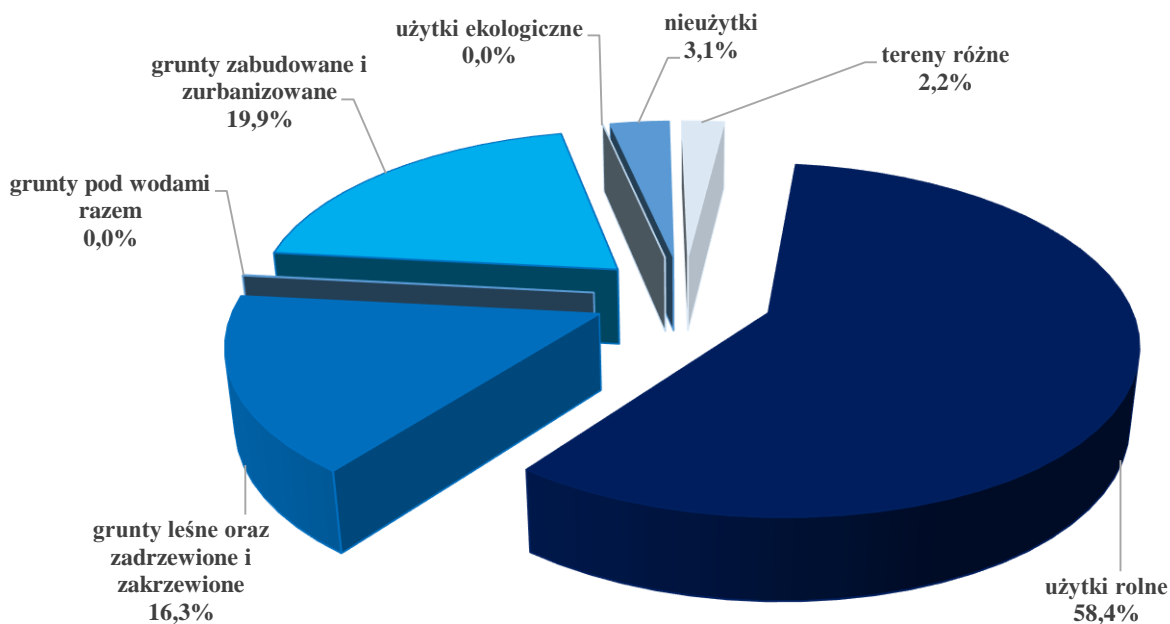
²²Tamże.

²³Tamże

²⁴Tamże.

Wykres 2 Struktura użytkowania gruntów w gminie Świerklany – ujęcie graficzne (2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Powierzchnia użytków rolnych zmniejsza się stopniowo, tylko w ostatnich trzech latach spadek ten wyniósł ~5,0%, a w porównaniu z danymi na 2002 r. ~16,5%. Grunty orne stanowią 80,7% powierzchni użytków rolnych.

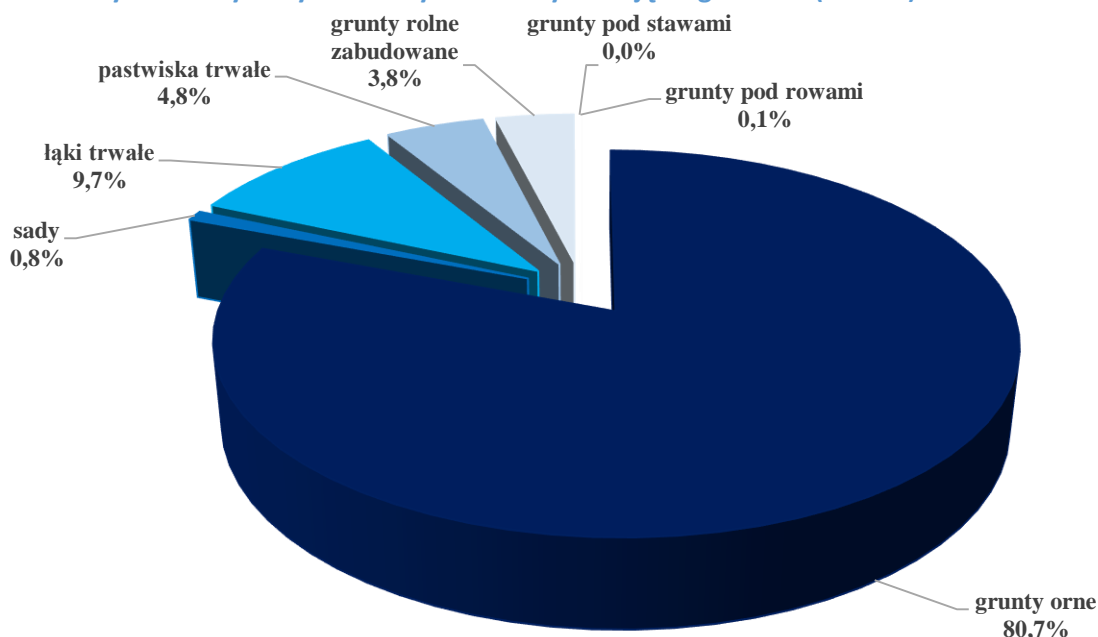
Tabela 15 Wykorzystanie użytków rolnych (2014 r.)

Kierunek wykorzystania powierzchni	Wartość [ha]	Udział w powierzchni użytków rolnych
grunty orne	1140	80,7%
sady	12	0,8%
łąki trwałe	137	9,7%
pastwiska trwałe	68	4,8%
grunty rolne zabudowane	54	3,8%
grunty pod stawami	0	0,0%
grunty pod rowami	1	0,1%
Użytki rolne razem	1412	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wykres 3 Wykorzystanie użytków rolnych – ujęcie graficzne (2014 r.)

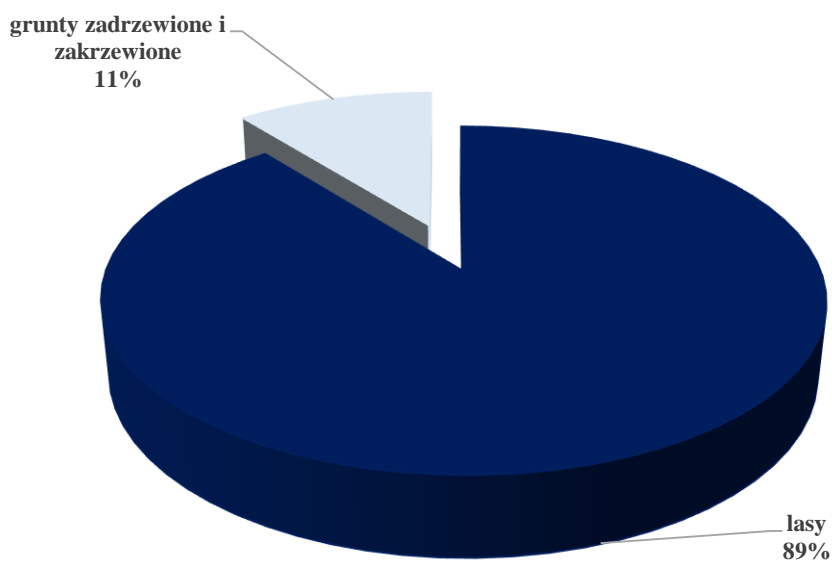
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Tabela 16 Wykorzystanie gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (2014 r.)

Kierunek wykorzystania powierzchni	Wartość [ha]	Udział w powierzchni gruntów leśnych
lasy	352	89,3%
grunty zadrzewione i zakrzewione	42	10,7%
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	394	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wykres 4 Wykorzystanie gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych – ujęcie graficzne (2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

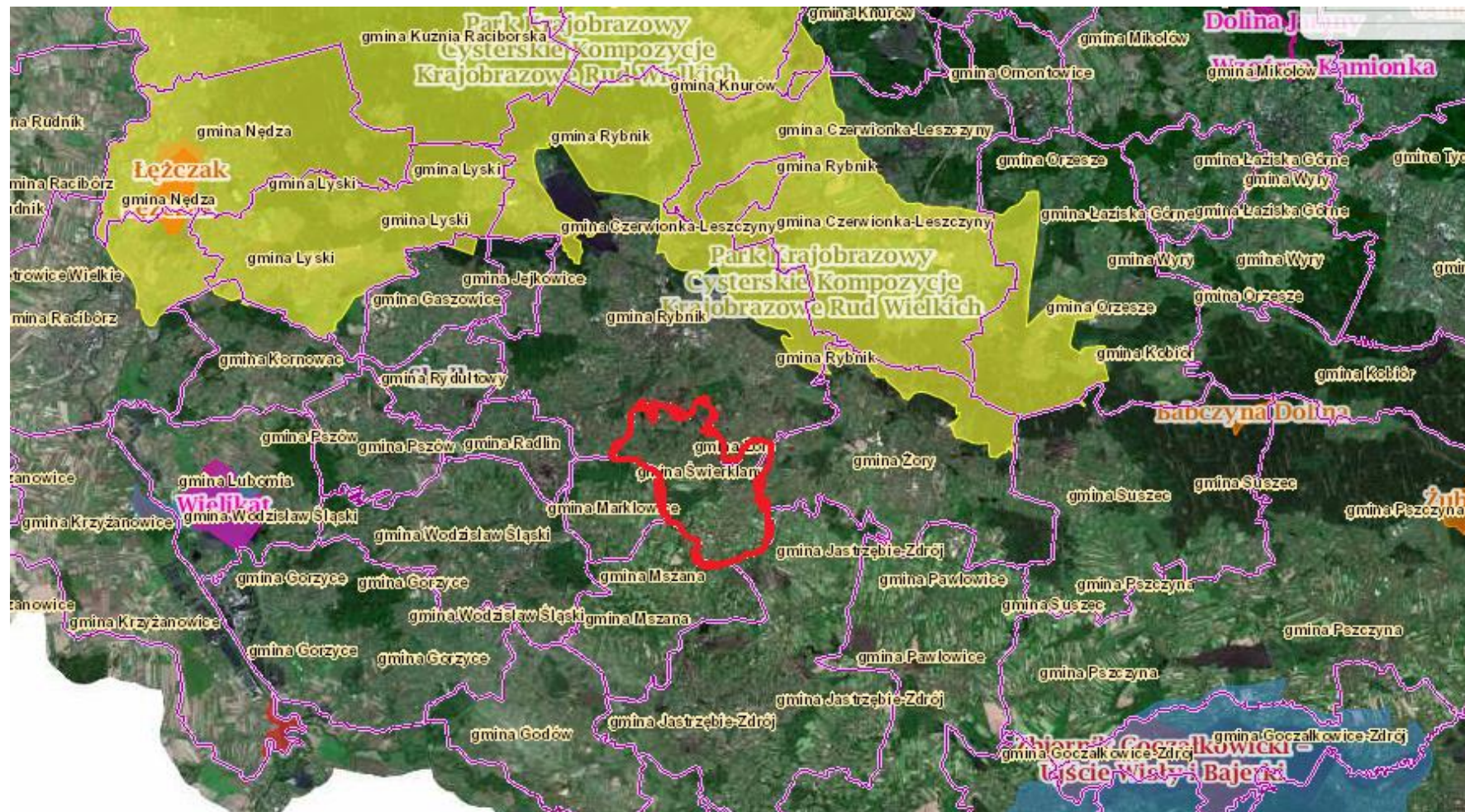

Na terenie gminy Świerklany nie ma obszarów objętych reżimem Natura 2000, parków krajobrazowych czy rezerwatów przyrody. Natomiast znajdują się tu stanowiska drzew objętych statusem pomnika przyrody:

- buk zwyczajny – Świerklany Górne, ul. Kościelne;
- dąb szypułkowy – Jankowice, ul. Akacyjowa;
- dąb szypułkowy – na granicy pomiędzy ul. Świerklańską 93b a ul. Świerklańską 92;
- grupa drzew – Jankowice, ul. Bema, na terenie PUH-Spółdzielnia Rolnicza Świerklany.

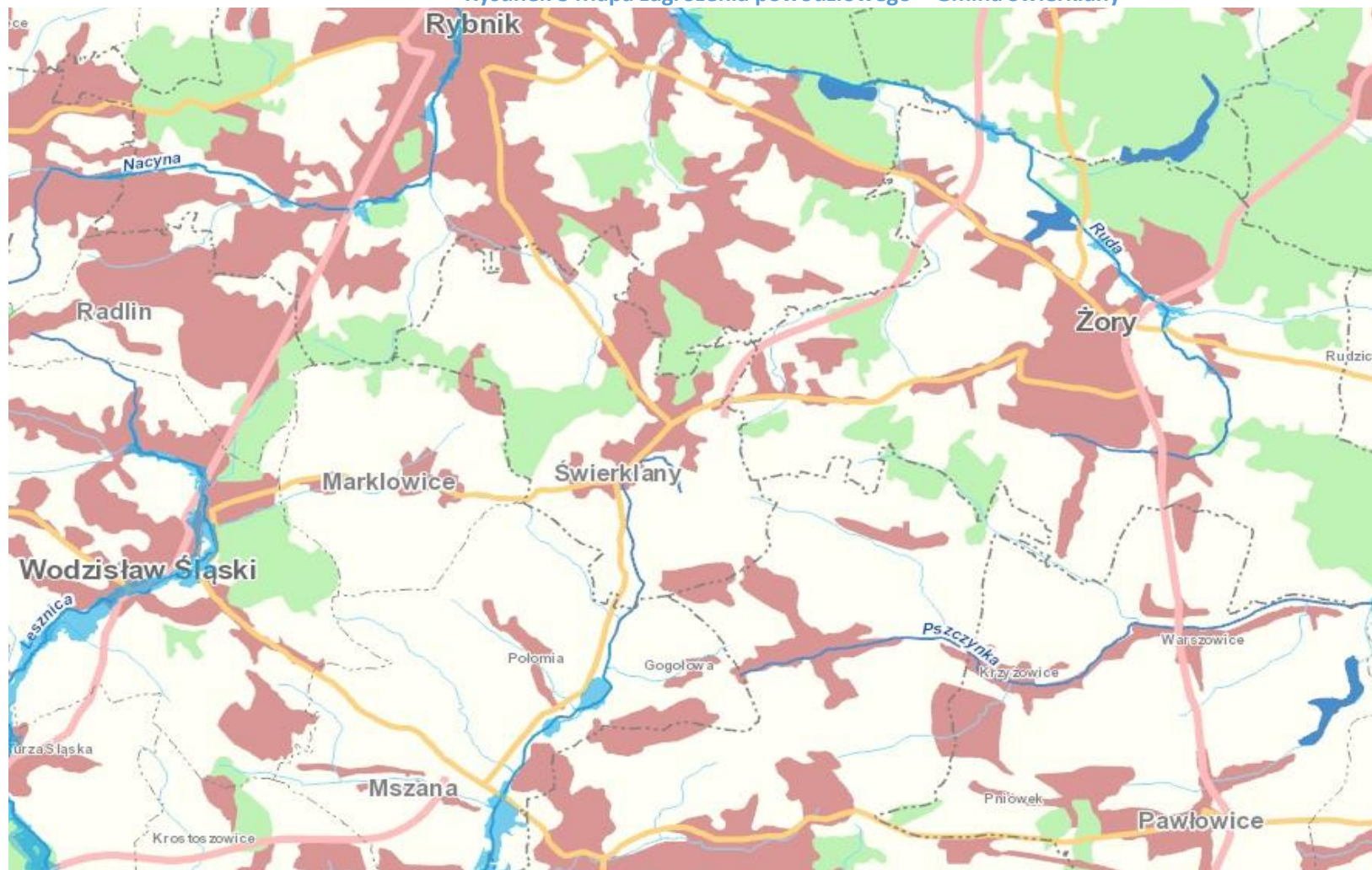
Rysunek 7 Obszary chronione – Gmina Świerklany

Źródło: Obszary chronione, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>.

Rysunek 8 Mapa zagrożenia powodziowego – Gmina Świerklany

Źródło: Mapy zagrożenia powodziowego, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, <http://mapy.isok.gov.pl>.

Z-1.1.4. Opis zasobów kulturowych i turystycznych

Na przestrzeni wieków wszystkie trzy sołectwa wchodzące obecnie w skład Gminy Świerklany, nierozzerwalnie związane były z ziemią rybnicką. Zamek na dworze Wolffów z początku XX wieku w Jankowicach. W czasach prehistorycznych, a dokładnie w młodszym okresie neolitu (2000-1800 r. p.n.e.), w Jankowicach istniała osada neolityczna. W czasach wczesnośredniowiecznych tereny te zamieszkiwało plemię Gołęszyców z ich stołecznym grodem w Lubomi. W epoce piastowskiej ziemia rybnicka już przed 992 rokiem wchodziła w skład monarchii Mieszka I. Pod panowaniem Piastów pozostała do 1336 roku, to jest do wymarcia Piastów Raciborskich.

Od 1532 roku Rybnik stał się stolicą państwa stanowego pod panowaniem Habsburgów i na krótko Hohenzollernów, w skład którego wchodziły liczne wsie między innymi: Jankowice, Michałowice, Chwałowice, Świerklany Górne, Popielów i Radziejów. Przez okres 200 kolejnych lat państwo rybnickie dość często zmieniało właścicieli.

W 1740 roku w wyniku prowadzonych wojen, Śląsk wraz z ziemią rybnicką został zajęty przez króla pruskiego, Fryderyka II. Z tego okresu pochodzi wyraźny podział Świerklan na dwie miejscowości: Świerklany Górne i Dolne. Świerklany Górne należały do hrabiego Węgierskiego, natomiast Świerklany Dolne były majątkiem Ziemięckiego. W 1788 roku władze pruskie wykupiły ziemię rybnickiego państewka stanowego od hrabiów Węgierskich. W skład odkupionego państwa oprócz wielu innych miejscowości wchodziły także Świerklany Górne i Jankowice.

Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach nr XX/99/72 z dnia 6 grudnia 1972 roku utworzono z dniem 1 stycznia 1973 roku w byłym powiecie rybnickim gminę Świerklany, w skład której wchodziły 4 sołectwa: Jankowice, Rój, Świerklany Dolne i Świerklany Górne. W roku 1977 sołectwo Rój włączono do miasta Żory i od tego roku do dzisiaj gmina Świerklany składa się z trzech sołectw: Jankowic, Świerklan Dolnych i Świerklan Górnych. Siedziba Urzędu Gminy znajduje się w Jankowicach.

30 maja 1995 roku Rada Gminy zatwierdziła, obowiązujący do dzisiaj, nowy herb gminy Świerklany. Umieszczony jest on na tarczy podzielonej na dwa pola. W prawym złotym polu widnieje świerk w kolorze zielonym z sześcioma gałęziami (co symbolizuje sześć wieków Świerklan). Część lewa na tle błękitnym, to drzewo dębu z otworem (dziuplą) w kolorze czarnym z siedmioma złotymi liśćmi, które mają symbolizować siedem wieków Jankowic. Dziupla wiąże się z podaniem o księdzu Walentym, który jadąc z ostatnią posługą do chorej kobiety został napadnięty i zamordowany przez husytów, wcześniej jednak chowając bursę z hostią w dziupli dębu²⁵.

Według Narodowego Instytutu Dziedzictwa w gminie Świerklany znajduje się jeden obiekt zabytkowy (sołectwie Jankowice) – Sanktuarium Bożego Ciała – siedemnastowieczny, drewniany

²⁵Zasoby informacyjne Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, <http://www.swierklany.pl/>.

kościół położony jest na Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Śląskiego²⁶. W Gminie Świerklany znajdują się dwa obiekty historyczne, stanowiące istotne bogactwo kulturowe:

- budynek kościoła parafialnego pod wezwaniem Świętej Anny wraz z najbliższym otoczeniem, wzniesiony w latach 1929–1930 w stylu zmodernizowanego historyzmu;
- dom mieszkalny wzniesiony w latach 1890–1893, w typie murowanej chałupy śląskiej, wolnostojący, murowany z kamienia i cegły, otynkowany.

W ewidencji miejsc pamięci województwa śląskiego znajduje się grób zbiorowy wojenny więźniów obozu KL Auschwitz-Birkenau oraz grób zbiorowy wojenny mieszkańców Jankowic poległych w III Powstaniu Śląskim. W gminnym rejestrze zabytków widnieją liczne budynki mieszkalne oraz kapliczki i krzyże przydrożne. Wartość historyczną posiada również Studzienka z kaplicą, wybudowana w miejscu, w którym według legendy w 1430 roku zabity został przez husytów miejscowy ksiądz Walenty (w Jankowicach), jak również komin – pozostałość po dawnej Cegielni (w Świerklanach).

Przez teren gminy trasy rowerowe:

- szlak rowerowy zielony zielona trasa rowerowa nr 13 – Ustroń – Jastrzębie-Zdrój – Rybnik;
- szlak rowerowy żółty żółta trasa rowerowa nr 323 – Jankowice Rybnickie – Radlin – Pszów;
- szlak rowerowy niebieski niebieska trasa rowerowa nr 292 – Jankowice Rybnickie – Boguszowice Stare.

Z-1.2. Sfera społeczna

Z-1.2.1. Struktura demograficzna i społeczna

Gmina Świerklany na koniec roku 2014 zamieszkiwana była przez 11 890 osób. Liczba ludności gminy stanowi 15,5% populacji powiatu rybnickiego i 0,26% województwa śląskiego. Rokrocznie obserwuje się wzrost liczby ludności, w porównaniu do 2009 populacja gminy powiększyła się o 4,9%. Gmina Świerklany charakteryzuje się drugą pod względem wielkości gęstością zaludnienia wśród gmin powiatu rybnickiego, wynoszącą 496 os./km² (średnia dla powiatu wynosi 344 os./km², dla województwa śląskiego 373 os./km², natomiast dla kraju 123os./km²).

Tabela 17 Liczba ludności w gminie Świerklany w latach 2009–2014

Sołectwo	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jankowice	3 930	3 951	3 977	4 015	4 037	4 058
Świerklany Dolne	3 401	3 444	3 497	3 517	3 520	3 556
Świerklany Górne	4 006	4 085	4 135	4 217	4 234	4 276

²⁶ Zabytki w Polsce – rejestr zabytków – zestawienia zabytków nieruchomości, Narodowy Instytut Dziedzictwa, http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_w_Polsce/rejestr-zabytkow/zestawienia-zabytkow-nieruchomych/SLS-rej.pdf (dostęp 2015-05-02).

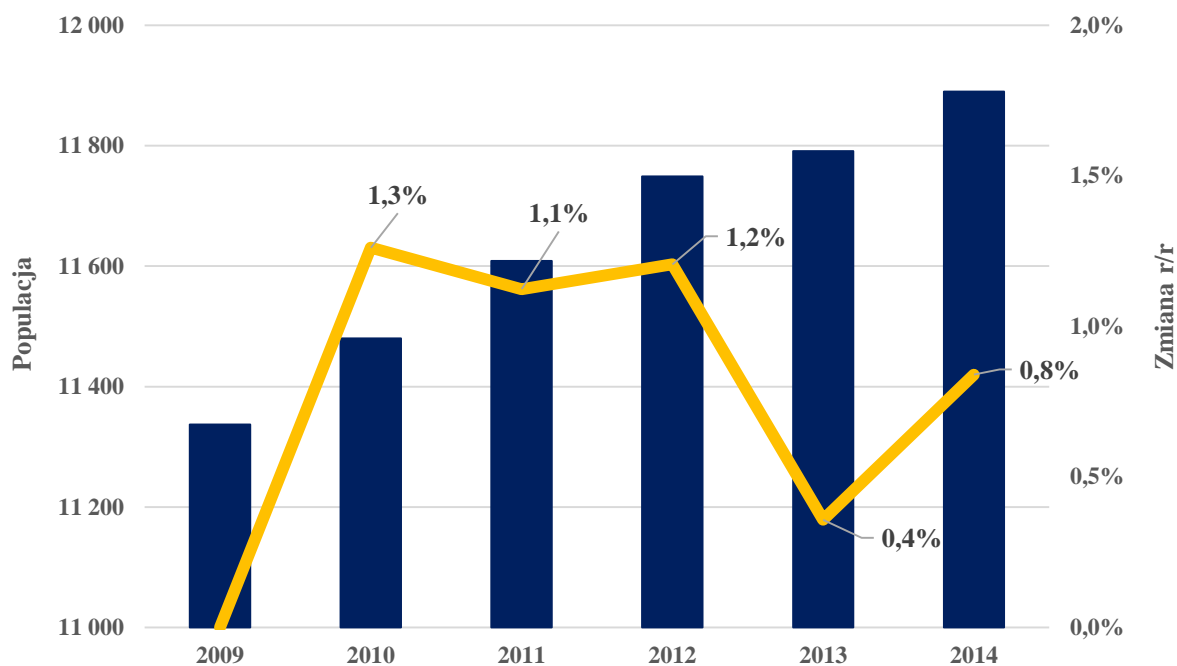

Suma	11 337	11 480	11 609	11 749	11 791	11 890
-------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Źródło: Zasoby informacyjne Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, <http://www.swierklany.pl/>.

Wykres 5 Populacja gminy Świerklany w latach 2009-2014 – ujęcie graficzne

Źródło: Zasoby informacyjne Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, <http://www.swierklany.pl/>.

Tabela 18 Zmiany liczby ludności w gminie Świerklany w latach 2009-2014

Sołectwo	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jankowice	-	0,5%	0,7%	1,0%	0,5%	0,5%
Świerklany Dolne	-	1,3%	1,5%	0,6%	0,1%	1,0%
Świerklany Górne	-	2,0%	1,2%	2,0%	0,4%	1,0%
Zmian r/r	-	1,3%	1,1%	1,2%	0,4%	0,8%
Zmiana w sześćoileciu						4,9%

Źródło: Zasoby informacyjne Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, <http://www.swierklany.pl/>.

Saldo migracji wewnętrznych w ostatnich latach jest silnie dodatnie, natomiast saldo migracji zagranicznych w okresie referencyjnym jest ujemne o niewielkim wychyleniu²⁷.

Tabela 19 Saldo migracji w gminie Świerklany w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
saldo migracji wewnętrznych	88	78	68	122	30
saldo migracji zagranicznych	-5	-3	5	-7	-13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

²⁷ Dane demograficzne w zasobach informacyjnych Urzędu Gminy Świerklany różnią się nieco od danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przyrost naturalny w gminie Świerklany w ostatnich sześciu latach wykazuje tendencję dodatnią, co wyróżnia gminą (również powiat rybnicki) na tle województwa śląskiego oraz kraju. W analizie wskaźnika urodzeń żywych na 1 000 osób zauważalny jest wyraźny wzrost na przestrzeni lat 2009 – 2013, ze szczytową wartością w latach 2011-2012 wynoszącą 13,5. W roku 2013 wskaźnik ten wynosił 12,6 os. i był on korzystny dla gminy na tle powiatu rybnickiego (11,2), województwa (9,3) oraz kraju (9,6).

Tabela 20 Przyrost naturalny w gminie Świerklany w latach 2009–2013

Sołectwo	Rodzaj ruchu	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jankowice	urodzenia	49	47	48	63	39	48
	zgodny	32	35	46	52	38	49
	saldo	17	12	2	11	1	-1
Świerklany Dolne	urodzenia	36	35	59	29	55	46
	zgodny	36	22	27	40	29	34
	saldo	0	13	32	-11	26	12
Świerklany Górne	urodzenia	45	73	54	73	59	66
	zgodny	27	28	28	38	37	28
	saldo	18	45	26	35	22	38
Suma	urodzenia	130	155	161	165	153	160
	zgodny	95	85	101	130	104	111
	saldo	35	70	60	35	49	49

Źródło: *Zasoby informacyjne Gminy Świerklany*, Urząd Gminy Świerklany, <http://www.swierklany.pl/>.

Tabela 21 Wskaźnik urodzeń żywych na 1000 os. w latach 2009-2014

Sołectwo	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jankowice	12,5	11,9	12,1	15,7	9,7	11,8
Świerklany Dolne	10,6	10,2	16,9	8,2	15,6	12,9
Świerklany Górne	11,2	17,9	13,1	17,3	13,9	15,4
Suma	11,5	13,5	13,9	14,0	13,0	13,5

Źródło: *Zasoby informacyjne Gminy Świerklany*, Urząd Gminy Świerklany, <http://www.swierklany.pl/>.

Struktura wiekowa w gminie Świerklany ma nieznacznie korzystniejszą charakterystykę niż średnia dla powiatu rybnickiego, województwa śląskiego oraz Polski. Dominuje grupa osób w wieku produkcyjnym (15-64 lata), która w roku 2013 stanowiła 63,3% ogółu populacji. Zauważalny jest wzrost odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym, rzędu 0,3% w latach 2009-2013.

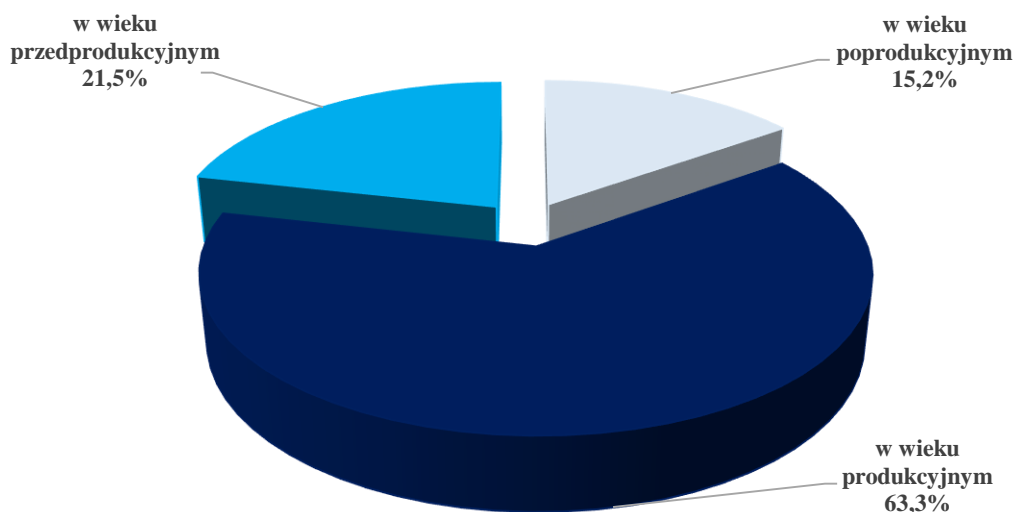
Tabela 22 Ludność według ekonomicznych grup wieku w gminie Świerklany w latach 2009–2013

Ekonomiczna grupa wieku	2009	2010	2011	2012	2013
w wieku przedprodukcyjnym	21,2%	21,3%	21,3%	21,5%	21,5%
w wieku produkcyjnym	64,4%	64,3%	64,2%	63,8%	63,3%
w wieku poprodukcyjnym	14,4%	14,4%	14,5%	14,6%	15,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wykres 6 Ludność według ekonomicznych grup wieku w gminie Świerklany w latach 2009–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, zwiększał się na przestrzeni lat 2009-2013, w ostatnim badanym roku wynosząc 23,9. Gmina Świerklany charakteryzuje się jednak korzystniejszą wartością wskaźnika obciążenia demograficznego dla powiatu rybnickiego (25,7) jak i od województwa śląskiego oraz Polski (odpowiednio 30,3 i 29,0).

Tabela 23 Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Świerklany w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
wskaźnik obciążenia demograficznego	22,4	22,4	22,6	22,9	23,9

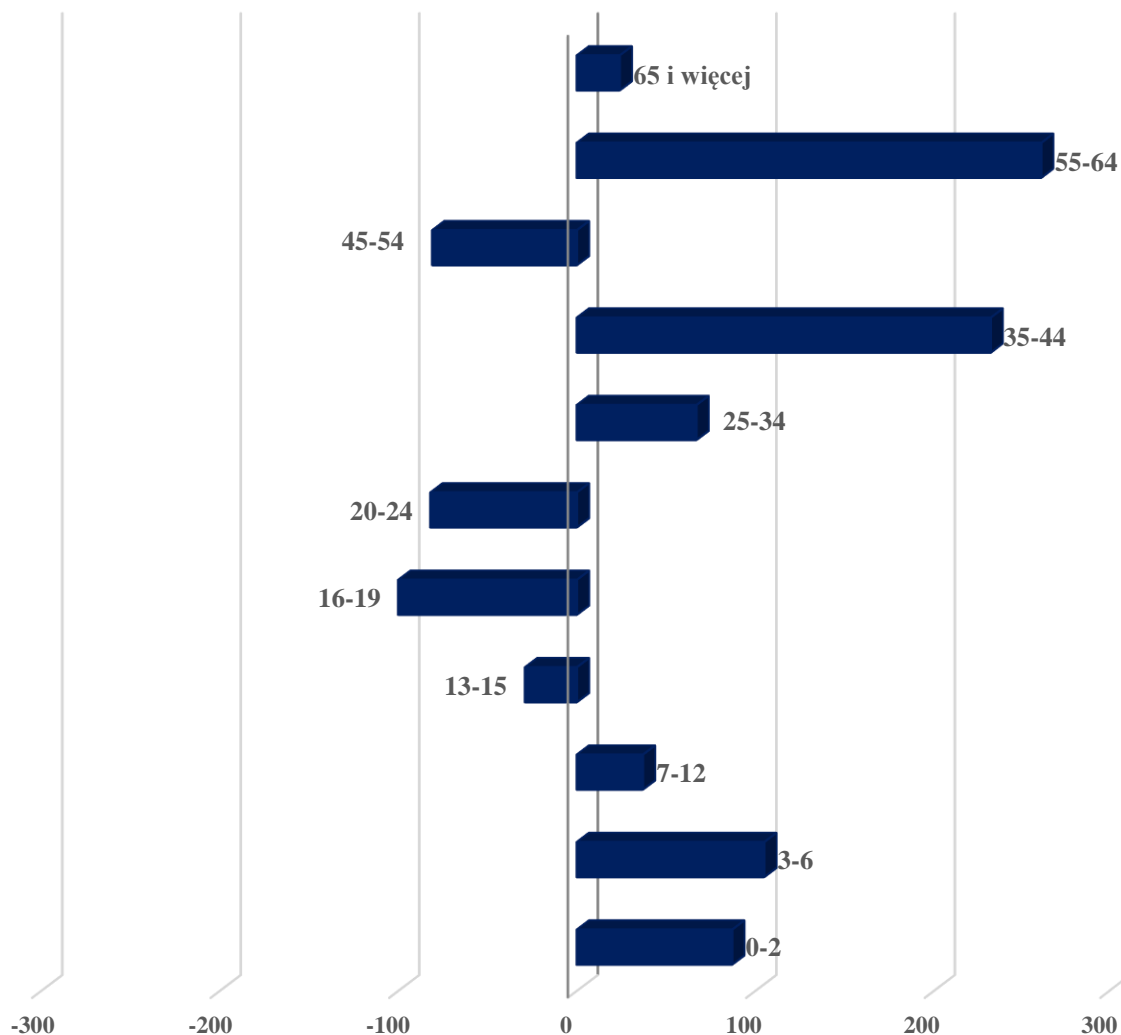
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W celu analizy zmian zachodzących w poszczególnych grupach wiekowych, zastosowano metodę różnicową, pozwalającą na określenie trendów w ruchach wielkości populacji w dokładnych przedziałach wiekowych²⁸. Analiza wskazuje na silny wzrostowy trend w grupach wiekowych 55-64 lata, 35-44 lata, 25-34 lata oraz 0-6 lat. Natomiast największy spadek zauważa się w przedziale wiekowym 16-24 lata oraz 45-54 lata.

²⁸ Analizę przeprowadzono na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego zatem mogą się nieznacznie różnić od wyników analiz prowadzonych na podstawie danych Urzędu Gminy Świerklany.

Wykres 7 Zmiany liczebności populacji według grup wieku w gminie Świerklany w latach 2009 - 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Z-1.2.2. Struktura organizacji pozarządowych

W ogólnopolskiej bazie organizacji pozarządowych, w Gminie Świerklany figuruje 14 organizacji pozarządowych, w tym dwie w likwidacji.

Tabela 24 Stowarzyszenia zarejestrowane na terenie gminy Świerklany

Nazwa	Miejscowość
Ludowy Klub Sportowy „Forteca” Świerklany	Świerklany
Ludowy Klub Sportowy „Orzeł” Jankowice	Jankowice
Towarzystwo Sportowe „Jedynka”	Jankowice
Ludowy Jeździecki Klub Sportowy „Eldorado”	Świerklany
RCSW „Taekwon-Do Fighter-Tkm”	Świerklany
Klub Sportowy Świerklany	Świerklany

Uczniowski Klub Sportowy „Junior”	Jankowice
Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”	Świerklany
Stowarzyszenie „TF 13 Scorpion”	Jankowice
Ochotnicza Straż Pożarna w Jankowicach Gmina Świerklany	Jankowice
Ochotnicza Straż Pożarna w Świerklanach Gmina Świerklany	Świerklany
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Świerklanach	Świerklany
Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Inwalidów, ich Opiekunów „Sonio”	Świerklany
Stowarzyszenie Osób Sprawnych i Sprawnych Inaczej „Uśmiech”	Świerklany
Stowarzyszenie na Rzecz Kultury i Edukacji „Jan”	Jankowice
Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Ludwika Hołesa w Świerklanach „Inicjatywa”	Świerklany
Gminny Komitet Obywatelski „Solidarność” w Świerklanach	Świerklany
Kółko Rolnicze w Świerklanach	Świerklany
Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. w Warszawie Regionalny Oddział Przesyłu w Świerklanach	Świerklany

Źródło: *Rejestr Stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego*, Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://ems.ms.gov.pl/krs/> oraz zasoby własne Gminy Świerklany.

Działalność organizacji pozarządowych koncentruje się na rozwoju sportu i kultury, wyrównywaniu szans i aktywizacji osób niepełnosprawnych, propagowaniu rozwoju lokalnego. Działające na terenie gminy organizacje pozarządowe są aktywne i biorą udział w gminnych konkursach na realizację zadań publicznych.

Z-1.3. Sfera gospodarcza

Z-1.3.1. Struktura podstawowych branż gospodarki

W gminie na koniec 2013 roku aktywnych było 901 podmiotów gospodarczych. W ostatnim pięcioletniu dostrzega się stopniowy wzrost liczby przedsiębiorstw w gminie, dynamiczny w latach 2009-2010 i 2012-2013. Ogółem w badanych latach nastąpił wzrost o ok. 9,8%. Do sektora prywatnego należy 98,1% podmiotów ogółem.

Tabela 25 Podmioty gospodarcze wg PKD 2007 i rodzajów działalności w gminie Świerklany.

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15	16	18	18	19
przemysł i budownictwo	231	237	246	252	256
pozostała działalność	574	610	594	605	626
Suma	820	863	858	875	901

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W strukturze podmiotów gospodarczych dominują przedsiębiorstwa należące do tzw. pozostałej działalności gospodarczej, działające w sektorze usług – 69,5% podmiotów ogółem.

Budownictwem i przemysłem trudni się 28,4% przedsiębiorstw. Działalność rolniczą prowadzi 2,1% podmiotów.

Prawie 31,0% podmiotów jest prowadzi działalność handlową, 14,9% w zakresie budownictwa, 12,2% w obszarze przetwórstwa przemysłowego.

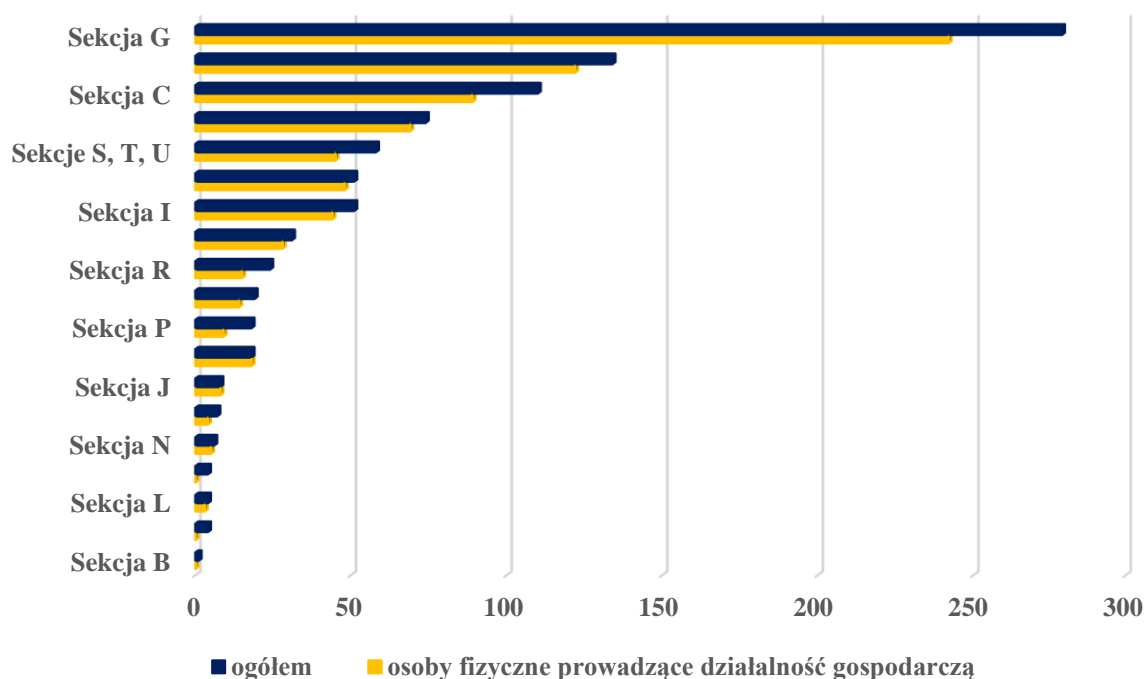
Tabela 26 Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów PKD 2007 w gminie Świerklany w 2013 r.

Sekcje i działy według PKD 2007	Wartość
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	1
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	110
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7
Sekcja F – Budownictwo	134
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	279
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	74
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	51
Sekcja J – Informacja i komunikacja	8
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	18
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	51
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4
Sekcja P – Edukacja	18
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	24
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	57
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	1
Suma	901

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wykres 8 Podmioty gospodarcze według klas wielkości (2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Większość podmiotów zatrudnia do 9 osób, zatem zalicza się do kategorii mikroprzedsiębiorstw (861 podmiotów, tj. 95,6%). Pracowników 10 lub więcej zatrudniło 35 firm (3,9%). Przedsiębiorstw średniej wielkości, zatrudniających od powyżej 50 osób jest w gminie 4 (0,4%). Jedno przedsiębiorstwo zalicza się do kategorii przedsiębiorstw dużych, zatrudniających pow. 250 osób (0,1%).

Tabela 27 Podmioty gospodarcze według liczby pracowników (stan na 2013 r.)

Liczba zatrudnianych pracowników	Liczba jednostek gospodarczych
0–9	861
10–49	35
50-249	4
251-999	1
Suma	901

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Do największych prywatnych zakładów działających na terenie gminy należą: *Becker Warkop*, *Cetus* - Energetyka Gazowa i Przedsiębiorstwo Transportowe J. Piechoczek. Nadal na terenie gminy prowadzą swą eksploatację kopalnie: KWK *Jankowice*, KWK *Chwałowice* oraz KWK *Borynia*²⁹.

Otoczenie biznesu gminy tworzy obszar funkcjonalny zlokalizowany wzdłuż autostrady A1 na terenie Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego, do którego należy również Gmina

²⁹ Zasoby informacyjne Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, <http://www.swierklany.pl/>.

Świerklany³⁰. Bardzo ważnym elementem krajobrazu inwestycyjnego jest lokalizacja na jego obszarze Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE) – podstrefy jastrzębsko-żorskiej oraz Żorskiego Parku Przemysłowego³¹. Na terenie podstrefy w gminach obszaru funkcjonalnego zlokalizowane są firmy działające m.in. w branży motoryzacyjnej, spożywczej, metalowej i budowlanej³².

---

³⁰ Do obszaru należą także samorządy: Miasto Rybnik, Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, Gmina Godów, Gmina Gorzyce, Miasto Jastrzębie-Zdrój, Gmina Mszana i Miasto Żory.

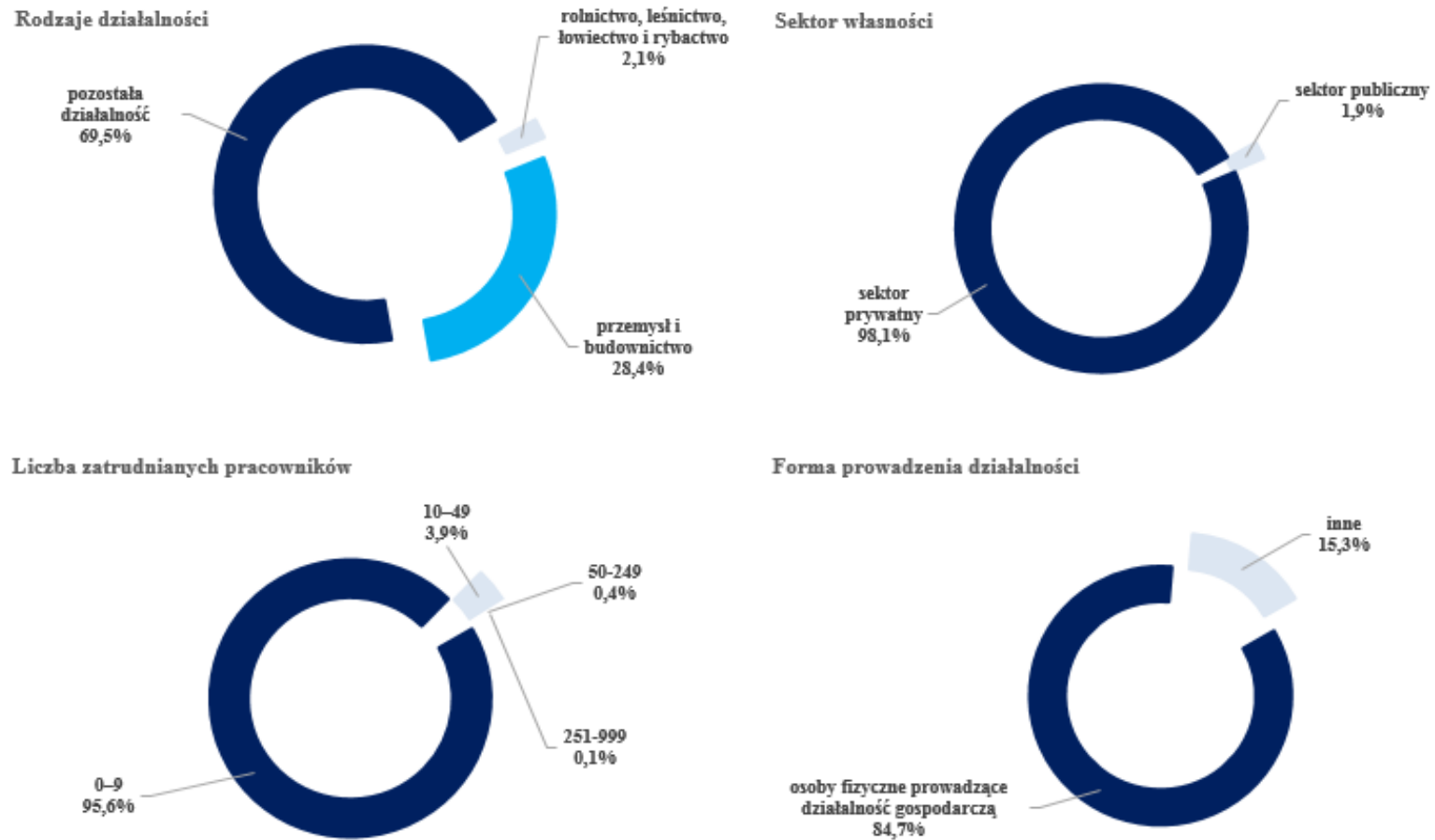
³¹ *Diagnoza potencjału rozwojowego obszaru funkcjonalnego zlokalizowanego wzdłuż autostrady A1 na terenie subregionu zachodniego województwa śląskiego*, Fundacja Kreatywny Śląsk, Rybnik 2014, <http://www.czerwionka-leszczyny.pl/uploads/MOF%20-%20strategia.pdf>, (dostęp: 2015-05-03).

³² Tamże.

Wykres 9 Podmioty gospodarcze - podsumowanie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Z-1.3.2. Rolnictwo

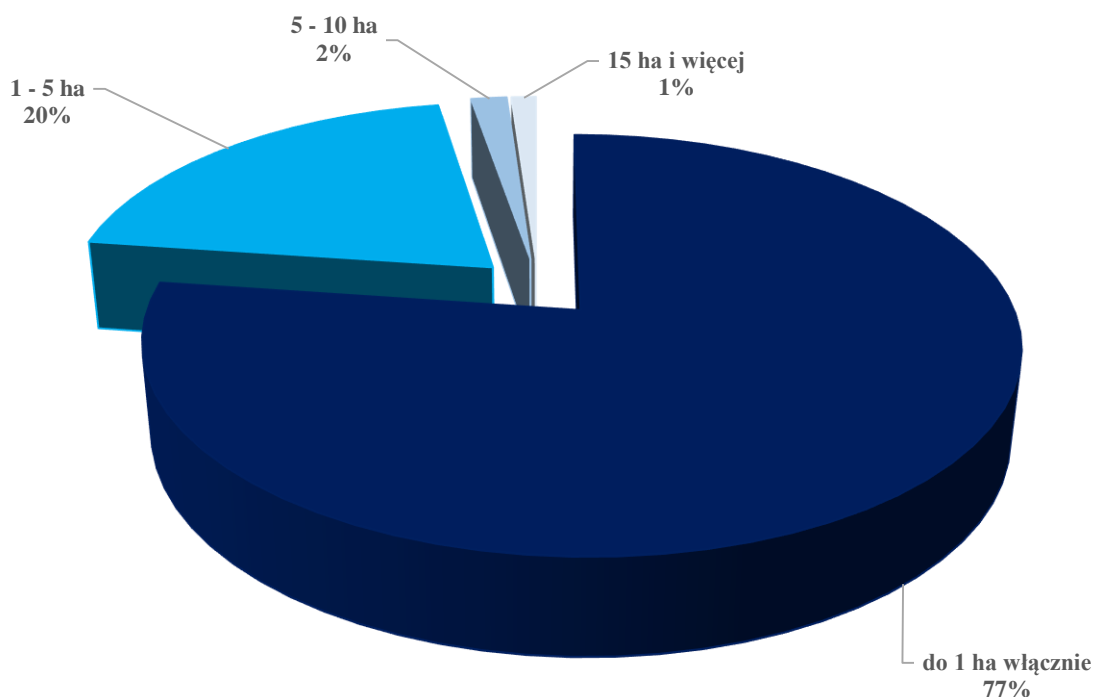
Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku, w gminie istniało 1 135,0 gospodarstw rolnych, z czego 632,0 (55,6%) prowadziło działalność rolniczą. Przeważająca większość gospodarstw w gminie cechuje się małą powierzchnią, od 1 do 10 ha (97,3%), są to więc głównie gospodarstwa, z których dochód przeznaczany jest na bieżące utrzymanie gospodarstwa domowego, z małą skalą planowania rozwoju inwestycyjnego.

Tabela 28 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Świerklany (2010 r.)

Grupy obszarowe	Liczba gospodarstw	Procent gospodarstw
do 1 ha włącznie	488	77,2%
1 – 5 ha	127	20,1%
5 – 10 ha	10	1,6%
10 – 15 ha	0	0,0 %
15 ha i więcej	7	1,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wykres 10 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Świerklany (2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Grunty orne zajmują łącznie powierzchnię 1 140 ha. W strukturze produkcji rolnej dominują gospodarstwa uprawiające zboża (540 ha), w tym pszenicę ozimą (199 ha), pszenżyto ozime (122 ha), uprawy przemysłowe (111 ha) oraz rzepak (111 ha).

W produkcji zwierzęcej dominuje drób (łącznie 642 gospodarstwa) oraz trzoda chlewna (73 gospodarstwa). Pogłowie pozostałych zwierząt gospodarskich stanowi marginalną część produkcji gospodarstw rolnych w gminie Świerklany.

Tabela 29 Liczba gospodarstw wg pogłowia zwierząt gospodarskich w gminie Świerklany (2010 r.)

Zwierzęta gospodarskie	Liczba gospodarstw	Liczba sztuk
bydło razem	30	87
krowy razem	16	20
trzoda chlewna razem	52	986
trzoda chlewna lochy	21	76
konie	9	40
drób ogółem razem	327	8 002
drób ogółem drób kurzy	315	5 975

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Z-1.3.3. Ilość podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w poszczególnych sektorach

Liczba osób pracujących w gminie Świerklany rosła w latach 2009-2012, by gwałtownie spaść w roku 2013. Na przestrzeni badanych lat zauważa się wzrost liczby osób pracujących wzrosła o 9%, na koniec roku licząc 1644 osoby (z czego 608 stanowiły kobiety). Zauważa się wzrost liczby osób pracujących o 26,6% (49 os.). Na koniec 2013 roku pracowały 233 osoby, z czego 110 stanowiły kobiety. Ogółem na 1 000 ludności na koniec roku 2013 w gminie było 137 osób pracujących. Jest to wynik dużo korzystniejszy od statystyki dla powiatu rybnickiego (104 os.), jednak niższy od średniej wojewódzkiej (257) i ogólnopolskiej (226).

Tabela 30 Pracujący wg płci w gminie Świerklany w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
mężczyźni	1214	1355	1290	1312	1036
kobiety	593	630	661	659	608
Suma	1807	1985	1951	1971	1644

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Ogółem w gminie na koniec 2013 roku zarejestrowanych było 286 osób bezrobotnych, z czego 182 stanowiły kobiety. Zauważa się wzrost liczby osób bezrobotnych w latach 2011-2013, o wyraźnie zmniejszonej dynamice w ostatnich dwóch badanych latach. Ogółem liczba osób bezrobotnych rejestrowanych w analizowanym okresie wzrosła o 51. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniósł w 2013 roku 3,8% liczby ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten jest korzystniejszy niż średnia procentowa dla powiatu rybnickiego (4,6%), województwa (7,1%) i Polski (8,8%). Świadczy to korzystnie o sytuacji na rynku pracy w gminie, na tle regionu.

Tabela 31 Bezrobotni wg płci w gminie Świerklany w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
mężczyźni	76	73	67	90	104
kobiety	159	150	176	192	182
Suma	235	223	243	282	286

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Z-1.4. Infrastruktura techniczna

Z-1.4.1. Majątek Gminy Świerklany

W skład majątku gminy Świerklany w roku 2013 wchodziły grunty komunalne o powierzchni 117,6 ha, z czego 1071 ha tworzyło gminny zasób nieruchomości. Jednostkom gminnym w trwałą zarząd powierzono 10,2 ha gruntów, a w użytkowanie wieczyste 0,4 ha.

Analiza wskaźników dotyczących dochodów gminy w przeliczeniu na mieszkańca, wskazuje na wzrost w latach 2011-2013. Najwyższe dochody gmina osiągała w roku 2013 i wynosił on 3 529,43 zł na jednego mieszkańca gminy. Dochody własne stanowiły 61,3% dochodów gminy (2 166,76 zł). Zauważa się wzrost dochodów gminy na 1 mieszkańca w analizowanych latach o 27,9%.

Tabela 32 Wskaźniki budżetowe (dochody) gminy Świerklany w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
dochody na 1 mieszkańca	2 757,90	2 570,62	2 844,61	3 238,06	3 529,43
dochody własne	1 885,62	1 648,72	1 888,74	1 920,89	2 166,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wskaźnik dotyczący wydatków budżetowych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca ulega okresowym wahaniom. Najwyższe wydatki odnotowano w roku 2013 – 3 400,03 zł na mieszkańca. Wydatki na oświatę i wychowanie – 1 175,40 zł na mieszkańca, w roku 2013 stanowiły 34,5% wydatków na 1 mieszkańca ogółem.

Tabela 33 Wskaźniki budżetowe (wydatki) gminy Świerklany w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
wydatki ogółem na 1 mieszkańca	2 633,4	3 144,6	2 675,6	3 020,0	3 400,0
wydatki na oświatę i wychowanie	1 145,6	1 212,6	1 176,0	1 204,9	1 175,4
wydatki na kulturę	115,2	195,9	96,7	102,2	110,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Z-1.4.2. Infrastruktura komunikacyjna

Gminę Świerklany cechuje dogodne położenie komunikacyjne przez gminę przebiega:

- autostrada A1 – w południowo-wschodniej i wschodniej części gminy – autostrada w ciągu międzynarodowej trasy E75, leżąca w VI transeuropejskim korytarzu transportowym (zwana również Autostradą Bursztynową), łącząca się z autostradą A4 węzłem Sośnica, na terenie gminy znajduje się węzeł autostradowy Świerklany;
- droga wojewódzka DW 929 – od północno-zachodniej granicy gminy do Świerklan Górnych (Rybnik – Świerklany);
- droga wojewódzka DW 930 – od drogi wojewódzkiej DW 932 do południowej granicy gminy;
- wojewódzka DW 932 od wschodniej do południowo-zachodniej granicy gminy (Żory – Wodzisław Śląski).

Rysunek 9 Sieć drogowa w gminie Świerklany

Źródło: Zasoby informacyjne własne, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015.

Łączna długość dróg w obrębie gminy wynosi:

- gminnych – 79,7 km, w tym drogi wewnętrzne 32,1 km i drogi publiczne 47,6 km;
- powiatowych – 8,7 km;
- wojewódzkich – 10,7 km;

Dominują drogi twarde, ulepszone o nawierzchni bitumicznej. Na drogach gminnych nie występują obiekty mostowe i tunele, natomiast występują one na drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych. Stan techniczny dróg systematycznie ulega poprawie jednakże, większość z nich wciąż wymaga całościowego bądź częściowego modernizacji. Drogami, na których w pierwszej kolejności należałoby przeprowadzić prace, są:

- drogi wojewódzkie:
  - DW 929 – ul. Świerklańska i ul. Rybnicka;
  - DW 930 – ul. 3 Maja;
- drogi powiatowe:
  - ul. Szerocka;
  - ul. Nowa;
  - ul. Plebiscytowa;
  - ul. Boryńska;
- drogi gminne:
  - ul. Hoły, ul. Boguszowicka, ul. Wierzbowa, ul. Jaworowa, ul. Równoległa, ul. Biasowicka, ul. Tulipanowa, ul. Słoneczna, ul. Wowry, ul. Kościuszki, ul. Jankowicka, ul. Spacerowa, ul. Księdza Janika, ul. Henryka Pobożnego, ul. Złota, ul. Piekarnicza, ul. Wiejska, ul. Rajska, ul. Władysława Łokietka, Władysława Jagiełły, ul. Władysława Warneńczyka, ul. Kucharzówka, ul. Pogodna, ul. Stokrotkowa, ul. Gogołowska, ul. Przemysłowa, ul. Sportowa.
- konieczność budowy dwóch obwodnic:
  - w rejonie sołectwa Świerklany Górne;
  - w rejonie sołectwa Świerklany Dolne.

Na terenie gminy funkcjonuje transport autobusowy:

- darmowa komunikacja gminna dla osób wsiadających i wysiadających w Świerklanach (obowiązuje od poniedziałku do piątku) na kierunkach Świerklany – Wodzisław Śląski i Świerklany – Żory:
  - linia S Świerklany – Żory;
  - linia S Żory – Świerklany;
  - linia S-Bus Świerklany – Wodzisław Śląski;

- linia S-Bus Wodzisław Śląski – Świerklany;
- płatna komunikacja na kierunku Rybnik:
  - linia 13 – Boguszowice – Jankowice – Chwałowice – Rybnik – Golejów – Grabownia;
  - linia 30 – Jankowice – Chwałowice – Meksyk – Rybnik;
  - linia 31 – Szpital – Nowiny – Rybnik – Chwałowice – Jankowice – Boguszowice;
  - linia 32 – Grabownia – Wielopole – Rybnik – Chwałowice – Jankowice – Boguszowice;
  - linia 33 – Świerklany – Chwałowice – Rybnik – Maroko Nowiny – Jejkowice.

Uzupełnieniem systemu komunikacji na terenie gminy jest sieć przystanków komunikacyjnych, których właścicielem lub zarządcą jest Gmina Świerklany.

Tabela 34 Wykaz przystanków gminnych

Lp.	Miejscowość	Lokalizacja	Opis	Nazwa ulicy
1	Świerklany	Świerklany Szyb	jednostronny	ul. Stawowa
2	Świerklany	Świerklany Bar Karliczek	obustronny	ul. 3-go Maja
3	Świerklany	Świerklany Dolne	obustronny	ul. Kościelna
4	Świerklany	Świerklany Gazownia	obustronny	ul. Wodzisławska
5	Świerklany	Świerklany Granica	obustronny	ul. Boryńska
6	Świerklany	Świerklany Ośr. Zdrowia	obustronny	ul. Kościelna
7	Świerklany	Świerklany Piekarnia	obustronny	ul. Rybnicka
8	Świerklany	Świerklany Remiza	jednostronny	ul. Strażacka
9	Świerklany	Świerklany Górne	obustronny	ul. Rybnicka
10	Świerklany	Świerklany Szkoła Gimnazjum	obustronny	ul. 3-go Maja
11	Świerklany	Świerklany Skrzyżowanie	obustronny	ul. Żorska
12	Świerklany	Świerklany Kółko Rol.	obustronny	ul. Szerocka
13	Świerklany	Świerklany Sklep	obustronny	ul. Szerocka
14	Świerklany	Świerklany Plebiscytowa,	obustronny	ul. Plebiscytowa
15	Świerklany	Świerklany Górne Szkoła	obustronny	ul. Boryńska
16	Świerklany	Świerklany Boryńska	obustronny	ul. Boryńska
17	Jankowice	Jankowice Urząd Gminy	obustronny	ul. Świerklańska
18	Jankowice	Jankowice G.S.,	obustronny	ul. Nowa
19	Jankowice	Jankowice Gwarek,	obustronny	ul. Świerklańska
20	Jankowice	Jankowice Kościelna,	obustronny	ul. Kościelna
21	Jankowice	Jankowice Kościół,	obustronny	ul. Rybnicka
22	Jankowice	Jankowice Pętla,	obustronny	ul. Boguszowicka
23	Jankowice	Jankowice Podlesie	obustronny	ul. Nowa
24	Jankowice	Jankowice Remiza,	obustronny	ul. Kościelna

25	Jankowice	Jankowice Rybnicka,	obustronny	ul. Nowa
26	Jankowice	Jankowice Sklep,	obustronny	ul. Kościelna
27	Jankowice	Jankowice Skrzyżowanie,	obustronny	ul. Nowa
28	Jankowice	Jankowice Świerkłańska,	obustronny	ul. Świerkłańska
29	Jankowice	Urząd Gminy Świerklany	jednostronny	parking UG
30	Jankowice	Jankowice Wowry,	obustronny	ul. Wowry

Źródło: Zasoby informacyjne własne, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015.

Na terenie gminy sieć kolejowa jest słabo rozbudowana. Przez obszar gminy przebiegają dwie przemysłowe linie kolejowe³³:

- dwutorowa, niezelektryfikowana magistrala Kotlarnia – Rybnik – Pawłowice – przebiegająca przez południowo – wschodnią część sołectwa Świerklany Dolne;
- jednotorowa linia łącząca szyby KWK „Jankowice” wraz ze stacją zwrotną zlokalizowaną w Michałowicach, przebiegająca w centralnej części gminy w Jankowicach.

Z-1.4.3. Infrastruktura ochrony środowiska

Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg magistralny Ø500 mm Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach. Wodociąg magistralny GPW przebiega ulicami: Żorską, Rybnicką, Świerkłańską do ul. Boguszowickiej oraz odgałęzienie ulicą Nową³⁴. Włączenie do wodociągu magistralnego realizowane jest poprzez studnie wodomierzowe: dwie studnie dla sołectwa Świerklany Górne i Dolne i cztery oraz studnie dla sołectwa Jankowice. Układ sieci rozdzielczej wodociągowej jest budowany jako pierścieniowy. Gmina Świerklany jest zwodociągowana w 100%³⁵. Długość sieci rozdzielczej w gminie wynosi 117,5 km. Stan techniczny sieci jest stopniowo modernizowany.

Tabela 35 Parametry systemu wodociągowego (2013 r.)

Parametr	Wartość
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	117,5
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2819,0
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	313,2
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	11632,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w Gminnym Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji w Świerklanach*, GZWiK w Świerklanach, Świerklany 2015 oraz *Bank Danych Lokalnych*, Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

³³Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2012 r.

³⁴Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2012 r.

³⁵Badanie kwestionariuszowe w Gminnym Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji w Świerklanach, GZWiK w Świerklanach, Świerklany 2015.

Ścieki komunalne odprowadzane są do gminnej oczyszczalni ścieków, zlokalizowanej w Świerklanach Górnych. Przepustowość projektowana oczyszczalni wynosi 1600 m³/d³⁶. Systemem kanalizacji sanitarnej objęte są sołectwa Świerklany Górne i Świerklany Dolne³⁷. Sołectwo Jankowice skanalizowane jest w części wschodniej³⁸. Na terenach nie objętych systemem kanalizacji sanitarnej, ścieki komunalne gromadzone są w osadnikach okresowo opróżnianych³⁹. Odprowadzenie wód opadowych i roztopowych realizowane jest powierzchniowo do licznych cieków i przydrożnych rowów⁴⁰. Kanalizacja deszczowa w gminie jest fragmentaryczna⁴¹. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi 102,6 km, a liczba podłączonych RLM⁴² wynosi 7 934,0. Z systemu odprowadzania ścieków korzysta 43,6% mieszkańców gminy.

Tabela 36 Parametry systemu odprowadzania ścieków (2013 r.)

Parametr	Wartość
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	102,6
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1805,0
ścieki odprowadzone [dam ³]	402,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	5 232,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w Gminnym Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji w Świerklanach*, GZWiK w Świerklanach, Świerklany 2015 oraz *Bank Danych Lokalnych*, Główny Urząd

Za najistotniejsze mocne strony obszaru infrastruktury ochrony środowiska w gminie uznaje się modernizację infrastruktury. Słabe strony to brak własnych ujęć wody i brak wodnych zbiorników awaryjnych oraz potencjalne zagrożenia ze strony szkód górniczych. Za najważniejsze potrzeby inwestycyjne w obszarze wymienia się zadanie poletek osadowych, rozbudowa kanałów wlotowych na oczyszczalnię, rozdział napowietrzania ścieków na osobne bloki technologiczne; wyposażenie pompowni i komór zakupowych wody w przepływomierze, rozbudowa kanalizacji w zakresie uzbrojenia działek budowlanych wynikających z planu zagospodarowania przestrzennego.

Zorganizowanym odbiorem odpadów zmieszanych objęte jest 96% mieszkańców. Około 80,0% odpadów komunalnych unieszkodliwianych jest na Gminnym Składowisku Odpadów Komunalnych w Jankowicach, a pozostałe 20,0% składowane jest w Jastrzębiu Zdroju oraz na składowisku odpadów w Rybniku. Na terenie gminy Świerklany funkcjonuje system selektywnej zbiórki odpadów, który obejmuje papier i tekturę szkło, tworzywa sztuczne i metale, jak również odpady wielkogabarytowe

³⁶Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2012 r.

³⁷Tamże.

³⁸Tamże.

³⁹Tamże.

⁴⁰Tamże.

⁴¹Tamże.

⁴²RLM – równoważna liczba mieszkańców.

i budowlane. Ponadto od 2009 r. w Świerklanach funkcjonuje Gminny Punkt Zbierania Odpadów Niebezpiecznych.

Z-1.4.4. Infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna

Przez teren gminy Świerklany przechodzą trasy napowietrznych linii wysokiego napięcia:

- dwutorowa 110 kV relacji Stacja Wielopole – Borynia, Wielopole – Pniówek;
- jednotorowa 110 kV relacji Jankowice – Huta Silesia;
- jednotorowa 110 kV relacji Jankowice – Stacja Moszczenica;
- jednotorowa 110 kV relacji Chwałowice – Szyb Markłowice.

Dostawy energii elektrycznej zapewniają stacje Kłokocin, Radlin, Baranowice. Sieć elektroenergetyczna pracuje w układzie zamkniętym. W przypadku awarii istnieje możliwość wzajemnego połączenia ww. stacji. Do zasilania odbiorców na terenie gminy służą 53 stacje transformatorowe 21/0,4 kV z transformatorami o mocach z zakresu od 63 do 630 kVA. Łączna zainstalowana moc wynosi 11,17 MVA⁴³.

Na terenie gminy zlokalizowane są urządzenia i linie telekomunikacyjne telefonii stacjonarnej. Istniejący system telekomunikacyjny jest w dobrym stanie technicznym. Na terenie gminy zlokalizowane są stacje bazowe i dwa maszty telefonii komórkowej⁴⁴.

Z-1.4.5. Mieszkalnictwo

Zabudowa mieszkaniowa na terenie gminy Świerklany jest w zasadzie jednorodna. Dominuje zabudowa jednorodzinna. W zabudowie jednorodzinnej występuje także zabudowa usługowa lub usługowo – mieszkaniowa nieuciążliwa dla środowiska.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 2 772 budynków mieszkalnych i 3 572 mieszkań. Łączna liczba izb wynosi 18 413, a powierzchnia użytkowa 363 328 m². Ponadto:

- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2013 r. wynosi ~ 101,7 m²;
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosi ~ 30,3 m²;
- średnia liczba izb w mieszkaniu wynosi ~ 5,7 szt.;
- mieszkania na 1 000 mieszkańców wynoszą ~ 297,2 szt.

Wartości te wskazują iż na terenie gminy przeważa zabudowa jednorodzinna właściwa dla obszarów wiejskich i typowa dla tradycyjnych układów osadniczych.

⁴³Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Świerklany na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2011, s. 23.

⁴⁴Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2012 r.

Tabela 37 Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne

Urządzenia techniczno-sanitarne	Liczba mieszkań [szt.]	Udział mieszkań wyposażonych [%]
wodociąg	3 564,0	99,8%
ustęp spłukiwany	3 530,0	98,8%
łazienka	3 480,0	97,4%
centralne ogrzewanie	3 409,0	95,4%
gaz sieciowy	1 699,0	47,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Bank Danych Lokalnych*, Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Na komunalny zasób gminny składają się 16 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 876,0 m², w tym 7 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni 223,0 m².

Z-1.5. Infrastruktura społeczna

Z-1.5.1. Infrastruktura edukacyjna

Jednostką obsługującą placówki edukacyjne w gminie Świerklany jest Gminny Zespół Obsługi Placówek Oświatowych w Świerklanach. Pod zarządem GZOPO znajdują się następujące jednostki:

- Gimnazjum im. Księdza Walentego w Jankowicach;
- Gimnazjum im. Karola Miarki w Świerklanach;
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Ludwika Hołesa w Świerklanach;
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Świętej Jadwigi w Świerklanach;
- Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Jankowicach;
- Przedszkole nr 1 w Świerklanach;
- Przedszkole nr 2 w Świerklanach;
- Przedszkole w Jankowicach.

Do przedszkoli, według stanu na 01 września 2014 r., uczęszcza 387 dzieci, co oznacza siedmioprocentowy wzrost w stosunku do 2010 r. Dziewczynki stanowią 53,2% wszystkich dzieci.

Tabela 38 Liczba dzieci w Przedszkolu nr 1 w Świerklanach

Grupa przedszkolna	2010	2014
3-4 latki	24	25
4-5latki	22	23
5-6latki	25	23
5-6latki (grupa popołudniowa)	25	24
5-6-7latki	20	20
6- latki	25	25
Suma	141	140

Badania kwestionariuszowe w placówkach edukacyjnych w gminie w Świerklanach, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015 r.

Tabela 39 Liczba dzieci w Przedszkolu nr 2 w Świerklanach

Grupa przedszkolna	2010	2014
3-4 latki	23	25
3-4 latki	18	14
4 latki	0	16
4-5 latki	20	0
4-5 latki	22	0
5 latki	0	20
5-6 latki	0	18
6 latki	16	21
Suma	99	114

Badania kwestionariuszowe w placówkach edukacyjnych w gminie w Świerklanach, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015 r.

Tabela 40 Liczba dzieci w Przedszkolu w Jankowicach

Grupa przedszkolna	2010	2014
Grupa 3-4-latków (popołudniowa)	25	18
Grupa 3-4-latków	20	22
Grupa 4-5-latków	25	24
Grupa 5-6-latków (popołudniowa)	0	22
Grupa 5-6-latków	25	23
Grupa 5-6-latków	25	24
Suma	120	133

Badania kwestionariuszowe w placówkach edukacyjnych w gminie w Świerklanach, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015 r.

Do szkół podstawowych, według stanu na 01. września 2014 r., uczęszcza 900 dzieci, co oznacza wzrost w stosunku do 2010 r. o 11,2%. Chłopcy stanowią 53,6% wszystkich dzieci.

Tabela 41 Liczba uczniów w szkołach podstawowych

Klasy	2010	2014
I	126	206
II	159	163
III	135	111
IV	132	136
V	134	123
VI	123	161
Suma	809	900

Badania kwestionariuszowe w placówkach edukacyjnych w gminie w Świerklanach, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015 r.

Wśród kadry pedagogicznej uczącej w szkołach podstawowych dominują nauczyciele mianowani i dyplomowani.

Tabela 42 Nauczyciele uczący w szkołach podstawowych

Nauczyciel	Liczba osób
Nauczyciel stażysta	5
Nauczyciel kontraktowy	10
Nauczyciel mianowany	28
Nauczyciel dyplomowany	43

Badania kwestionariuszowe w placówkach edukacyjnych w gminie w Świerklanach, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015 r.

Do gimnazjów, według stanu na 1. września 2014 r., uczęszcza 402 uczniów, co oznacza spadek w stosunku do 2010 r. o 9,3%. Dziewczynki stanowią 54,7% wszystkich uczniów.

Tabela 43 Liczba uczniów w gimnazjach

Klasy	2010	2014
I	149	126
II	157	134
III	137	142
Suma	443	402

Badania kwestionariuszowe w placówkach edukacyjnych w gminie w Świerklanach, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015 r.

Wśród kadry pedagogicznej uczącej w gimnazjach dominują nauczyciele mianowani i dyplomowani.

Tabela 44 Nauczyciele uczący w gimnazjach

Nauczyciel	Liczba osób
Nauczyciel stażysta	2
Nauczyciel kontraktowy	1
Nauczyciel mianowany	15
Nauczyciel dyplomowany	32

Badania kwestionariuszowe w placówkach edukacyjnych w gminie w Świerklanach, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015 r.

Gimnazjum im. Księdza Walentego w Jankowicach

Placówka mieści się przy ul. Równoległej 5 w Jankowicach. Szkoła posiada zaplecze dydaktyczne w postaci: pracowni chemicznej i biologicznej, pracowni języka angielskiego, pracowni komputerowej, biblioteki. W roku 2014 do szkoły uczęszczało 165⁴⁵ uczniów, o 14,5% (29 ucz.) mniej niż w roku 2010. W tym samym roku w szkole pracowało 23 nauczycieli. Mocne strony placówki, wskazane w badaniach kwestionariuszowych, to: bezpieczeństwo uczniów, wyniki egzaminów, realizowane projekty.

⁴⁵*Badania kwestionariuszowe w placówkach edukacyjnych w gminie w Świerklanach, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015 r.*

Dostrzegane słabe strony to: ograniczenia budżetowe, zmniejszająca się liczba uczniów, brak etatów dla nauczycieli. Szanse rozwojowe placówka dostrzega w: nowych inwestycjach, zwiększeniu budżetu na cele oświatowe, uczęszczaniu do szkoły uczniów spoza jej obwodu. Potencjalne zagrożenia to: mała liczba dzieci w gminie, bezrobocie, dysfunkcje społeczne. Placówka wskazała m.in. następujące potrzeby inwestycyjne i szkoleniowe: rozbudowa bazy edukacyjnej – siłownia, basen, bieżnie, boiska sportowe; zakup pomocy dydaktycznych; rozbudowa bazy informatycznej; zakup sprzętu sportowego oraz szkolenia zawodowe dla kadry pedagogicznej, w tym z zakresu komunikacji interpersonalnej, rozwiązywania konfliktów, jak również zajęcia dodatkowe dla uczniów.

Gimnazjum im. Karola Miarki w Świerklanach

Mieści się przy ul. 3 Maja 20 w Świerklanach. Szkoła umieszczona jest w nowym budynku, wyposażonym w pracownię komputerową, sprzęt multimedialny i pracownie dydaktyczne. W roku 2014 do szkoły uczęszczało 237 uczniów, o 4,8% (12 ucz.) mniej niż w roku 2010. Liczba nauczycieli w szkole wynosiła 27. Najmocniejsze strony placówki to: bezpieczeństwo uczniów, współpraca ze szkołami zza granicy, szeroka gama zajęć pozalekcyjnych. Dostrzegane słabe strony stanowią: brak pełnowymiarowej sali gimnastycznej, brak budżetu na nowe inwestycje i potrzeby, zmniejszająca się liczba uczniów. Potencjalne szanse rozwojowe to: pozyskiwanie uczniów do klas, w tym sportowych, zwiększenie środków budżetowych na oświatę. Najistotniejsze zagrożenia to: niż demograficzny, brak pełnych etatów dla nauczycieli, bezrobocie w gminie. Najważniejsze potrzeby inwestycyjne i szkoleniowe wskazywane przez placówkę to m.in.: rozbudowa bazy sportowej (sala gimnastyczna, boisko, bieżnie); doposażenie pracowni szkolnych w interaktywne pomoce dydaktyczne; zakup sprzętu sportowego, w tym sprzętu do siłowni; kursy doszkalające dla nauczycieli oraz szkolenia dotyczące komunikacji interpersonalnej i rozwiązywania konfliktów, jak również zajęcia dodatkowe dla uczniów.

Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Ludwika Hołesa w Świerklanach

Szkoła umiejscowiona jest przy ulicy Boryńskiej 6 w Świerklanach. Liczba uczniów w szkole w roku 2014 wynosiła 342, o 16,3% (48 ucz.) więcej niż w roku 2010. W szkole zatrudnionych było 28 nauczycieli. Najważniejsze mocne strony placówki to: dobre wyposażenie i baza szkoły, duża liczba uczniów z obwodu, objęcie wszystkich potrzebujących uczniów pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Słabe strony placówki to: konieczność zabezpieczenia dużej ilości godzin zajęć świetlicowych; brak możliwości zapewnienia wystarczającej liczby obiadów dla dzieci, brak parkingu. Najistotniejsze potrzeby inwestycyjne i szkoleniowe wskazywane przez szkołę to m.in. rozbudowa bazy edukacyjnej (m.in. aula, drugie pomieszczenie świetlicy);wymiana pracowni komputerowej; modernizacja pracowni językowej; wyposażenie świetlicy szkolnej; zakup wyposażenia: klimatyzatorów do pracowni komputerowych, biblioteki, biur; remont łazienek w salach po starym przedszkolu, wymiana okien

w segmencie A; szkolenia zawodowe w zakresie: logopedii, gimnastyki korekcyjnej, neurodydaktyki, pracy z dziećmi z autyzmem; zwiększenie o ½ etatu pracy sekretarza, ze względu dodatkowego zakresu obowiązków, jak również zajęcia dodatkowe dla uczniów.

Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Świętej Jadwigi w Świerklanach

Szkoła położona jest przy ul. 3 Maja 18 w Świerklanach. W roku 2014 do placówki uczęszczało 242 uczniów, o 6,6% (15 ucz.) więcej niż w roku 2010. Zatrudnionych było 25 nauczycieli.

Najważniejsze mocne strony placówki to: wysokie kwalifikacje zawodowe nauczycieli, dobre wyposażenie, osiągnięcia w konkursach szkolnych i pozaszkolnych, dobry kontakt z rodzicami. Słabe strony placówki to: niskie pensje nauczycieli, roszczeniowa postawa rodziców, niesatysfakcjonujące wyniki sprawdzianu szóstoklasistów. Szanse rozwojowe dla placówki to: nabór dzieci spoza obwodu szkoły, możliwość adaptacji na potrzeby szkoły pomieszczeń po przedszkolu, poprawa efektywności nauczania – zwiększenie liczby godzin zajęć z uczniami zdolnymi, zajęć wyrównawczych i specjalistycznych. Dostrzegane zagrożenia związane są z: brakiem stołówki dla uczniów, rosnącymi kosztami remontu szkoły, związanymi z wiekiem budynku, trudnościami z zabezpieczeniem terenu wokół szkoły, brakiem monitoringu. Najważniejsze potrzeby inwestycyjne i szkoleniowe wskazane przez placówkę, to m.in.: rozbudowa szkoły (zwiększenie ilości i powierzchni klas, winda dla osób niepełnosprawnych, rozbudowa pracowni informatycznej, rozbudowa świetlicy); modernizacja nawierzchni boiska sportowego, bieżni oraz skoczni, wymiana piłkochwyłów, zamknięcie terenu boiska, remont szatni, natrysków oraz sanitariatów; zakup tablic interaktywnych, nagłośnienia sali gimnastycznej, nowych komputerów dla klas I-III; doposażenie szkoły, zakup stolików, krzeseł, szafek ubraniowych oraz klasowych, zakup rzutnika i ekranu; zakup nowych materacy, ławeczek, siatki do bramek, woreczków do rzucania i innego wyposażenia sportowego; uzupełnienie monitoringu, osuszenie terenu budynku, wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej, rynien, konserwacja dachu; docieplenie sali gimnastycznej i zabezpieczenie jej przed opadami deszczu; remont cokołów wokół szkoły, ogrodzenia, wymiana okien; remont pokoju nauczycielskiego, oświetlenia nocnego oraz hydrantów; szkolenia z zakresu: pisania programów unijnych, tworzenia strony internetowej, trening zastępowania agresji, jak również zajęcia dodatkowe dla uczniów.

Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Jankowicach

Nowoczesny budynek szkoły mieści się przy ulicy Równoległej 5 w Jankowicach. W roku 2014 do placówki uczęszczało 316 uczniów, o 9,7% (28 ucz.) więcej niż w roku 2010. Szkoła zatrudniała 33 nauczycieli.

Najważniejsze mocne strony placówki to: wsparcie indywidualnego programu rozwoju uczniów poprzez udział w zajęciach dodatkowych, współpraca nauczycieli w planowaniu i realizacji

procesów edukacyjnych, dobra baza szkoły: sale gimnastyczne, wyposażenie, położenie i otoczenie. Słabe strony placówki to: jedna pracownia komputerowa wspólna dla uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum, nie w pełni wykorzystana infrastruktura wokół budynku. Szanse dostrzegane przed placówką: pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój, zwłaszcza ze strony unii europejskiej, zagospodarowanie wolnych terenów wokół szkoły, obniżenie kosztów utrzymania placówki przez zastosowanie odnawialnych źródeł energii (pompy ciepła). Zagrożenia, jakie mogą przeszkodzić w rozwoju placówki: szkody górnicze, zmniejszenie liczby uczniów, brak środków na wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie edukacyjnym. Najważniejsze potrzeby inwestycyjne i szkoleniowe placówki, to m.in.: utworzenie pracowni komputerowych, utworzenie dwóch „klas letnich” na terenach zielonych, stworzenie „miasteczka ruchu drogowego” w celu przygotowania uczniów do karty rowerowej i przeprowadzenia egzaminu; budowa bieżni; zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych wykorzystujących IT; doskonalenie zawodowe nauczycieli w zakresie metodyki nauczania i wykorzystywania IT na zajęciach; rozwijanie kompetencji komunikacyjnych nauczycieli; szkolenia z rozwiązywania konfliktów w szkole drogą negocjacji i mediacji, budowania strategii pracy z uczniami przejawiającymi agresywne zachowania; szkolenia w zakresie: prawne i etyczne aspekty pracy nauczycieli – odpowiedzialność dyscyplinarna, działania szkoły na rzecz zdrowia i bezpieczeństwa uczniów, nauczyciel wizytówką szkoły – rola zespołów nauczycielskich w skutecznym promowaniu placówki na rynku edukacyjnym; jak wzbudzać i podtrzymywać motywację uczniów do nauki; praca wychowawcza z uczniem łamiącym szkolne zasady; zagrożenia medialne i ich wpływ na zachowania uczniów; wdrożenie e-dziennika w szkole; pierwsza pomoc przedmedyczna; udział w projektach Erasmus+, jak również zajęcia dodatkowe dla uczniów.

Przedszkole nr 1 w Świerklanach

Przedszkole położone jest przy ul. Boryńskiej 6 w Świerklanach. W roku 2014 uczęszczało do przedszkola 140 dzieci, o 1 dziecko mniej niż w roku 2010.

Najważniejsze mocne strony placówki to: funkcjonowanie oddziału integracyjnego, zatrudnienie specjalistów: logopedy, psychologa, oligofrenopedagoga, zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom. Słabe strony placówki to: funkcjonowanie oddziału w godzinach od 13:00 do 18:00, niemożliwość zapewnienia miejsca wszystkim zgłoszonym dzieciom, mała kuchnia i ogród przedszkolny, brak parkingów. Potrzeby inwestycyjne i szkoleniowe to m.in. wskazane przez placówkę związane są z rozbudową kuchni i powiększenia ogrodu przedszkolnego oraz budową parkingów, jak również zajęcia dodatkowe dla dzieci.

Przedszkole nr 2 w Świerklanach

Placówka mieści się przy ulicy 3 Maja 18 w Świerklanach. W roku 2014 uczęszczało do przedszkola 114 dzieci, o 15% (15 dzieci) więcej niż w roku 2010.

Mocne strony placówki to: dobra baza dydaktyczna, wykwalifikowany personel, dobra lokalizacja. Słabe strony placówki to: małe sale zajęć, brak pomocy nauczyciela, brak specjalistów. Szanse rozwojowe dostrzegane przez placówkę to: korzystanie ze wsparcia projektów unijnych, rozwój komputeryzacji, zwiększenie bazy dydaktycznej. Potencjalne zagrożenia związane są z: brakiem możliwości korzystania z zajęć sportowych, brak dostosowania budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, rozprzestrzenianiem się chorób zakaźnych. Potrzeby inwestycyjne i szkoleniowe przedszkola to m.in.: budowa nowego budynku, ze względu na niewystarczająco dobre warunki lokalowe; doposażenie placówki w nowe pomoce dydaktyczne oraz dofinansowania dla nauczycieli celem podnoszenia kwalifikacji, zajęcia dodatkowe dla dzieci.

Przedszkole w Jankowicach

Położone jest przy ulicy Równoległej 5 w Jankowicach. W roku 2014 uczęszczało do przedszkola 133 dzieci, o 10,8% (13 dzieci) więcej niż w roku 2010. Mocne strony placówki to: wykwalifikowana kadra, zatrudnienie specjalisty logopedy, dobrze wyposażone w sale w pomoce dydaktyczne, duży ogród przedszkolny. Słabe strony placówki to: funkcjonowanie dwóch grup popołudniowych w godzinach od 13:00 do 18:00, brak miejsc dla wszystkich chętnych dzieci, brak zaplecza socjalnego dla pracowników oraz przynajmniej dwóch sal zabaw dla dzieci. Potrzeby inwestycyjne i szkoleniowe placówki to m.in.: dobudowa zaplecza dla pracowników, pomieszczenia magazynowego oraz dwóch sal zabaw dla dzieci oraz doposażenie ogrodu przedszkolnego, zajęcia dodatkowe dla dzieci.

Z-1.5.2. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej

W zakresie ochrony zdrowia usługi świadczą podmioty prywatne, w tym Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Świerklany Węgrzyk i Partnerzy Spółka Lekarska, którego strukturę tworzą:

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Świerklanach:
  - poradnia dziecięca – gabinet lekarza POZ dla dzieci;
  - poradnia ogólna – gabinet lekarza POZ;
  - medycyna szkolna;
  - punkt pobrań badań laboratoryjnych;
  - pracownia USG;
  - zespół pielęgniarskiej opieki długoterminowej;
- Wiejski Ośrodek Zdrowia

- poradnia lekarza rodzinnego.

Świadczenia w publicznym systemie zdrowia, w ramach podstawowej opieki zdrowotnej realizowane są na bieżąco. W 2013 r. udzielono ponad 30,7 tys. porad ogółem. Na terenie gminy Świerklany, dostęp do wysokospecjalistycznych usług medycznych jest bardzo ograniczony, a w celu zaspokojenia potrzeb medycznych, mieszkańcy są zmuszeni do korzystania z usług poradni/ gabinetów zlokalizowanych w Rybniku, Żorach, Jastrzębiu-Zdrój czy Wodzisławiu Śląskim.

Zadania opieki społecznej pełni Ośrodek Pomocy Społecznej. W roku 2013 z usług w zakresie środowiskowej pomocy społecznej korzystało 131 gospodarstw domowych. W latach 2009-2013 zauważalne było zwiększenie ilości gospodarstw objętych pomocą społeczną o 11,9%. Nastąpiło natomiast zmniejszenie ilości osób objętych pomocą społeczną o 10,6%.

Najczęstsze powody korzystania z pomocy społecznej w roku 2014 to ubóstwo (261 przypadków), bezrobocie (187 przypadków), potrzeba ochrony macierzyństwa (130 przypadków), niepełnosprawność (93 przypadków), wielodzietność (92 przypadków), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (79 przypadków)⁴⁶.

Tabela 45 Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej w gminie Świerklany

Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej	Liczba przypadków
Ubóstwo	261
Sieroctwo	7
Bezdomność	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	130
Wielodzietność	92
Bezrobocie	187
Niepełnosprawność	93
Długotrwała lub ciężka choroba	59
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	79
Bezradność - rodzina niepełna	34
Bezradność - rodzina wielodzietna	40
Alkoholizm	28
Narkomania	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0
Zdarzenie losowe	0
Sytuacja kryzysowa	0
Przemoc w rodzinie	42
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży	0

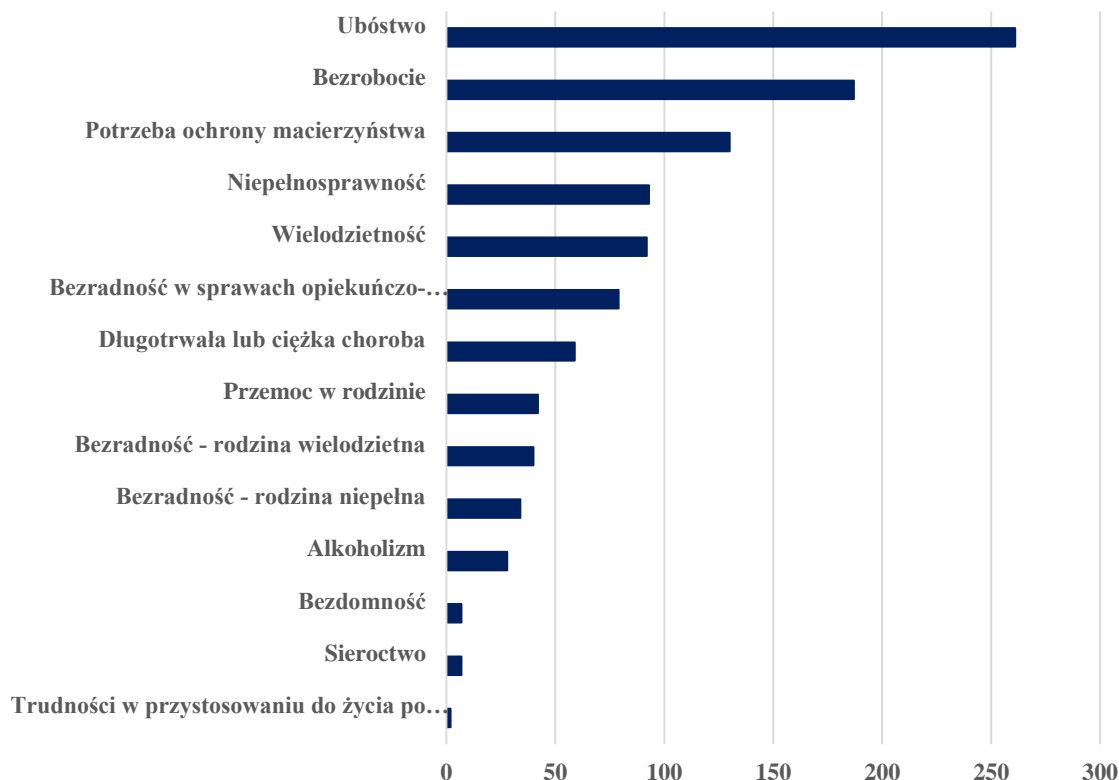
⁴⁶ Badania kwestionariuszowe w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerklanach.

Trudności w integracji osób	0
Potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi	0
Suma	1 061

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerklanach*, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015 r.

Wykres 11 Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej w gminie Świerklany

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerklanach*, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015 r.

Tabela 46 Usługi pomocy społecznej w gminie Świerklany w latach 2009 - 2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
gospodarstwa domowe	117	106	92	94	131
osoby	393	350	272	288	351

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Za słabe strony w sferze społecznej gminy Świerklany GOPS wskazuje na niewystarczające zasoby kadrowe, brak skutecznych porozumień pomiędzy różnymi szczeblami administracji, umożliwiających sprawne realizowanie przepisów ustawy o pomocy społecznej oraz brak wypracowanych wspólnie procedur działania na wypadek klęski żywiołowej w gminie. Dostrzegane zagrożenia to zwiększająca się ilość zadań zleczanych jednostce, przy zachowaniu zasobów kadrowych na takim samym poziomie, opóźnienia w przekazywaniu środków finansowych ze źródeł poza gminnych. Szanse rozwojowe dostrzegane w obszarze to opracowanie procedur zintegrowanego

działania na wypadek klęski żywiołowej, zawarcie porozumień i współpracy w zakresie pomocy społecznej na różnych szczeblach administracji i pomiędzy gminami, partnerstwa z organizacjami pozarządowymi.

Potrzeby inwestycyjne wskazane przez GOPS to: przygotowanie pomieszczenia do rozmów indywidualnych i terapeutycznych z klientami; dostosowanie zaplecza technicznego do wymogów GIODO (instalacja systemu alarmowego, drzwi antywłamaniowych ze strony wyjścia ewakuacyjnego) oraz podnoszenie kwalifikacji personelu poprzez udział w szkoleniach.

Z-1.5.3. Infrastruktura kultury i sportu

Prowadzeniem działalności kulturalnej oraz zadaniami związanymi z promocją gminy zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Świerklanach. Poza animacją życia kulturalnego, Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji propaguje rozwój kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców, dba o rozwój fizyczny dzieci i młodzieży organizując zawody sportowe, turnieje dla dorosłych i dzieci, a także mecze towarzyskie. W okresie letnim w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Jankowicach przeprowadza turnieje piłki nożnej, siatkówki plażowej i tenisa ziemnego, natomiast w okresie zimowym - turnieje piłki nożnej, siatkówki oraz tenisa stołowego, które odbywają się na sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej w Świerklanach Dolnych.

Tabela 47 Liczba uczestników wydarzeń organizowanych przez GOKiR

Wydarzenia	Korzystający w 2014 r.
koncerty	15 000
przedstawienia	600
wystawy	275
wernisaże	180

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Świerklanach*, Urząd Gminy Świerklany, Świerklany 2015 r.

Wśród potrzeb inwestycyjnych wskazywanych przez GOKiR znajdują się:

- przeprowadzenie remontu budynku GOKiR w Świerklanach;
- wymiana instalacji c.o., wodno-kanalizacyjnej, zwiększenie zaplecza sanitarnego;
- profesjonalne nagłośnienie i oświetlenie sali widowiskowej;
- zakup hali namiotowej oraz wyposażenie siłowni i salki fitness;

Wśród innych instytucji funkcjonujących w obszarze kultury wskazać należy na aktywnie działające galerie sztuki, takie jak Galeria Jan – Galeria Malarstwa Twórców Nieprofesjonalnych oraz Galeria Sztuki Rodziny Hołeszów. Aktywnością wyróżniają się także Koła Gospodyń Wiejskich, przy których funkcjonują zespoły folklorystyczne.

Z-1.6. Zarządzanie

Z-1.6.1. Organizacja i zarządzanie

W Urzędzie Gminy Świerklany funkcjonują następujące jednostki:

- Referaty:
  - Referat Spraw Obywatelskich;
  - Referat Księgowości i Finansów;
  - Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych;
  - Referat Gospodarki Przestrzennej, Komunalnej i Ochrony Środowiska;
  - Referat Podatków;
- Urząd Stanu Cywilnego;
- Samodzielne stanowiska:
  - Inspektor ds. Obsługi Rady Gminy i Sekretariatu Wójta;
  - Inspektor ds. Obsługi Komisji Rady Gminy i Przedsiębiorczości;
  - Inspektor ds. Obrony Cywilnej;
  - Inspektor ds. Informatyki i Bezpieczeństwa Informacji;
  - Inspektor ds. rozwoju lokalnego i promocji Gminy;
  - Inspektor ds. pozyskiwania i rozliczania środków zewnętrznych;
  - Inspektor ds. Obiegu Dokumentów w Systemie Elektronicznym;
  - Audytor Wewnętrzny;
  - Podinspektor ds. Kontroli Wewnętrznej;
- Biura Urzędu Gminy:
  - Biuro Obsługi Prawnej Urzędu;
  - Biuro Pełnomocnika DS. Ochrony Informacji Niejawnych.

Zadania szczególne realizują jednostki organizacyjne

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Gminna Biblioteka Publiczna;
- Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji;
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej;
- Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji.

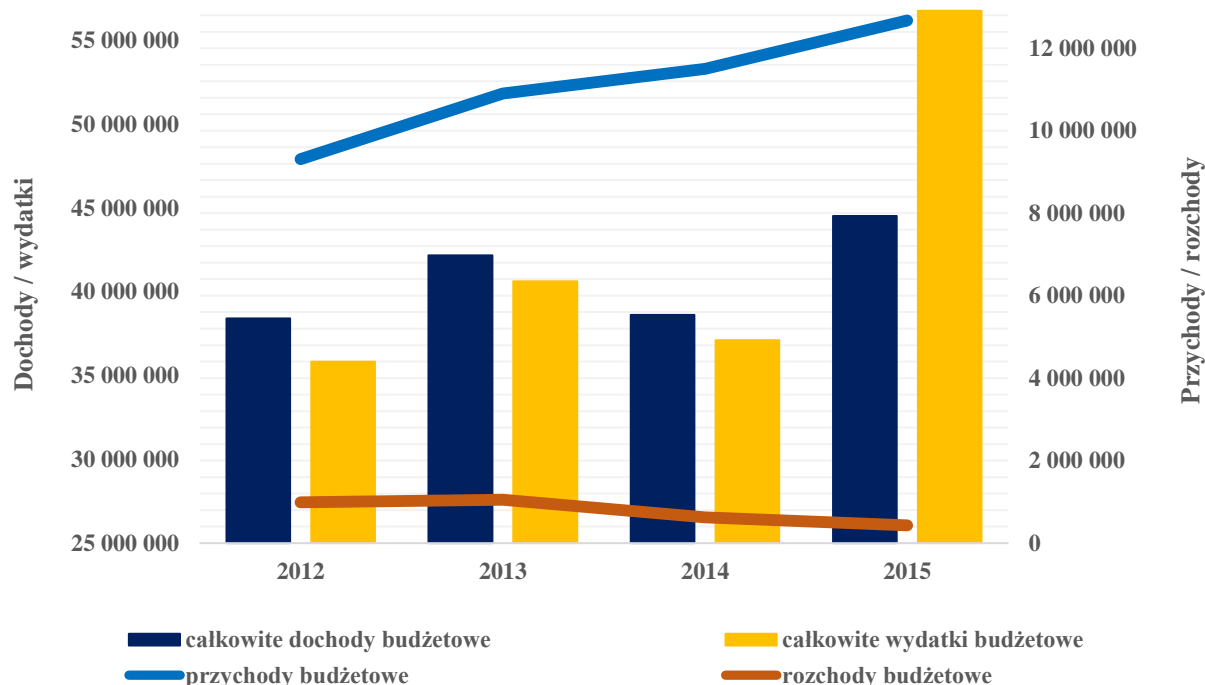
Z-1.6.2. Struktura finansowa budżetu Gminy Świerklany

Budżet (zarówno dochody, jak i wydatki) gminy oscyluje w przedziale od 37,0 mln PLN do 57,0 mln PLN. Obserwuje się silną korelację dodatnią (korelacja Pearsona = 0,92) pomiędzy wartością wydatków

ogółem a wydatkami inwestycyjnymi. Na 2015 r. zaplanowano wydatki majątkowe inwestycyjne na poziomie 22,8 mln PLN i będą one stanowiły 40,2% wszystkich planowanych na 2015 r. wydatków.

Wykres 12 Rozkład dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rocznych sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Świerklany za lata 2012-2014 oraz plan budżetu na 2015 r., Urząd Gminy Świerklany,
http://bip.swierklany.pl/wiadomosci/1716/wiadomosc/202044/zarzadzenie_nr_w0050302013_w_sprawie_prz_edstawienia_sprawozdania;
http://bip.swierklany.pl/wiadomosci/1716/wiadomosc/228509/zarzadzenie_nr_w0050442014_w_sprawie_prz_edstawienia_sprawozdania;
http://bip.swierklany.pl/wiadomosci/1709/wiadomosc/257210/zarzadzenie_nr_w0050542015_w_sprawie_prz_edstawienia_sprawozdanie

Tabela 48 Struktura finansów Gminy Świerklany w latach 2012-2015

Kategoria	2012		2013		2014		2015
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan
całkowite dochody budżetowe	37 741 843,14	38 413 117,12	43 103 584,91	42 176 655,47	46 297 858,59	38 628 642,40	44 529 350,00
całkowite wydatki budżetowe	40 317 888,14	35 826 442,19	46 885 091,56	40 630 381,97	46 658 344,94	37 105 034,46	56 778 498,00
przychody budżetowe	3 556 701,00	9 311 776,50	4 831 960,65	10 907 795,43	980 200,35	11 503 614,93	12 676 300,00
rozchody budżetowe	990 656,00	990 656,00	1 050 454,00	1 050 454,00	619 714,00	619 714,00	427 152,00
dochody własne z wyłączeniem udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa	13 032 744,89	14 240 560,67	16 207 804,92	16 267 559,36	16 412 897,01	15 580 960,64	-
wydatki majątkowe inwestycyjne	11 246 524,08	10 209 594,56	16 179 488,07	13 043 903,28	12 323 142,17	6 384 619,96	22 829 200,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rocznych sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Świerklany za lata 2012-2014 oraz plan budżetu na 2015 r., Urząd Gminy Świerklany, http://bip.swierklany.pl/wiadomosci/1716/wiadomosc/202044/zarządzenie_nr_w0050302013_w_sprawie_przedstawienia_sprawozdania; http://bip.swierklany.pl/wiadomosci/1716/wiadomosc/228509/zarządzenie_nr_w0050442014_w_sprawie_przedstawienia_sprawozdania; http://bip.swierklany.pl/wiadomosci/1709/wiadomosc/257210/zarządzenie_nr_w0050542015_w_sprawie_przedstawienia_sprawozdanie

Z-1.6.3. Analiza finansowa budżetu Gminy Świerklany

Przeprowadzono analizę finansową wskaźnikową, która syntetycznie charakteryzuje różne aspekty działalności Gminy Świerklany. W ocenie sytuacji finansowej wykorzystano cztery grupy wskaźników:

- płynności – mierzą zdolność do wywiązywania się z krótkoterminowych zobowiązań;
- zadłużenia – informują o zadłużeniu i zdolnościach do obsługi tego zadłużenia;
- atrakcyjności jednostki samorządu terytorialnego;
- samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego.

Płynność finansowa to zdolność danego podmiotu do osiągnięcia przepływów pieniężnych umożliwiających regulowanie wymagalnych zobowiązań i pokrywanie niespodziewanych wydatków gotówkowych. Analizę płynności finansowej przeprowadzono na podstawie dwóch wskaźników:

- wskaźnik całkowitej płynności finansowej w ujęciu planowanym i rzeczywistym (WcPF):

$$WcPF = \frac{DcB + PB}{WcB + RB}$$

- DcB - całkowite dochody budżetowe;
- PB - przychody budżetowe;
- WcB - całkowite wydatki budżetowe;
- RB - rozchody budżetowe;
- WbB - bieżące wydatki budżetowe.

Tabela 49 Wskaźnik całkowitej płynności finansowej

Wskaźnik	2012		2013		2014		2015
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan
WcPF	1,00	1,30	1,00	1,27	1,00	1,33	1,00

Źródło: Opracowanie własne.

W jednostce samorządu terytorialnego wskaźnik płynności finansowej zarówno całkowitej i bieżącej w ujęciu planowanym powinien być zawsze co najmniej równy jeden, co wynika z zasad planowania budżetowego. Natomiast w ujęciu rzeczywistym może przybierać następujące wartości:

- WPF = 1 – oznacza pełne pokrycie wydatków i rozchodów budżetowych;
- WPF > 1 – oznacza pełne pokrycie wydatków i rozchodów budżetowych oraz dodatkowo na koniec roku występuje nadwyżka środków pieniężnych, która może wynikać z realizacji założeń budżetowych zawierających nadwyżkę lub z realizacji ponadplanowych dochodów lub niewykonania wydatków;

- WPF < 1 oznacza brak pokrycia wydatków budżetowych i zobowiązania wymagalne, które może wynikać z niewykonania planu dochodów lub przekroczenia planu wydatków.

Analiza wartości historycznych wskaźników płynności wskazuje, iż Gmina Świerklany jest zdolna do pokrywania zobowiązań typu OPEX i CAPEX i cechuje się płynnością finansową.

Wskaźnik samodzielności dochodowej informuje o samodzielności gminy w kreowaniu dochodów. Im wskaźnik ten jest wyższy, tym jednostka jest mniej zależna od środków z budżetu państwa, a tym samym od poziomu wskaźników regulujących gospodarkę narodową.

$$WSFD = \frac{DW}{DcB} * 100$$

- DW – dochody własne z wyłączeniem udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa;
- DcB – całkowite dochody budżetowe.

Tabela 50 Wskaźnik samodzielności dochodowej

Wskaźnik	2012		2013		2014	
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
WSFD	34,5	37,1	37,6	38,6	35,5	40,3

Źródło: Opracowanie własne.

Gmina Świerklany osiąga zadowalający poziom wskaźnika samodzielności dochodowej, a pod względem poziomu dochodów własnych plasuje się na 1. miejscu w powiecie i 37 w województwie.

Atrakcyjność jednostki samorządu terytorialnego może być określana w ujęciu wielkości zdarzeń, zjawisk, dóbr w postaci wskaźników w przeliczeniu na jednego mieszkańca danej jednostki samorządu terytorialnego⁴⁷. Pokazują one zasobność i zdolności rozwojowe transformowane z wielkości bezwzględnych do postaci relacyjnych, które obrazują umowny udział jednostkowy w zasobach publicznych⁴⁸. Jednym ze wskaźników atrakcyjności jest wskaźnik wielkości inwestycji na mieszkańca w jednostce samorządu terytorialnego, jego formuła przedstawia się następująco:

$$WIm = \frac{WmB}{LM}$$

⁴⁷ Mrówczyńska-Kamińska A., Kucharczyk A., Średzińska J., *Analiza finansowa w jednostkach samorządu terytorialnego na przykładzie Miasta i Gminy Środa Wlkp.*, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Wydawnictwo Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Warszawa 2011 r.

⁴⁸ Tamże.

WIm– wydatki majątkowe inwestycyjne;

WmB – majątkowe wydatki budżetowe;

LM – liczba mieszkańców.

Tabela 51 Wskaźnik wielkości inwestycji na mieszkańca

Wskaźnik	2012		2013		2014		2015
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan
WIm	943,8	856,8	1 348,7	1 087,4	1 027,3	532,2	1 903,1

Źródło: Opracowanie własne.

Wydatki inwestycyjne Gminy Świerklany osiągają bardzo wysoki poziom, a pod względem wartości środków w dochodach budżetu gminy na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych, Gmina zajmuje 1. miejsce w powiecie i 72. w województwie.

Z-1.7. Analiza wskaźnikowa wybranych parametrów rozwoju społeczno-gospodarczego

Celem przeanalizowania sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Świerklany na tle województwa śląskiego opracowano i porównano wybrane mierniki rozwoju.

Tabela 52 Wybrane wskaźniki gospodarcze

Wskaźnik	Gmina Świerklany	Województwo śląskie
liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	57,9	56,7
dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca	3 529,43	3 744,71
dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca	2 166,76	2 173,02
wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	3 400,03	3 818,59
podmioty w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym	118,6	156,9
udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	3,8	7,1
pracujący na 1 000 ludności	137	257

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Tabela 53 Wybrane wskaźniki społeczne

Wskaźnik	Gmina Świerklany	Województwo śląskie
korzystający z instalacji wodociągowej % ogółu ludności	97,0	93,6
korzystający z instalacji kanalizacyjnej % ogółu ludności	43,6	71,5
korzystający z instalacji gazowej % ogółu ludności	47,6	62,5
udział % szkół podstawowych wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu	100%	95,5%

---

udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem ⁴⁹	4,1%	6,7%
podstawowa ambulatoryjna opieka zdrowotna – porady udzielone na 1 mieszkańca	2,9	7,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

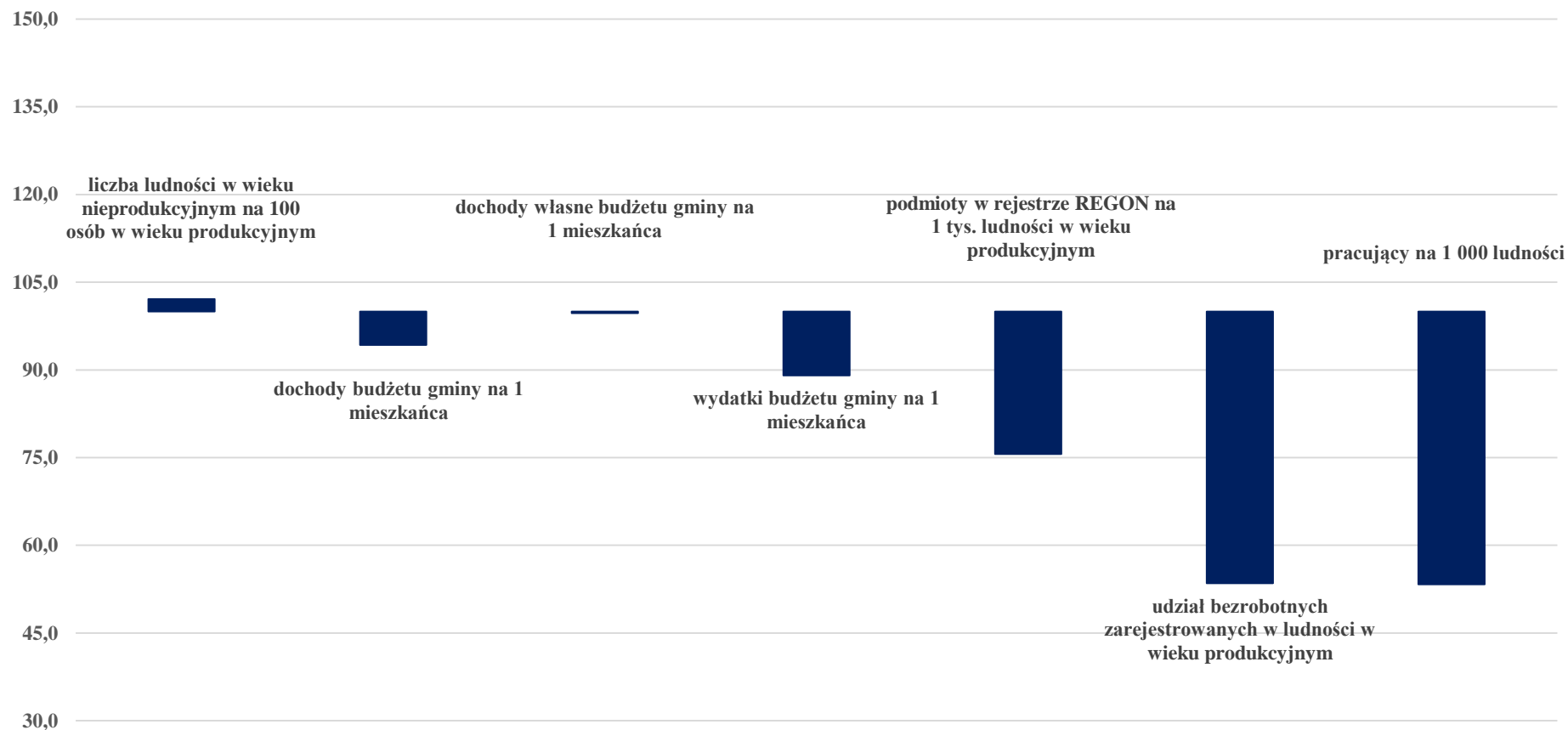
Mierniki poziomu rozwoju wskazują na niższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego niż średnia wojewódzka, zwłaszcza w zakresie ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym oraz liczbę osób pracujących na 1000 ludności. Atutem gminy jest niewielki udział bezrobotnych zarejestrowanych w strukturze ludności w wieku produkcyjnym, co świadczy o mniejszej skali bezrobocia w gminie, względem województwa śląskiego. Korzystnie dla gminy Świerklany przejawia się wskaźnik udziału osób w gosp. domowych, korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, mniejszy niż średnia wojewódzka.

---

⁴⁹ Dane Głównego Urzędu Statystycznego na rok 2008.

Rysunek 10 Wybrane wskaźniki gospodarcze gmina Świerklany na tle województwa śląskiego

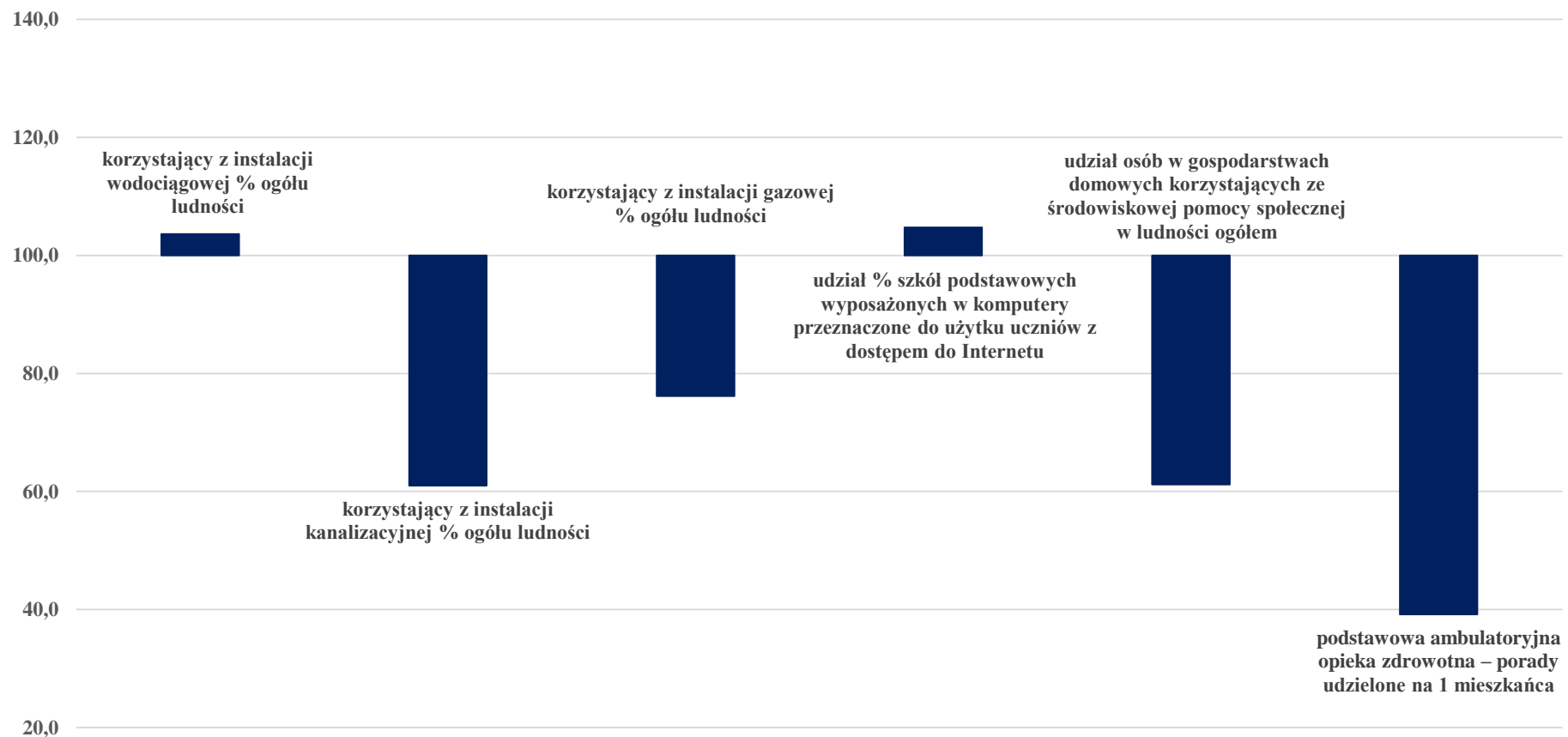

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

województwo = 100

Rysunek 11 Wybrane wskaźniki gospodarcze gmina Świerklany na tle województwa śląskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

województwo = 100

Z-1.8. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego

W ramach diagnozy przeprowadzono także badanie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego. Ocenie poddano następujące zmienne:

- zasoby mieszkaniowe;
- infrastruktura wodno-kanalizacyjna;
- gospodarka odpadami;
- infrastruktura drogowa;
- system komunikacji gminnej (w tym autobusowej);
- infrastruktura telekomunikacyjna;
- infrastruktura edukacji;
- dostęp do edukacji;
- infrastruktura ochrony zdrowia;
- infrastruktura bezpieczeństwa publicznego;
- dostęp do usług medycznych;
- aktywność społeczności lokalnej;
- działalność lokalnych organizacji pozarządowych;
- współpraca z samorządem gminnym.

Ocenę punktową przeprowadzono według następującej logiki:

- 1 punkt – bardzo źle;
- 2 punkty – źle;
- 3 punkty – zadowolająco;
- 4 punkty – dobrze;
- 5 punkty – bardzo dobrze.

Ograniczenie metodologiczne badania wynika z umiarkowanej partycypacji radnych w badaniu. Na ankietę odpowiedziało tylko 7 spośród 15 radnych, tj. 46,7% optymalnej próby badawczej.

Tabela 54 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego

Lp.	Wyszczególnienie	Radny 1	Radny 2	Radny 3	Radny 4	Radny 5	Radny 6	Radny 7	Suma
1	zasoby mieszkaniowe	3	3	1	3	3	5	4	22
2	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	3	4	2	4	4	5	4	26
3	gospodarka odpadami	5	5	4	4	4	5	5	32
4	infrastruktura drogowa	3	4	4	4	3	4	3	25
5	system komunikacji gminnej	4	3	1	3	2	2	4	19
6	infrastruktura telekomunikacyjna	4	4	4	4	3	5	4	28
7	infrastruktura edukacji	4	4	5	4	4	4	5	30
8	dostęp do edukacji	4	4	4	5	4	5	5	31
9	infrastruktura ochrony zdrowia	4	3	2	4	4	5	4	26
10	infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	3	2	3	4	4	3	4	23
11	dostęp do usług medycznych	3	2	2	3	4	2	4	20
12	aktywność społeczności lokalnej	2	2	5	4	4	3	4	24
13	działalność lokalnych organizacji pozarządowych	4	3	5	4	4	5	4	29
14	współpraca z samorządem gminnym	4	4	5	5	3	5	4	30
Suma		50	47	47	55	50	58	58	365

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Świerklany*.

Tabela 55 Ocena – podsumowanie punktowe

liczba radnych biorących udział w badaniu	7
liczba czynników	14
minimalna ocena czynnika	1
maksymalna ocena czynnika	5
minimalna sumaryczna liczba punktów do zdobycia	98
maksymalna sumaryczna liczba punktów do zdobycia	490
liczba zdobytych punktów	365

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Świerklany*.

Tabela 56 Ocena – podsumowanie opisowe

Przedział punktowy	Opis
> 98 ≤ 196	między bardzo źle a źle
>196 ≤ 294	między źle a zadowolająco
> 294 ≤ 392	między zadowolająco a dobrze
>392 ≤ 490	między dobrze a bardzo dobrze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Świerklany*.

Ocena punktowa wskazuje, że radni Rady Gminy Świerklany oceniają sytuację społeczno-gospodarczą w przedziale między zadowolająco a dobrze, blisko środka zakresu.

Suma maksymalnych ocen dla danego czynnika mogła wynieść 35,0 (7 radnych * 5 pkt.). Najbliżej maksimum oceniono gospodarkę odpadami, sferę edukacji, współpracę z samorządem gminnym oraz działalność lokalnych organizacji pozarządowych i infrastrukturę telekomunikacyjną. Najslabiej oceniono system komunikacji gminnej (w tym autobusowej); dostęp do usług medycznych; zasoby mieszkaniowe oraz infrastrukturę bezpieczeństwa publicznego.

Tabela 57 Odległość oceny czynnika od maksimum = 35,0 i średniej = 26,1

Wyszczególnienie	Suma punktów	Odległość od maksimum	Odległość od średniej
zasoby mieszkaniowe	22	-13	-4,1
infrastruktura wodno-kanalizacyjna	26	-9	-0,1
gospodarka odpadami	32	-3	5,9
infrastruktura drogowa	25	-10	-1,1
system komunikacji gminnej	19	-16	-7,1
infrastruktura telekomunikacyjna	28	-7	1,9
infrastruktura edukacji	30	-5	3,9
dostęp do edukacji	31	-4	4,9

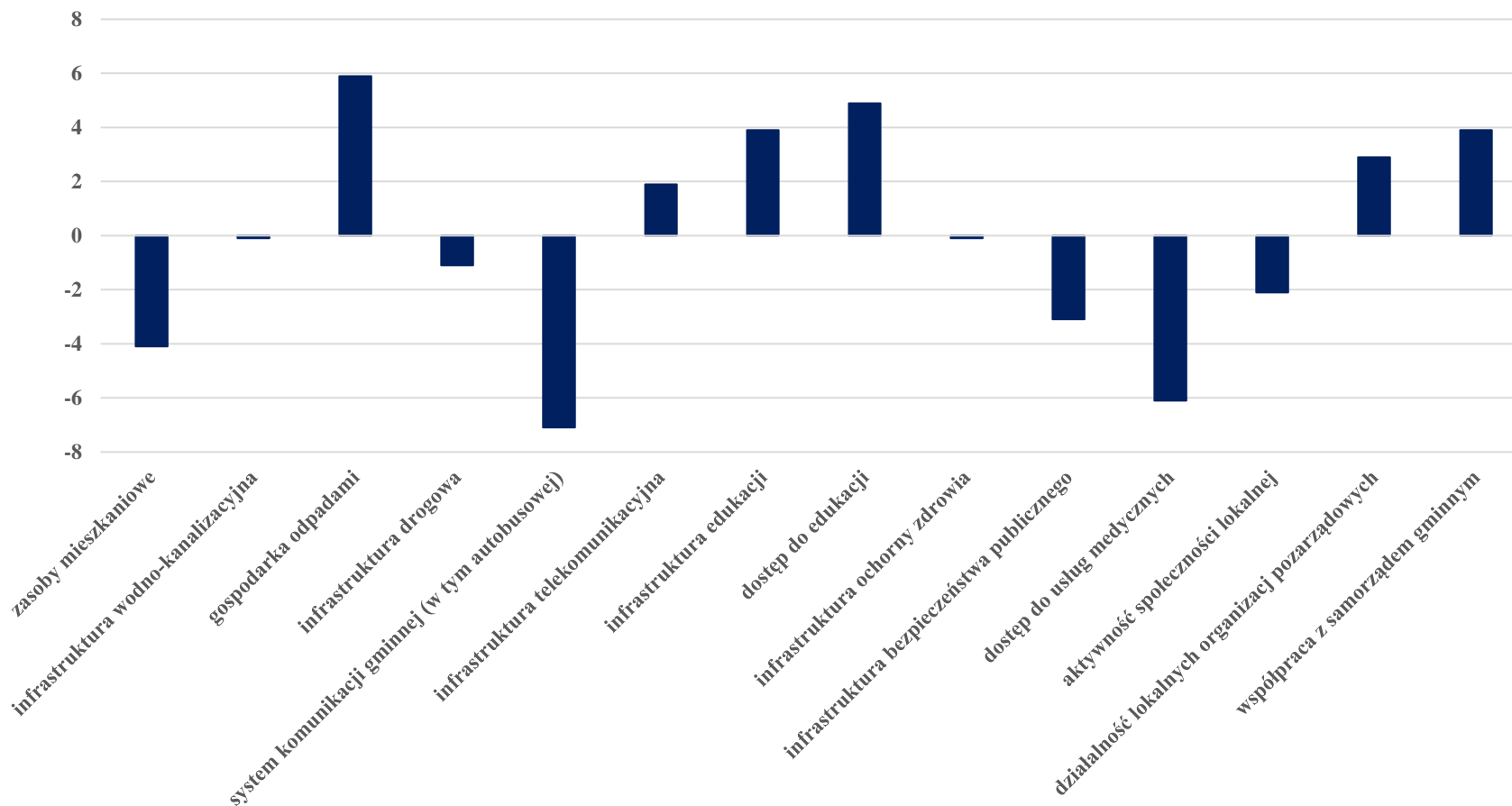

infrastruktura ochrony zdrowia	26	-9	-0,1
infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	23	-12	-3,1
dostęp do usług medycznych	20	-15	-6,1
aktywność społeczności lokalnej	24	-11	-2,1
działalność lokalnych organizacji pozarządowych	29	-6	2,9
współpraca z samorządem gminnym	30	-5	3,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Świerklany*.

Wykres 13 Odległość oceny czynnika od średniej = 26,1 – ujęcie graficzne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Świerklany*.

0 = średnia [26,1]

Załącznik nr 2 Analiza SWOT

Tabela 58 Analiza SWOT

Przestrzeń, infrastruktura							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
			bliskość centrum Konurbacji Górnośląskiej - ośrodków gospodarczych, administracyjnych, medycznych, akademickich, kulturalnych, etc.		ograniczony stopień zewnętrznego skomunikowania gminy, w tym przede wszystkim w zakresie komunikacji zbiorowej (komunikacja kolejowa)		
			położenie w bezpośrednim obszarze oddziaływania międzynarodowych osi komunikacyjno-transportowych: Północ-Południe (E75, A1) oraz Wschód-Zachód (E40, A4)		niedostateczna jakość dróg powiatowych i gminnych		
					przeciążenie ruchem kołowym terenów zabudowanych (zwłaszcza w ciągu drogi wojewódzkiej 929, 930, 932)		
			dobre położenie względem portów lotniczych Katowice-Pyrzowice (0,9 h) oraz Kraków-Balice (1,5 h)				
					przeznaczenie znacznego terenu gminy na działalność górniczą ograniczająca możliwości wykorzystania przestrzeni		

					szkody górnicze		
					występowanie obiektów i przestrzeni nieużytkowanych, ulegającej stopniowej degradacji i brak nadzoru nad tymi terenami		
			niski poziom zagrożenia powodziowego na terenie gminy		zagrożenie katastrofami w ruchu komunikacyjnym		
			wysoka sprawność ochotniczych straży pożarnych				
			rozwijające się tereny rekreacyjne				
	wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii				niewystarczający w stosunku do zasobów stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii dostępnych na terenie gminy		wysoka kapitałochłonność inwestycji w OZE
					mała ilość terenów leśnych		zanieczyszczenie powietrza
					niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna oraz gazownicza		
Usługi publiczne, mieszkańcy, trzeci sektor							
O	Szanse		Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
			niska stopa bezrobocia				

					zwiększająca się liczba osób starszych w gminie		
	rosnąca świadomość rodziców i nauczycieli w zakresie problemu przemocy w rodzinie				brak diagnozy sfery inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży		
					niska dostępność opieki nad dzieckiem do lat 3		
	zwiększenie wyposażenia w zakresie TIK, nauczania laboratoryjnego i eksperymentalnego		dobra jakość i dostępność infrastruktury edukacyjnej i dobry poziom nauczania (bezpieczeństwo uczniów; współpraca ze szkołami zagranicy; szeroka gama zajęć pozalekcyjnych)		niedostatki przyszkolnej infrastruktury sportowej		malejąca liczba dzieci i uczniów
			wysoko wykwalifikowana kadra placówek edukacyjnych				
	rozwój współpracy zagranicznej		działalność kulturotwórcza GOKiR		niewystarczający zasób lokalowy w stosunku do potrzeb prowadzonej działalności – ograniczenia lokalowe dla organizacji społecznych; ograniczenia lokalowe dla kół zainteresowań		
	ponadlokalna koordynacja usług medycznych i dopasowanie struktury usług		dostęp do usług podstawowej opieki medycznej		niedopasowanie struktury usług medycznych do profilu zagrożeń zdrowotnych		

	medycznych do profilu zagrożeń zdrowotnych					
					utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych	
					wysoka liczba udzielanych świadczeń pomocy społecznej i niedostateczny dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających wsparcia	
					niewystarczający poziom współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom w trudnej sytuacji społecznej	
	opracowanie procedur zintegrowanego (Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej) działania na wypadek klęski żywiołowej/ katastrof antropogenicznych		profesjonalizm kadry poparty kompetencjami (interpersonalne i zawodowe) oraz otwartość kadry na rozwój tych kompetencji		brak wypracowanych wspólnie procedur działania na wypadek klęski żywiołowej w gminie	narastająca wielość zadań zleczanych Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej przy zachowaniu zasobów kadrowych na takim samym poziomie i utrudnienia mogące pojawić się w sytuacji braków kadrowych, wynikających ze zdarzeń losowych
			zdolność szybkiej reakcji na potrzeby klientów			
	zawarcie porozumień Gmina Świerklany – Powiat Rybnicki,				brak skutecznych porozumień Gmina Świerklany – Powiat	

	Gmina Świerklany– inne gminy – współpraca w zakresie udzielania schronienia, miejsca w domach pomocy społecznej, przyjmowanie mieszkańców gminy z niepełnosprawnością do warsztatów terapii zajęciowych, środowiskowych domów samopomocy, zwiększenia limitu konsultacji psychologicznych w OIK w Rybniku i inne				Rybnicki, Gmina Świerklany – inne gminy – umożliwiających sprawne zastosowanie przepisów ustawy o pomocy społecznej		
	intensyfikacja współpracy partnerskiej z organizacjami pozarządowymi w realizacji wspólnych działań projektowych				duży udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej		
					brak podtrzymywania tradycji śląskich		
			potencjał organizacji pozarządowych, w tym w zakresie tradycji śląskich		efemeryczna działalność części organizacji pozarządowych		
Przedsiębiorczość, turystyka, współpraca zewnętrzna							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
	dobre usytuowanie komunikacyjne gminy (dostęp do rynków zbytu)		relatywnie niski stopień bezrobocia		słabe zorganizowanie przedsiębiorców w gminie		odpływ wykwalifikowanych pracowników w wieku produkcyjnym mobilnym

			bliskość centrum Konurbacji Górnośląskiej - ośrodków gospodarczych z dużym popytem na pracę				rosnąca konkurencyjność innych ośrodków gospodarczych
	Nawiązanie współpracy z przedstawicielami Specjalnych Stref Ekonomicznych		plan zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniające tereny inwestycyjne, w tym na potrzeby lokalnych przedsiębiorców				
	promocja turystyczna obszaru, w tym promocja rozwoju turystyki aktywnej		warunki do tworzenia oferty rekreacyjnej i łączenia jej z różnymi formami turystyki (głównie weekendowej, w tym aktywnej)		słabo rozwinięta baza noclegowa oraz gastronomiczna utrudniająca rozwój turystyki w regionie		wysokie koszty tworzenia infrastruktury rekreacyjno-turystycznej
	inwestycje w infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną		współpraca z sektorowa i międzysektorowa oraz międzynarodowa		mała liczba tras turystycznych, mimo zidentyfikowanego potencjału		
	przyłączenie do wybranej lokalnej grupy działania						

Źródło: Opracowanie własne.

Załącznik nr 3 Raport z przeprowadzonych badań ankietowych

Z-3.1. Wstęp

Badanie ankietowe zostało zrealizowane w ramach opracowywanej Strategii Rozwoju Gminy Świerklany. Objęto nim mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe, pochodzące z obszaru gminy. Raport powstał w oparciu o dane z niniejszego badania ankietowego przeprowadzonego na terenie gminy Świerklany w marcu 2015 roku, na potrzeby którego przygotowano 3 rodzaje ankiet:

- dla mieszkańców gminy Świerklany;
- dla przedsiębiorstw posiadających siedzibę lub działających na obszarze gminy Świerklany;
- dla organizacji pozarządowych posiadających siedzibę lub działających na obszarze gminy Świerklany.

W tak sformułowanym kształcie badania ankietowego przyjęto możliwość wypełnienia więcej niż jednej ankiety. Dla przykładu, jeśli mieszkaniec jest równocześnie właścicielem firmy oraz członkiem stowarzyszenia, to miał możliwość wypełnienia trzech ankiet. Przyjęto, że inna jest percepcja mieszkańca, przedsiębiorcy oraz organizacji pozarządowej, gdyż podmioty te mają zupełnie inne problemy, cele, zakres działań, potrzeby, oczekiwania, a także relacje z samorządem terytorialnym. Układ przedstawionych wyników stanowi odzwierciedlenie zrealizowanych ankiet. Opracowanie składa się z uwag metodologicznych, charakterystyki badanej populacji oraz tabel zawierających wyniki udzielonych odpowiedzi na pytania zawarte w arkuszach formularzy.

Z-3.2. Cel i metoda badań

Realizacja niniejszego projektu badawczego stanowi integralną część prac nad „Strategią rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023”. Zgodnie z założeniem, dokument ten ma nakreślać najważniejsze cele, do których dążyć będzie Gmina w założonym horyzoncie czasu. Kształt kwestionariuszy użytych do badania ankietowego i problematyka zawarta w poszczególnych formularzach wychodzi naprzeciw problemom istotnym z perspektywy rozwoju Gminy.

Celem ankiety skierowanej dla mieszkańca było przede wszystkim zbadanie poziomu jakości życia w gminie. A zatem w szczególności istotne było zebranie informacji o problemach, potrzebach i jakości życia w gminie. Było to badanie ukierunkowane na zgromadzenie danych o subiektywnych odczuciach mieszkańców. Respondenci odpowiadali także na pytania dotyczące m.in. oceny realizacji zadań i inwestycji na terenie gminy w podziale na kategorie takie jak: edukacja, bezpieczeństwo, rekreacja, kultura. Odpowiadający ponadto mogli wskazać, który obszar rozwoju powinien stanowić ich zdaniem priorytet działań Gminy w latach 2015-2023.

Ankieta dedykowana przedsiębiorcom była narzędziem badawczym do zobrazowania oceny prowadzenia działalności gospodarczej pozarolniczej/ rolniczej oraz możliwości jej rozwoju na obszarze gminy. Kwestionariusz przeznaczony dla organizacji pozarządowych miał na celu przedstawienie problematyki dotyczącej prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, zebranie informacji o ich sytuacji, możliwościach rozwoju, a także o współpracy z administracją publiczną w gminie. Należy przy tym zaznaczyć, iż kategorie wyżej wskazanych ankiet nie dotyczyły tylko zadań realizowanych przez samorząd terytorialny na poziomie gminy, ale także poruszały kwestie, za które odpowiedzialność spoczywa na poziomie powiatu, czy innych jednostek centralnych realizujących zadania kluczowe dla mieszkańców. Celem badania była także możliwość szerszego zaangażowania mieszkańców gminy w proces uspołeczniania i wspólnego budowania jej Strategii rozwoju oraz zweryfikowanie potrzeb i oczekiwań respondentów w zakresie przyszłości gminy, a także nakreślenie ważnych kierunków rozwojowych z poziomu operacyjnego.

Kwestionariusze do przeprowadzenia badania ankietowego zostały przygotowane zarówno w formacie DOC, jak i stworzono ich wersję elektroniczną udostępnioną na portalu www.ebadania.pl. Kwestionariusze były dystrybuowane różnymi kanałami komunikacyjnymi, w tym m.in. poprzez:

- Urząd Gminy;
- informację o prowadzeniu badania ankietowego umieszczoną na stronie internetowej Gminy;
- portal www.ebadania.pl.

Do ostatecznej analizy zakwalifikowano wszystkie przesłane drogą elektroniczną, jak i w wersji papierowej ankiety. W wyniku realizacji badania uzyskano:

- 5 ankiet dla przedsiębiorstw;
- 7 ankiet dla organizacji pozarządowych;
- 31 ankiet dla mieszkańców.

Dane z kwestionariuszy zostały poddane analizie statystycznej i merytorycznej. Przy realizacji ankiet zachowano anonimowość osób ankietowanych. Struktura kwestionariuszy uwzględniała zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte, przy czym zdecydowanie przeważał typ pytania zamkniętego.

Niniejsze opracowanie stanowi raport z przeprowadzonych badań. Przy jego opracowaniu kierowano się zasadą precyzyjnego przedstawienia wyników i unikania ich krzyżowej, głębszej interpretacji statystycznej. Dzięki temu potencjalnie zainteresowany tą problematyką czytelnik będzie miał możliwość dokonania samodzielnej analizy w oparciu o przedstawione dane ilościowe i jakościowe.

Z-3.3. Gmina Świerklany w percepcji mieszkańców, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych

Z-3.3.1. Analiza na podstawie ankiet dla mieszkańców

Większość respondentów, którzy wzięli udział w badaniu, stanowiły kobiety (52,0%). Wśród zrealizowanych ankiet najczęściej zostało wypełnionych przez osoby w wieku 31-40 lat (42,0%). Znaczący jest także udział w badaniu osób w wieku 41-50 lat, tj. 26,0% respondentów. Odsetek grupy wiekowej powyżej 61 roku życia oraz w wieku 15-20 lat wyniósł po 6,0%. Jest to ważna informacja z perspektywy aktywizowania najstarszych i najmłodszych osób w życie społeczne gminy. Dane te potwierdzają wyniki badania realizowanego w skali ogólnopolskiej przez Instytut Spraw Publicznych i dotyczące społeczeństwa obywatelskiego oraz kapitału społecznego w Polsce. Badanie te wskazują, że udział osób młodych oraz powyżej 60. roku życia w miejscowościach poza dużymi aglomeracjami miejskimi ma tendencje do utrzymywania się na stosunkowo niskim poziomie⁵⁰. Wykształcenie osób biorących udział w badaniu było zróżnicowane, dominowały osoby z wykształceniem wyższym (58,0%).

Mieszkańcy oceniają ogólną sytuację w gminie jako przeciętną (48,0%) lub dobrą (42,0%). Wśród mieszkańców dominuje przeświadczenie, że jakość życia w ostatnich 4 latach w gminie nie uległa zmianie (52,0%). Mieszkańcy podkreślają również, że gmina nie rozwija się i tym samym należy na nowo przemyśleć kierunki rozwoju (55,0%). Mimo tego faktu prawie ¾ respondentów nie planuje, bądź zdecydowanie nie planuje opuszczać gminy.

W odniesieniu do poziomu zadowolenia z realizacji zadań publicznych, respondenci najlepiej ocenili:

- edukację publiczną – jakość, dostępność;
- dostęp do usług telekomunikacyjnych;
- zaopatrzenie w wodę, oczyszczanie ścieków, usuwanie odpadów.

Neutralnie oceniono ład przestrzenny, gospodarkę nieruchomościami; ochronę środowiska; pomoc społeczną; wsparcie rodziny, wsparcie młodych małżeństw, politykę prorodzinną; opiekę zdrowotną; budownictwo mieszkaniowe oraz rynek pracy.

Najbardziej oceniono z realizację zadań publicznych związanych z:

- inwestycjami na terenie gminy;
- lokalnym transportem zbiorowym;
- rynkiem pracy;

⁵⁰Zob. szerzej, *Partycypacja publiczna w praktyce*, red. Anna Olech, Warszawa 2013; *Przepis na uczestnictwo. Diagnoza partycypacji publicznej w Polsce*, red. Anna Olech, Warszawa 2013. Raporty dostępne są: <http://www.isp.org.pl/publikacje,25.html>

- drogami, ulicami, mostami, placami oraz organizacją ruchu drogowego;
- opieką zdrowotną.

Zdaniem mieszkańców priorytet dla rozwoju gminy winny stanowić przede wszystkim:

- drogi, ulice, mosty, place oraz organizacja ruchu drogowego'
- lokalny transport zbiorowy;
- opieka zdrowotna.

Inwestycje lub zadania nieinwestycyjne ważne z perspektywy mieszkańców i wskazane przez respondentów dotyczyły obszaru:

- szkolenie odnośnie prawidłowego spalania węgla;
- naprawa boisk sportowych z dostępnością dla dzieci;
- budowa dróg „bocznych” oraz oświetlenia tych dróg;
- modernizacja szkół;
- wsparcie finansowe dla działających w gminie klubów sportowych, stowarzyszeń i innych podmiotów trzeciego sektora;
- zwiększenie bezpieczeństwa wzdłuż głównych dróg przebiegających przez teren gminy, ograniczenia prędkości, fotoradary lub inna forma zdyscyplinowania kierowców;
- obowiązkowe wykaszanie traw i chwastów na terenie gminy; dbanie o ogólny wygląd terenu gminy;
- chodniki na ul. 1 Maja;
- budowa światłowodów w Świerklanach, która obniżyłaby jednocześnie koszt Internetu;
- poprawa komunikacji publicznej w gminie;
- budowa chodnika z Jankowic w kierunku Rybnika;
- przejęcie i utrzymywanie (szczególnie zimą) wszystkich dróg dojazdowych do posesji;
- dokończenie kanalizacji w gminie;
- budowa szerokopasmowego dostępu do Internetu dla całej gminy;
- budowa nowoczesnego energooszczędnego oświetlenia dróg gminnych;
- budowa kanalizacji;
- powinno się odnowić wizerunek gminy Świerklany tzn. posprzątać rowy wokół dróg i ponaprawiać chodniki;
- zrobienie brakującego odcinka chodnika na ulicy Wodzisławskiej;
- ustawienie oznakowania strefa ruchu i normalnych (nie plastikowych, nic nie znaczących) znaków drogowych określających kierunek ruchu - teren wokół szkół Świerklan Dolnych.

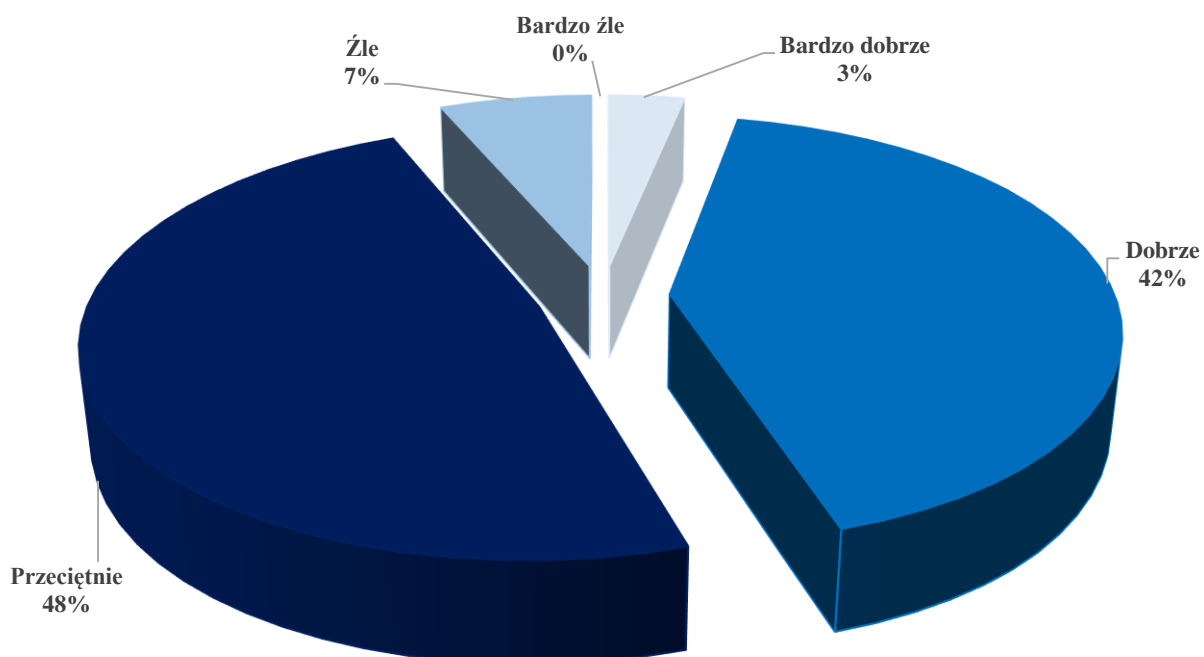

Ponieważ mieszkańcy oczekują iż Gmina na nowo zdefiniuje kierunki rozwoju, tak aby wykorzystać potencjał rozwojowy obszaru, ocenia się, że decyzja o przystąpieniu do opracowania nowej strategii rozwoju jest jak najbardziej słuszna.

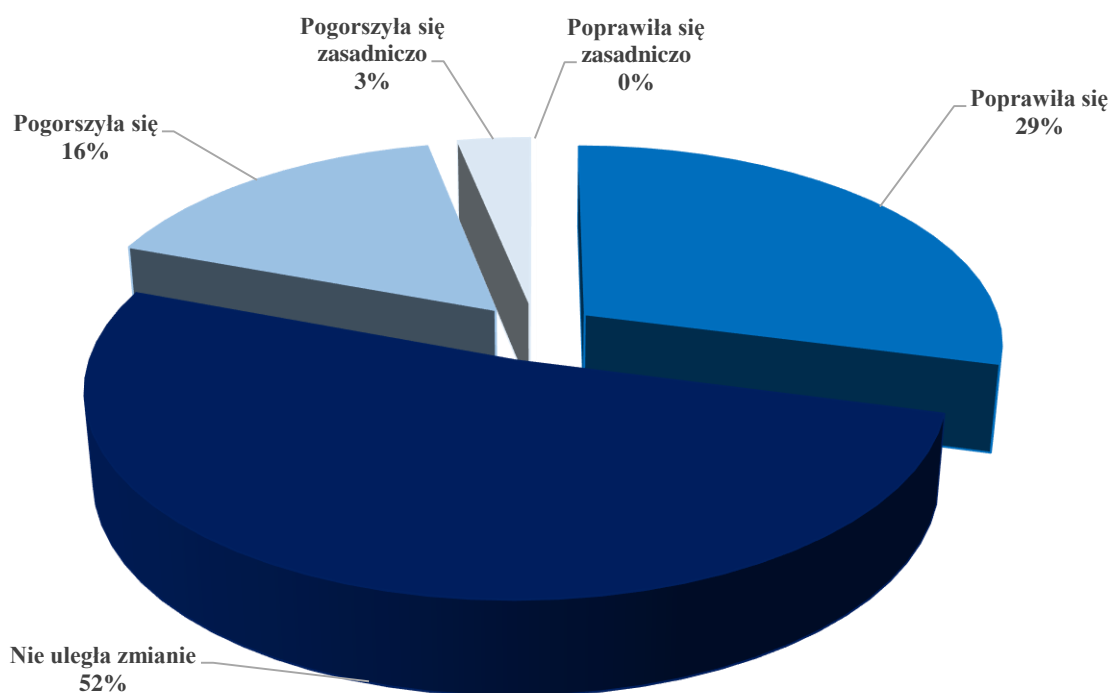
Z-3.3.2. Graficzna analiza badania ankietowego – mieszkańcy

Wykres 14 Jak ocenia Pani/Pan jakość życia w gminie?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

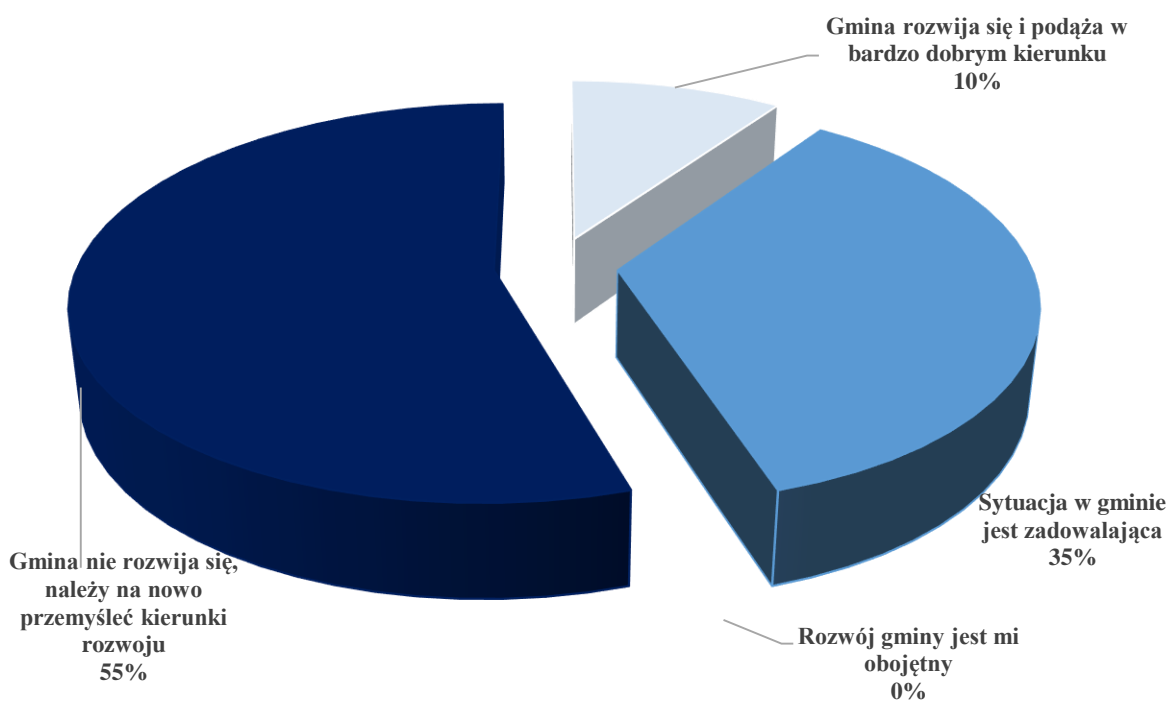
Wykres 15 Czy jakość Pani/Pana życia w ostatnich 4 latach?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

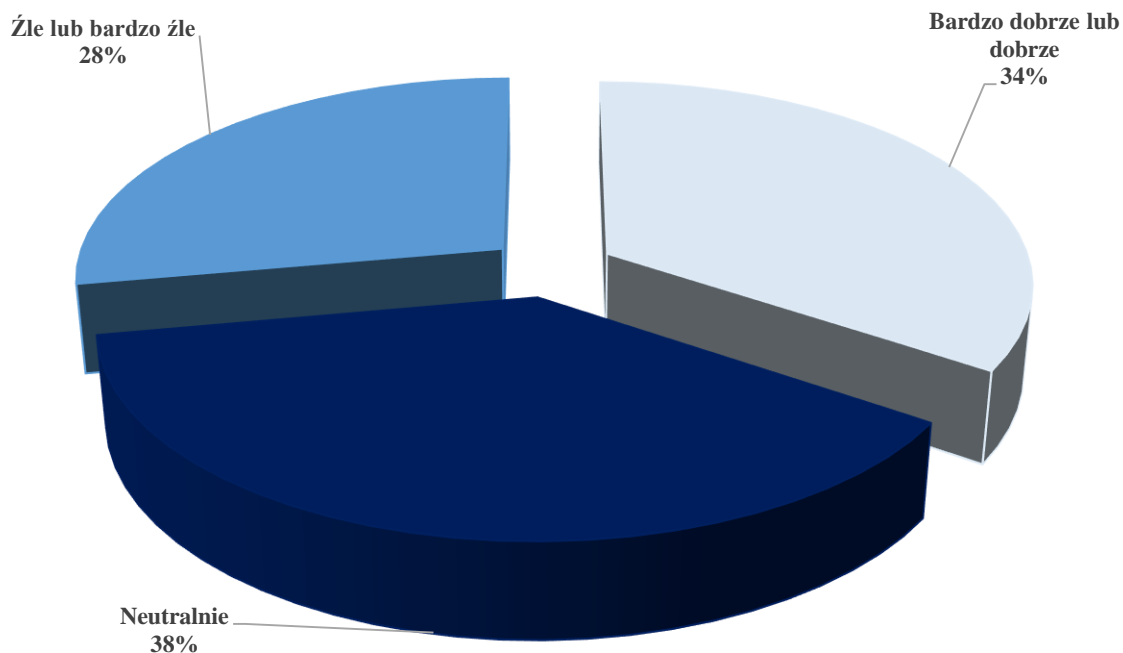

Wykres 16 Które, z poniższych zdań, według Pani/Pana, właściwie oddaje sytuację w gminie?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

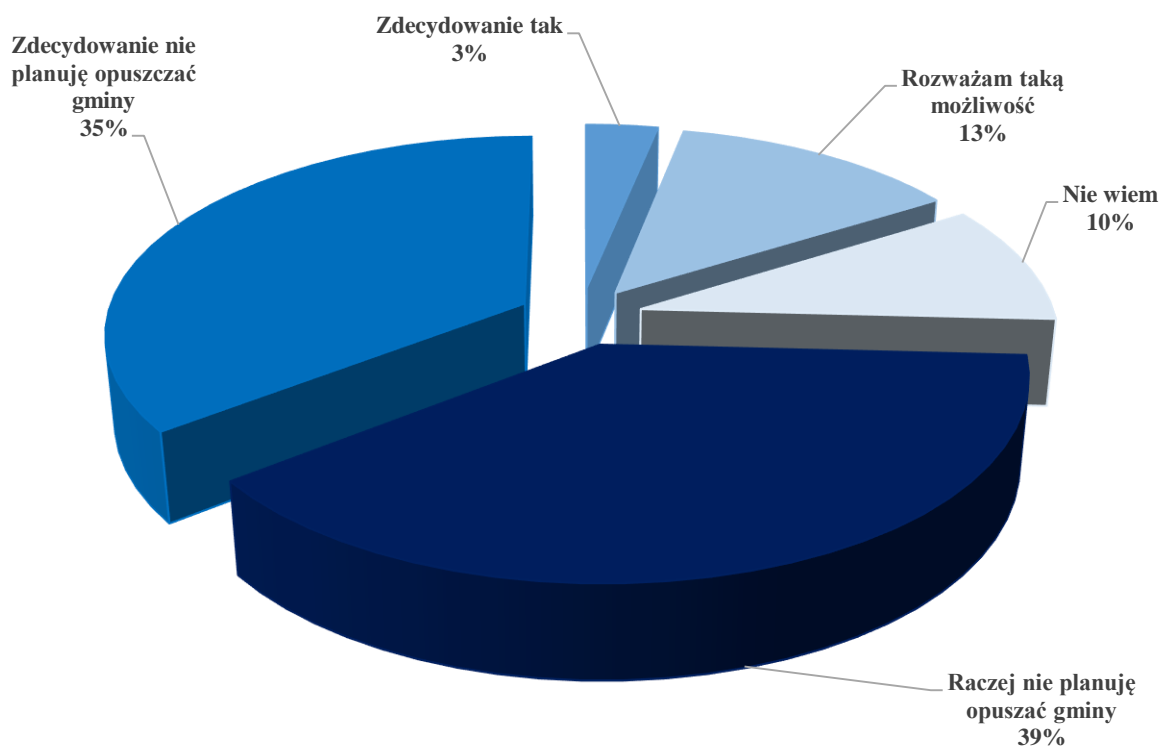
Wykres 17 Ocena jakości realizacji zadań publicznych w gminie – ujęcie całościowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

Wykres 18 Czy w perspektywie najbliższych 2 lat planuje Pani/Pan opuszczenie gminy?

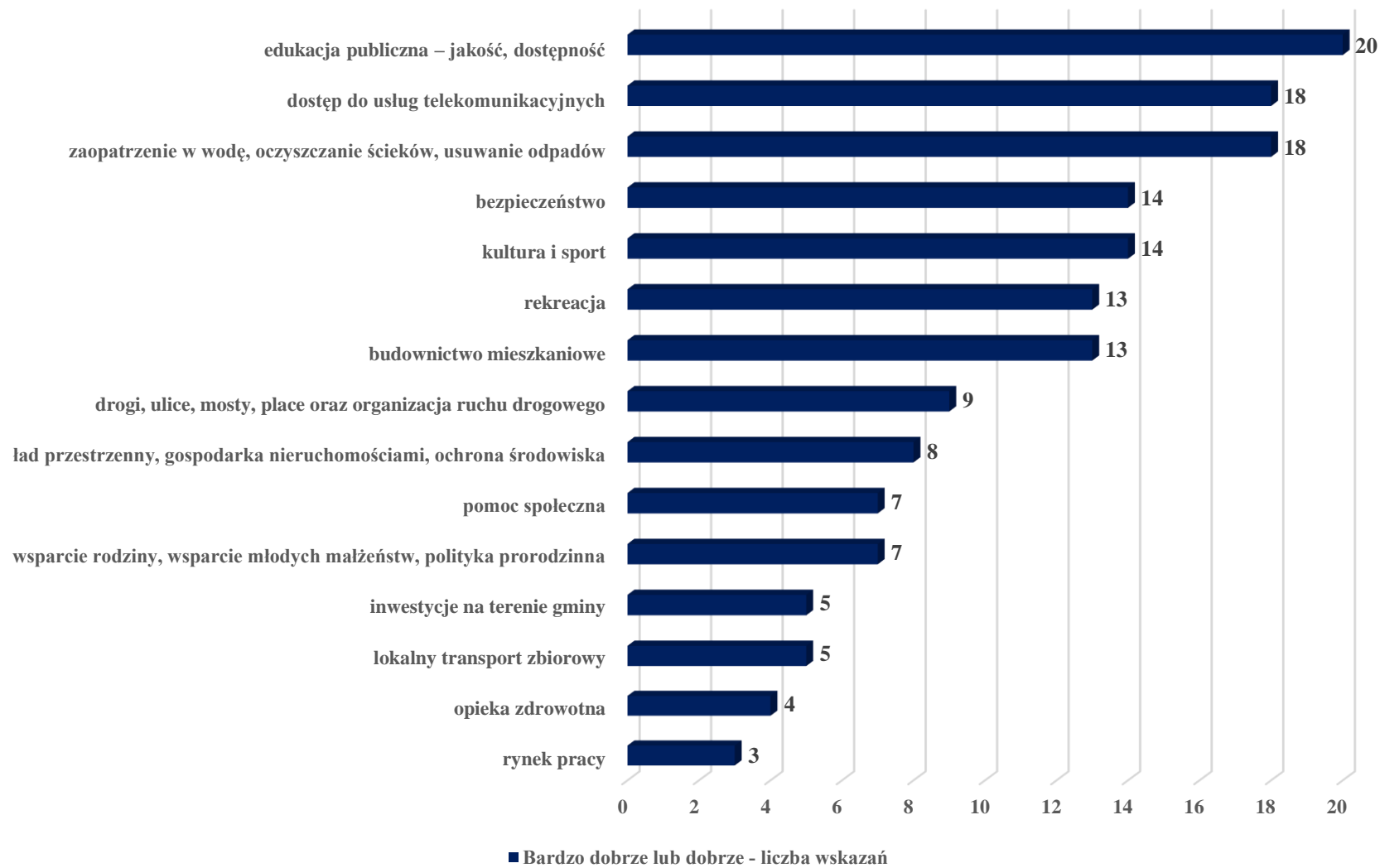

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

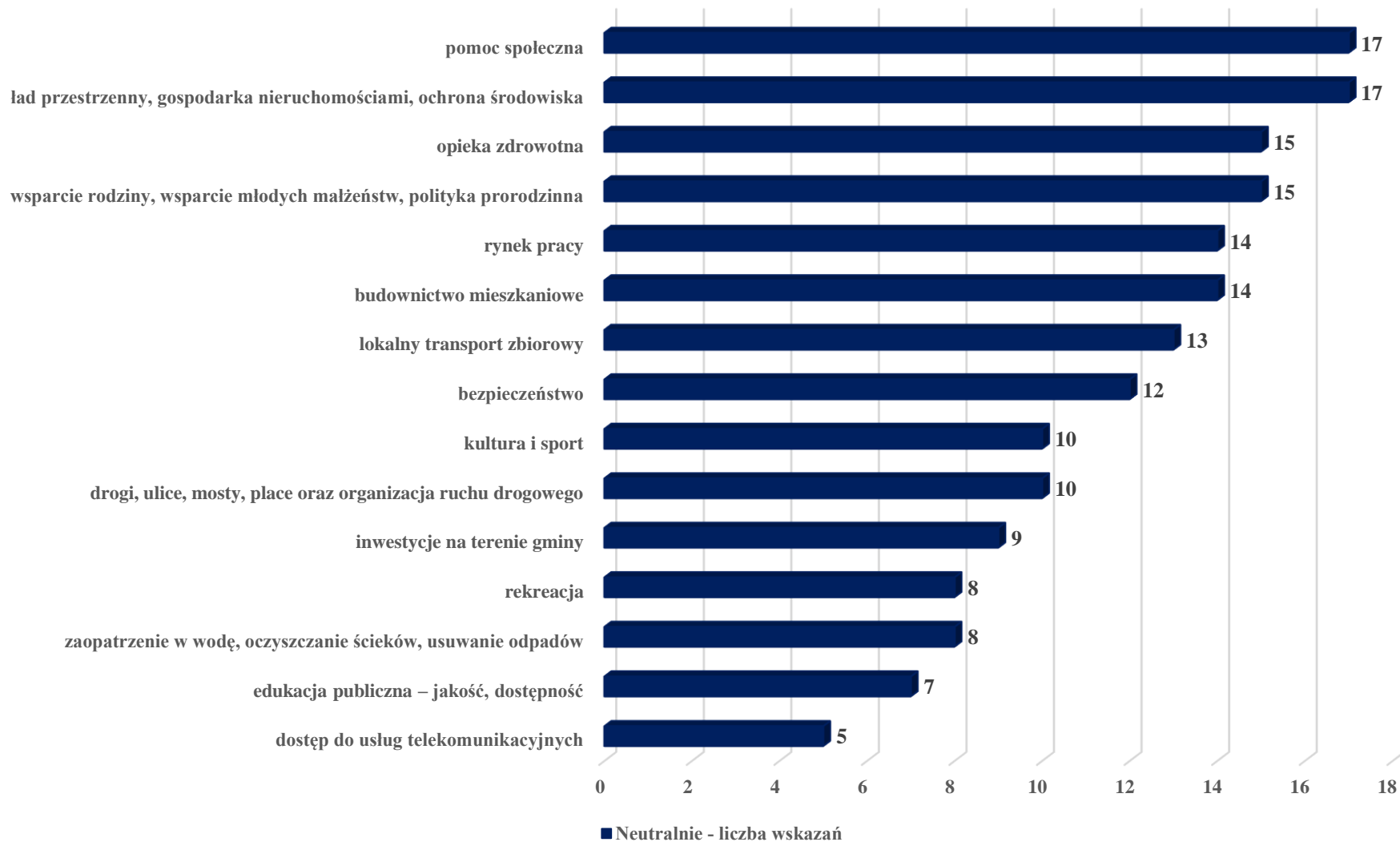
Wykres 19 Jakość realizacji zadań publicznych w gminie – ocena bardzo dobra lub dobra – łącznie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

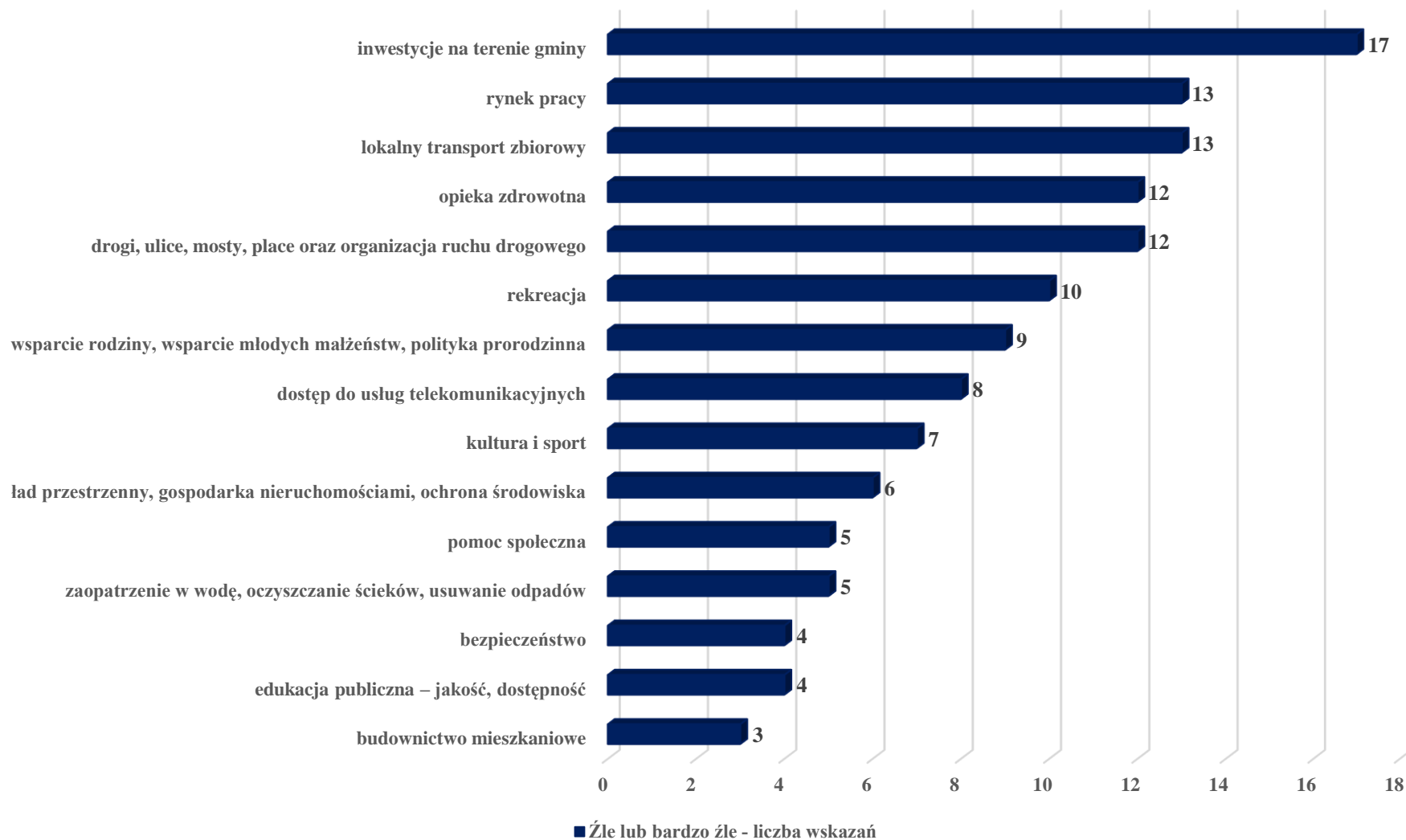
Wykres 20 Jakość realizacji zadań publicznych w gminie – ocena neutralna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

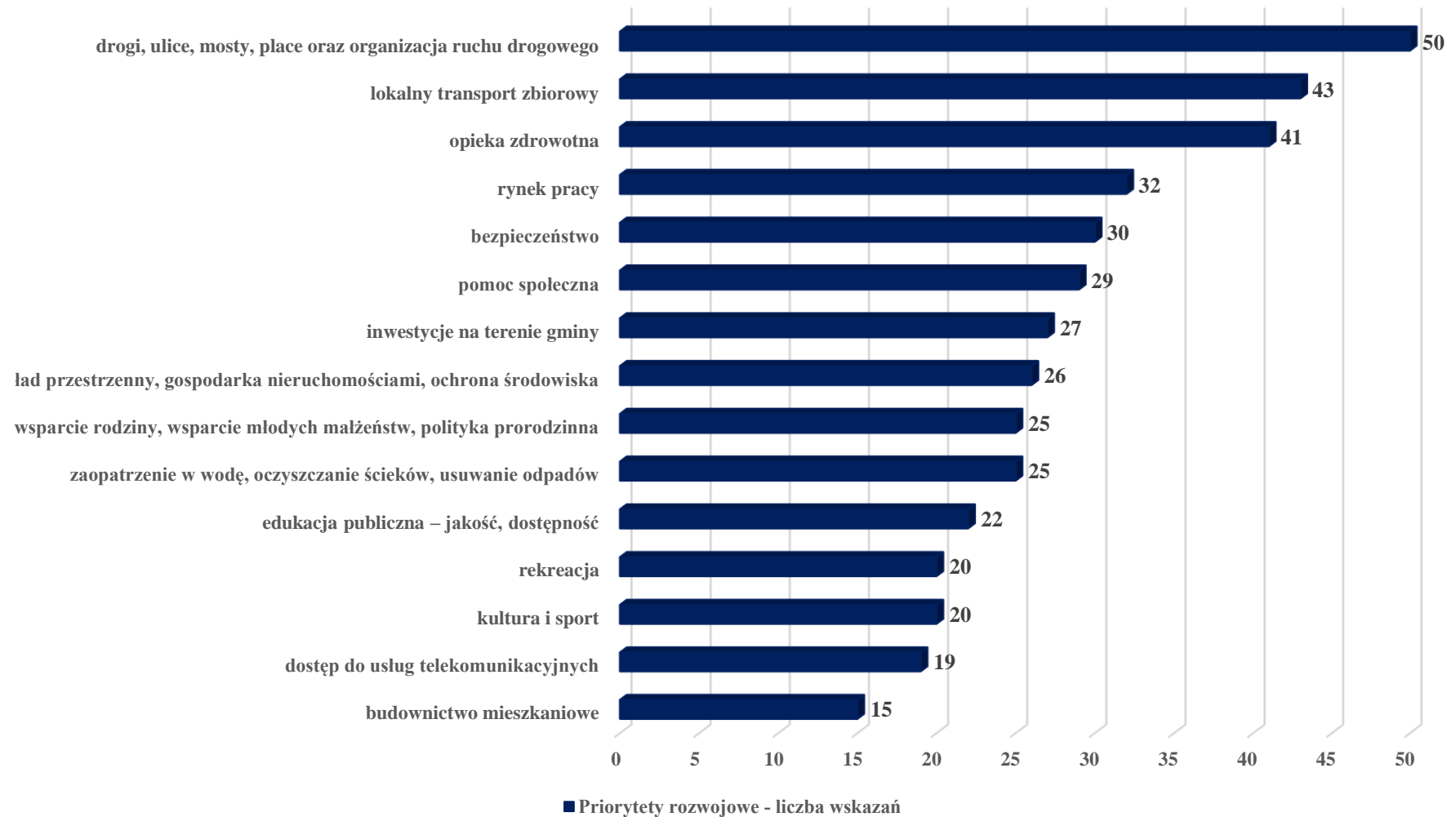
Wykres 21 Jakość realizacji zadań publicznych w gminie – ocena źle lub bardzo źle – łącznie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

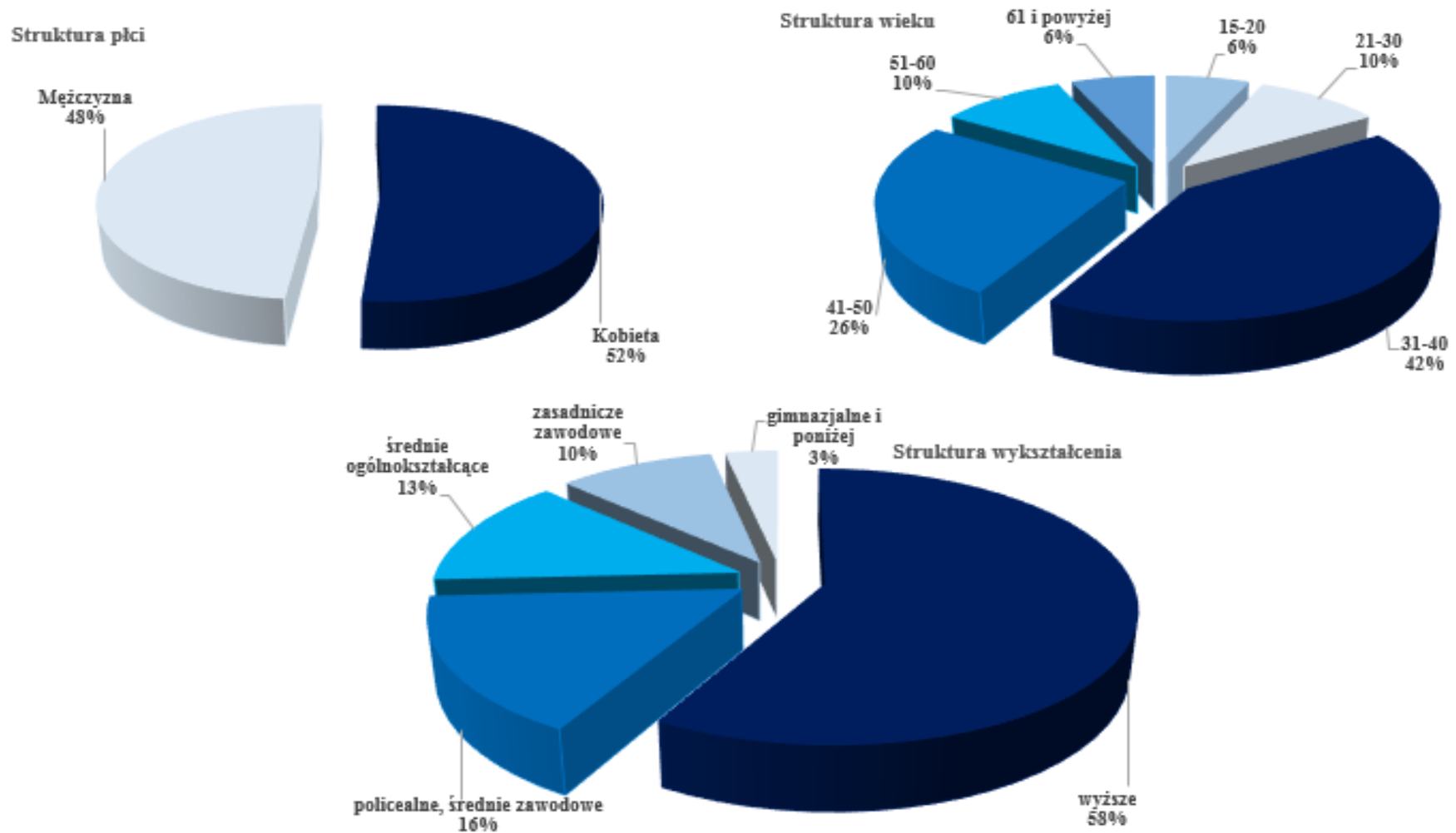
Wykres 22 Priorytety rozwojowe Gminy Świerklany w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

Wykres 23 Metryczka - mieszkańcy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

Z-3.4. Analiza na podstawie ankiet dla przedsiębiorców i organizacji pozarządowych

Z uwagi na znikomą liczbę ankiet przesłanych przez przedsiębiorstwa (5 szt.) i organizacje pozarządowe (7 szt.) odstąpiono od analizy statystycznej. Wskazano jedynie na zakres inwestycji lub projektów nie inwestycyjnych, które zdaniem przedsiębiorców i organizacji pozarządowych mogą mieć znaczenie dla rozwoju gminy. Przedsiębiorcy wskazali na konieczność pozyskania nowych firm na Świerklańską Strefę Przemysłową; wykorzystania położenia gminy, budowę dróg i zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza. Natomiast organizacje pozarządowe wskazały na szeroko rozumiane szkolenia, w szczególności szkolenia w zakresie pozyskiwania środków unijnych na rozwój sportu; budowę i renowację istniejących chodników; rozbudowę parkingu przy Szkole Podstawowej nr 1 oraz budowę siłowni zewnętrznej.

Dodatkowo wskazuje się, że liczba uzyskanych ankiet od przedsiębiorców odzwierciedla niską partycypację w/w podmiotów w życiu publicznym gminy, a tym samym na potrzebę podjęcia działań aktywizacyjnych.

Załącznik nr 4 Raport z przeprowadzonych konsultacji społecznych

Z-4.1. Przedmiot konsultacji społecznych

Konsultacje dotyczyły opracowania Strategii Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023.

Z-4.2. Osoby uprawnione do udziału w konsultacjach

W konsultacjach mógł wziąć udział każdy mieszkaniec Gminy Świerklany.

Z-4.3. Sposób przeprowadzenia konsultacji

Konsultacje zostały przeprowadzone w formie:

- wyłożenia projektu „Strategii Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023” w Urzędzie Gminy w Świerklanach;
- dokumentu zamieszczonego na stronie internetowej Gminy Świerklany.

Z-4.4. Przebieg konsultacji - syntetyczna informacja

Uwagi/ sugestie i spostrzeżenia do treści SRGŚ 2015-2023 złożyli przedstawiciele instytucji publicznych oraz mieszkańcy. Dominowała tematyka związana z infrastrukturą, w tym drogową oraz sprawy społeczne w tym zdrowotne. Większość uwaga została w treści dokumentu uwzględniona. Do treści dokumentu nie wprowadzono uwag, które stały w sprzeczności z wynikami badań ankietowych wśród mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców lub wynikami pracy warsztatowych.

Z-4.5. Wzór formularza zgłaszania uwag do projektu Strategii rozwoju**Formularz wnoszenia uwag, opinii do Strategii Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015-2023**

Lp.	Kwestionowany zapis Projektu założeń strategicznych	Nr strony	Proponowana treść zapisu po zmianie	Uzasadnienie/wyjaśnienie

Lp.	Uwagi autorskie, dodatkowe, proponowane zapisy:

.....
Imię i nazwisko osoby wypełniającej formularz (drukowane litery)

Spisy

Spis rysunków

Rysunek 1 Podstawowe definicje	6
Rysunek 2 Obszar strategiczny nr 1 – Przestrzeń, środowisko, gospodarka	12
Rysunek 3 Obszar strategiczny nr 2 – Infrastruktura społeczna i usługi na rzecz mieszkańców i przedsiębiorców	20
Rysunek 4 Obszar strategiczny nr 3 – Zarządzanie, partnerstwo i promocja	29
Rysunek 5 Położenie gminy Świerklany w powiecie rybnickim	51
Rysunek 6 Sieć osadnicza na terenie gminy Świerklany	52
Rysunek 7 Obszary chronione – Gmina Świerklany	60
Rysunek 8 Mapa zagrożenia powodziowego – Gmina Świerklany	61
Rysunek 9 Sieć drogowa w gminie Świerklany	76
Rysunek 10 Wybrane wskaźniki gospodarcze gmina Świerklany na tle województwa śląskiego.....	99
Rysunek 11 Wybrane wskaźniki gospodarcze gmina Świerklany na tle województwa śląskiego.....	100

Spis tabel

Tabela 1 Matryca SRGŚ 2015-2023.....	9
Tabela 2 Obszar strategiczny nr 1 proponowane kierunki działania.....	13
Tabela 3 Obszar strategiczny nr 2– proponowane kierunki działania	21
Tabela 4 Obszar strategiczny nr 3 – proponowane kierunki działania.....	30
Tabela 5 Zadania strategiczne do realizacji w latach 2015-2023	32
Tabela 6 Główne – zewnętrzne źródła finansowania	34
Tabela 7 Spójność SRGŚ 2015-2023 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego 2020+	38
Tabela 8 Spójność SRGŚ 2015-2023 ze Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego 2014-2020	40
Tabela 9 Różnice między monitoringiem a ewaluacją.....	43
Tabela 10 Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu	48
Tabela 11 Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania Śródkresowego raportu monitoringowego	48
Tabela 12 Powierzchnia sołectw w gminie Świerklany (2015 r.).....	52
Tabela 13 Kierunki wykorzystania gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (2014 r.)	53
Tabela 14 Struktura użytkowania gruntów w gminie Świerklany (2014 r.).....	56

Tabela 15 Wykorzystanie użytków rolnych (2014 r.).....	57
Tabela 16 Wykorzystanie gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (2014 r.).....	58
Tabela 17 Liczba ludności w gminie Świerklany w latach 2009–2014.....	63
Tabela 18 Zmiany liczby ludności w gminie Świerklany w latach 2009–2014.....	64
Tabela 19 Saldo migracji w gminie Świerklany w latach 2009–2013.....	64
Tabela 20 Przyrost naturalny w gminie Świerklany w latach 2009–2013.....	65
Tabela 21 Wskaźnik urodzeń żywych na 1000 os. w latach 2009–2014.....	65
Tabela 22 Ludność według ekonomicznych grup wieku w gminie Świerklany w latach 2009–2013.....	65
Tabela 23 Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Świerklany w latach 2009–2013.....	66
Tabela 24 Stowarzyszenia zarejestrowane na terenie gminy Świerklany.....	67
Tabela 25 Podmioty gospodarcze wg PKD 2007 i rodzajów działalności w gminie Świerklany.....	68
Tabela 26 Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów PKD 2007 w gminie Świerklany w 2013 r.....	69
Tabela 27 Podmioty gospodarcze według liczby pracowników (stan na 2013 r.).....	70
Tabela 28 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Świerklany (2010 r.).....	73
Tabela 29 Liczba gospodarstw wg pogłowia zwierząt gospodarskich w gminie Świerklany (2010 r.) ...	74
Tabela 30 Pracujący wg płci w gminie Świerklany w latach 2009–2013.....	74
Tabela 31 Bezrobotni wg płci w gminie Świerklany w latach 2009–2013.....	75
Tabela 32 Wskaźniki budżetowe (dochody) gminy Świerklany w latach 2009–2013.....	75
Tabela 33 Wskaźniki budżetowe (wydatki) gminy Świerklany w latach 2009–2013.....	75
Tabela 34 Wykaz przystanków gminnych.....	78
Tabela 35 Parametry systemu wodociągowego (2013 r.).....	79
Tabela 36 Parametry systemu odprowadzania ścieków (2013 r.).....	80
Tabela 37 Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne.....	82
Tabela 38 Liczba dzieci w Przedszkolu nr 1 w Świerklanach.....	82
Tabela 39 Liczba dzieci w Przedszkolu nr 2 w Świerklanach.....	83
Tabela 40 Liczba dzieci w Przedszkolu w Jankowicach.....	83
Tabela 41 Liczba uczniów w szkołach podstawowych.....	83
Tabela 42 Nauczyciele uczący w szkołach podstawowych.....	84
Tabela 43 Liczba uczniów w gimnazjach.....	84
Tabela 44 Nauczyciele uczący w gimnazjach.....	84
Tabela 45 Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej w gminie Świerklany.....	89
Tabela 46 Usługi pomocy społecznej w gminie Świerklany w latach 2009 - 2013.....	90
Tabela 47 Liczba uczestników wydarzeń organizowanych przez GOKiR.....	91
Tabela 48 Struktura finansów Gminy Świerklany w latach 2012-2015.....	94
Tabela 49 Wskaźnik całkowitej płynności finansowej.....	95

Tabela 50 Wskaźnik samodzielności dochodowej	96
Tabela 51 Wskaźnik wielkości inwestycji na mieszkańca	97
Tabela 52 Wybrane wskaźniki gospodarcze.....	97
Tabela 53 Wybrane wskaźniki społeczne.....	97
Tabela 54 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego.....	102
Tabela 55 Ocena – podsumowanie punktowe	103
Tabela 56 Ocena – podsumowanie opisowe	103
Tabela 57 Odległość oceny czynnika od maksimum = 35,0 i średniej = 26,1	103
Tabela 58 Analiza SWOT	106

Spis wykresów

Wykres 1 Kierunki wykorzystania gruntów zabudowanych i zurbanizowanych – ujęcie graficzne (2014 r.).....	53
Wykres 2 Struktura użytkowania gruntów w gminie Świerklany – ujęcie graficzne (2014 r.)	57
Wykres 3 Wykorzystanie użytków rolnych – ujęcie graficzne (2014 r.)	58
Wykres 4 Wykorzystanie gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych– ujęcie graficzne (2014 r.).....	58
Wykres 5 Populacja gminy Świerklany w latach 2009-2014 – ujęcie graficzne	64
Wykres 6 Ludność według ekonomicznych grup wieku w gminie Świerklany w latach 2009–2013	66
Wykres 7 Zmiany liczebności populacji według grup wieku w gminie Świerklany w latach 2009 - 2013	67
Wykres 8 Podmioty gospodarcze według klas wielkości (2013 r.).....	70
Wykres 9 Podmioty gospodarcze - podsumowanie.....	72
Wykres 10 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Świerklany (2010 r.)	73
Wykres 11 Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej w gminie Świerklany	90
Wykres 12 Rozkład dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów w latach 2012-2015.....	93
Wykres 13 Odległość oceny czynnika od średniej = 26,1 – ujęcie graficzne	105
Wykres 14 Jak ocenia Pani/Pan jakość życia w gminie?	117
Wykres 15 Czy jakość Pani/Pana życia w ostatnich 4 latach?	117
Wykres 16 Które, z poniższych zdań, według Pani/Pana, właściwie oddaje sytuację w gminie?	118
Wykres 17 Ocena jakości realizacji zadań publicznych w gminie – ujęcie całościowe	118
Wykres 18 Czy w perspektywie najbliższych 2 lat planuje Pani/Pan opuszczenie gminy?	119
Wykres 19 Jakość realizacji zadań publicznych w gminie – ocena bardzo dobra lub dobra – łącznie.	120

Wykres 20 Jakość realizacji zadań publicznych w gminie – ocena neutralna	121
Wykres 21 Jakość realizacji zadań publicznych w gminie – ocena źle lub bardzo źle – łącznie	122
Wykres 22 Priorytety rozwojowe Gminy Świerklany w latach 2015-2023	123
Wykres 23 Metryczka - mieszkańcy	124